

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”

*Aniversări
Culturale
2020*

CZU 008(058)
A 61

Responsabil de ediție:
Eugenia Bejan

Alcătuitori

Text: Tamara Croitoru, Maria Harea,
Tamara Pereteatcu

Bibliografie: Elena Cugut, Sabina Dodul,
Tamara Maleru

Redactori:

Claudia Gurschi
Tamara Maleru

Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, 2019
FEP „Baștina-Radog” SRL, 2019

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Aniversări culturale... / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”; alcăt.: Tamara Croitoru [et al.]; bibliogr.: Elena Cugut [et al.]; resp. ed.: Eugenia Bejan. – [Chișinău]: Baștina-Radog, 2019. – ISBN 978-9975-4234-8-9.

...2020. – 2019. – 128 p. – Bibliogr. la sfârșitul fișierelor biogr. – Index de nume: p. 125-127. – 500 ex. – ISBN 978-9975-3224-5-4.

008(058)
A 61

ISBN 978-9975-3224-5-4

INTRODUCERE

Publicația Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” *Aniversări culturale*, devenită deja tradițională, prezintă datele remarcabile ale anului 2020.

O bună parte a datelor vizează scriitorii pentru copii, iar celelalte sunt în legătură cu personalitățile marcante ale literaturii, științei, artei universale, a căror activitate prezintă interes pentru copii.

Unele date nominalizate în *Enumerare* sunt însemnate cu asterisc (*), ceea ce înseamnă că acestea pot fi găsite în continuarea lucrării, fiind urmate de scurte date biografice, bibliografii.

Bibliografiile sunt alcătuite în baza colecțiilor Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” și altor biblioteci și conțin cărți, articole din cărți și publicații periodice, surse electronice, materiale audiovizuale.

Selectarea bibliografică a fost finalizată în luna iulie 2019.

Descrierile bibliografice sunt aranjate în ordine alfabetică.

Referințele oferă o imagine sumară asupra activității personalităților respective.

Indexul de nume de la sfârșitul lucrării înlesnește utilizarea ei.

ENUMERAREA DATELOR REMARCABILE ȘI MEMORABILE 2020

Ani, decenii proclamate de ONU, aniversări, sărbători naționale și internaționale (mondiale):

2011-2020	Deceniul Biodiversității
2011-2020	Deceniul de luptă împotriva desertificării
2011-2020	Deceniul de Acțiune pentru Siguranța Rutieră
2013-2022	Deceniul Fuziunii Culturilor
2014-2024	Deceniul energiei durabile pentru toți
2015-2024	Deceniul Internațional al persoanelor de origine africană

Au fost desemnate pentru 2020:

Capitala Mondială a Cărții (*World Book Capital*) – Kuala Lumpur (Malaysia)

Titlul a fost instituit în 2001 pentru a ajuta la promovarea lecturii și a industriei editoriale. Este conferit de către Conferința Generală UNESCO unui oraș ca o recunoaștere a calității programelor de a promova cunoașterea și lectura.

UNESCO invită Asociația Internațională a Editorilor (*International Publishers Association*), Federația Internațională a Asociațiilor de Biblioteci (*International Federation of Library Associations – IFLA*) și Federația Internațională a Librarilor (*International Booksellers Federation*) de a participa la dezvoltarea celor trei ramuri majore ale industriei de carte.

Capitale Europene ale Culturii (*European Capitals of Culture*) – Galway (Irlanda) și Rijeka (Croatia)

Este un titlu conferit de către Uniunea Europeană unui sau mai multor orașe pentru o perioadă de un an calendaristic, în care se organizează o serie de evenimente culturale cu o puternică rezonanță europeană.

Programul se derulează din 1985, când Melina Mercouri, ministrul culturii al Greciei, și omologul său francez, Jack Lang, au venit cu ideea de a desemna (anual) o Capitală a culturii pentru a apropia europenii prin evidențierea bogăției și diversității culturilor europene și sensibilizarea pentru cunoașterea valorilor și istoriei lor comune.

Capitala Europeană a Tineretului (*European Youth Capital*) – Amiens (Franța)

Este titlul acordat unui oraș european pentru perioada de un an, în cursul căreia i se oferă posibilitatea de a prezenta, printr-un program cu mai multe fațete, activitățile pentru tineret în domeniul cultural, social, politic și economic.

Capitala Europeană a Tineretului este o inițiativă a *Forului European al Tineretului*, iar prima capitală a fost aleasă în 2009.

Din 2014, Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei este partener oficial de organizare.

Capitala Europeană a Sportului (*European Capital of Sport*) – Malaga (Spania)

Este o nouă distincție desemnată de Federația Europeană a Sportului (ACES Europa) pentru a promova sportul prin comunicarea globală în conformitate cu principiile de responsabilitate și etică, de conștientizare a faptului că sportul este un factor de o mai mare coeziune în societate, de îmbunătățire a calității vieții, bunăstării fizice și mintale, precum și de integrare deplină a claselor sociale cu situații dificile.

IANUARIE

Ispirescu, Petre , folclorist și povestitor (1830-1887)	190 de ani de la naștere	
* Iachim, Ion , prozator, poet și publicist (1950)	70 de ani de la naștere	1
* Kadono, Eiko , scriitoare japoneză, laureată a Premiului Hans Christian Andersen (2018) (1935)	85 de ani de la naștere	1
Mocanu, Maria , interpretă de muzică folk și populară (1955)	65 de ani de la naștere	1
* Asimov, Isaac , scriitor fantast american (1920-1992)	100 de ani de la naștere	2
Grimm, Jacob , lingvist, folclorist și scriitor german (1785-1863)	235 de ani de la naștere	4
* Sladkov, Nikolaj , scriitor rus (1920-1996)	100 de ani de la naștere	5
Roșca, Valentin , poet, prozator, publicist și traducător (1925-1987)	95 de ani de la naștere	7
Čapek, Karel , scriitor ceh (1890-1938)	130 de ani de la naștere	9

Ziua Internațională a Cuvântului „Mulțumesc” (<i>International Thank You Day</i>) (A fost instituită în anul 1994. Cuvintele de mulțumire par să posede calități magice – cu ajutorul lor oamenii își exprimă atenția și transmit emoții pozitive, fără de care viața noastră ar fi fost mai tristă)		11
Esinencu, Nicolae , prozator și dramaturg (1940-2016)	80 de ani de la naștere	13
*Eminescu, Mihai , poet, prozator, publicist (1850-1889)	170 de ani de la naștere	15
Sărbătoarea Națională „Ziua Comemorării lui Mihai Eminescu”		15
Griboedov, Aleksandr , scriitor rus (1795-1829)	225 de ani de la naștere	15
Ziua Națională a Culturii (Instituită prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 74 din 12.04.2012)		15
Ziua Wikipedia (<i>Wikipedia Day</i>) (La această dată, în 2001, proiectul Wikipedia a devenit public la inițiativa fondatorilor – informaticianului și omului de afaceri american, specializat în domeniul companiilor Internet, Jimmy Wales, și doctorului în filozofie de la Universitatea de Stat din Ohio, Larry Sanger. Wikipedia este o enciclopedie generală, disponibilă pe Internet în mai multe limbi, având conținut deschis tuturor atât pentru utilizare, cât și pentru dezvoltare)		15
Ciocanu, Ion , critic literar, filolog (1940)	80 de ani de la naștere	18
Adamson, Joy (Friederike Victoria Gessner) , scriitoare austriacă (1910-1980)	110 ani de la naștere	20
Ziua Mondială a Zăpezii (<i>Word Snow Day</i>) (Este marcată anual, în cea de-a treia duminică a lunii ianuarie. Evenimentul face parte din Campania desfășurată de Federația Internațională de Schi (FIS) „Bring Children to the Snow”, lansată în 2007, al cărui scop este promovarea practicării sporturilor de iarnă de către tineri)		a 3-a duminică a lunii
Ziua Mondială a Scrisului de Mână (<i>Handwriting Day</i>) (A fost instituită cu scopul de a ne aminti de frumusețea și unicitatea scrisului de mână)		

și de necesitatea folosirii semnăturii de mână. Inițiatorul acestei zile este Asociația producătorilor de instrumente de scris (Writing Instrument Manufacturers Association, WIMA), care a declarat ziua de 23 ianuarie drept sărbătoarea „scrisului de mână”. Coincide cu ziua de naștere a lui John Hancock, unul din cei mai proeminenți oameni de stat americani, care și-a pus primul semnătura pe Declarația de Independență a Statelor Unite ale Americii)	23
Guillot, René , scriitor francez, laureat al Premiului Hans Christian Andersen (1964) (1900-1969)	120 de ani de la naștere 24
Ziua Internațională pentru Comemorarea Victimelor Holocaustului (Instituită de ONU în 2005, prin Rezoluția 60/7, care solicită statelor-membre să realizeze programe educaționale prin care generația tânără să învețe lecțiile Holocaustului pentru a preveni orice acte viitoare de genocid)	27
Tăbârță, Ion , grafician (1930-2012)	90 de ani de la naștere 28
Čehov, Anton , scriitor și dramaturg rus (1860-1904)	160 de ani de la naștere 29
Ōe Kenzaburo , scriitor japonez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1994) (1935)	85 de ani de la naștere 31

FEBRUARIE

Ziua Internațională a Cititului Împreună (<i>World Read Aloud Day</i>) (Este o campanie de promovare a bucuriei, frumuseții și beneficiilor lecturii. A fost inițiată de LitWorld (litworld.org), o organizație nonprofit fondată în 2007. Programele oferite de LitWorld sunt adresate tuturor instituțiilor și persoanelor care au tangență cu promovarea lecturii: școli, instituții preșcolare, biblioteci, lucrători din sectorul social, părinți etc.)	1
Neamțu, Petre , dirijor (1950)	70 de ani de la naștere 4
Němcová, Božena , scriitoare cehă (1820-1862)	200 de ani de la naștere 4
*Calamanciuc, Gheorghe , dramaturg, poet, prozator și publicist (1945)	75 de ani de la naștere 7

Diviza, Ion , poet umorist (1955)	65 de ani de la naștere	7
Sinclair, Lewis , scriitor american, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1930) (1885-1951)	135 de ani de la naștere	7
Coetzee, John Maxwell , scriitor sud-african, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (2003) (1940)	80 de ani de la naștere	9
Cebotari, Maria , cântăreață de operă (1910-1949)	110 ani de la naștere	10
Pasternak, Boris , scriitor rus, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1958) (1890-1960)	130 de ani de la naștere	10
Muzeul Literaturii Române „Mihail Kogălniceanu” din Chișinău (1965)	55 de ani de la fondare	10
*Cărare, Petru , poet, prozator, dramaturg (1935-2019)	85 de ani de la naștere	13
Ziua Mondială a Radioului (Instituită de ONU la cea de-a 67-a Adunare Generală din 14 ianuarie 2013, în semn de apreciere pentru acest influent mijloc de informație și cultură. Ziua de 13 februarie a fost aleasă în amintirea primei emisiuni a postului de radio al Națiunilor Unite din 1946)		13
Garșin, Vsevolod , scriitor rus (1855-1888)	165 de ani de la naștere	14
*Vieru, Grigore , poet (1935-2009)	85 de ani de la naștere	14
Ziua Internațională a Donației de Carte (<i>International Book Giving Day</i>) (Este evenimentul care îi unește pe toți cei care dăruiesc cărți copiilor și le insuflă dragostea pentru lectură. A fost inițiată în 2012 de Emmy Broadmoor, fondatoarea site-ului despre cărți pentru copii <i>Delightful Children's Books</i> din SUA. Ziua Internațională a Donației de Carte este o inițiativă de voluntariat, care vizează creșterea accesului la carte și entuziasmului pentru lectură)		14
Vestly, Anne-Katrine , scriitoare norvegiană (1920-2008)	100 de ani de la naștere	15
Cibotaru, Arhip , poet, prozator și dramaturg (1935-2010)	85 de ani de la naștere	20
Ziua Internațională a Limbii Materne (Declarată în 1999 de către Conferința		

Generală UNESCO. Se sărbătorește anual pentru susținerea diversității lingvistice și culturale)	21
Alexandrescu, Grigore , poet (1810-1885) 210 ani de la naștere	22
Händel, Georg Friedrich , compozitor, organist și violonist german (1685-1759) 335 de ani de la naștere	23
Iliuț, Maria , cântăreață de muzică populară (1955) 65 de ani de la naștere	23
Vrânceanu, Silvia , pictoriță (1940) 80 de ani de la naștere	24
Ziua dragostei și a bunăvoinței – Dragobete	24

MARTIE

Ziua Mărțișorului	1
Ziua Internațională a Radioului și Televiziunii pentru Copii (Instituită de ONU în 1994, la inițiativa UNICEF, pentru a marca importanța emisiunilor radio și televizate în educație, instruire și promovarea drepturilor copiilor)	Prima duminică din martie
„Zilele Creangă” la Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	1-7
Ziua Mondială a Scriitorului (<i>Writer’s Day</i>) (Sărbătorită din 1986, la inițiativa Congresului Internațional al PEN Clubului. Fondat în 1921 la Londra, PEN Clubul Internațional reprezintă asociația scriitorilor de pretutindeni și a sprijinului intelectual între scriitorii din toate colțurile lumii)	3
Ziua Internațională a Femeii (Sărbătorită pentru prima oară în 1911, la inițiativa Conferinței Internaționale a Femeilor Muncitoare. În 1977, ONU a propus marcarea ei la nivel internațional pentru a susține lupta femeilor pentru drepturi împotriva discriminării)	8
Damian, Liviu , poet, eseist, publicist (1935-1986) 85 de ani de la naștere	13
Kovalgi, Kiril , scriitor găgăuz (1930-2017) 90 de ani de la naștere	14
Krasnopolski, Ion , clarinetist (1945) 75 de ani de la naștere	15
Saka, Serafim , prozator (1935-2011) 85 de ani de la naștere	16
Barbu, Ion (Dan Barbilian) , poet și eseist (1895-1961) 125 de ani de la naștere	18
Kobizev, Claudia , sculptoriță (1905-1995) 115 ani de la naștere	20

* Alexandru Ioan Cuza , primul domnitor al Principatelor Unite (1820-1873)	200 de ani de la naștere	20
Ziua Internațională a Francofoniei (Instituită în 1988, marchează data fondării în 1970 a Organizației Internaționale a Francofoniei. Este dedicată limbii franceze, promovării solidarității și cooperării între țările francofone)		20
Ziua Internațională a Teatrului pentru Copii și Tineret (Se sărbătorește din anul 2001 la inițiativa Asociației Internaționale a Teatrelor pentru Copii și Tineret)		20
Bach, Johann Sebastian , compozitor și organist german (1685-1750)	335 de ani de la naștere	21
Ziua Mondială a Poeziei (Declarată de UNESCO în 1999 pentru a susține creația poetică, stabilirea dialogului între poezie și alte genuri ale creației, editarea și promovarea poeziei ca artă modernă veritabilă, deschisă oamenilor)		21
Arionescu-Baillayre, Lidia , pictoriță (1880-1923)	140 de ani de la naștere	22
Ziua Mondială a Apei (Instituită de ONU în 1993 pentru a conștientiza gradul în care resursele de apă contribuie la dezvoltarea economică și bunăstarea socială)		22
Caragiale, Mateiu Ion , poet și prozator (1885-1936)	135 de ani de la naștere	25
Ziua Mondială a Teatrului (Instituită în 1961 de către Institutul Internațional de Teatru. Se sărbătorește anual în semn de apreciere a uneia dintre cele mai vechi arte – arta scenică)		27

APRILIE

Ziua Internațională a Păsărilor (Instituită prin semnarea în 1906 a Convenției pentru protecția păsărilor, care a pus începutul acțiunilor de protejare a faunei sălbatice)		1
Ziua Umorului		1
Săptămâna Lecturii și a Cărții pentru Copii		1-7
Andersen, Hans Christian , scriitor danez (1805-1875)	215 ani de la naștere	2

Ziua Internațională a Cărții pentru Copii (Consiliul Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY) a decis sărbătorirea acestei zile în 2 aprilie, data nașterii lui Hans Christian Andersen. Se sărbătorește anual din 1967)		2
Nagibin, Iurij , scriitor rus (1920-1994)	100 de ani de la naștere	3
Crowther, Kitty , scriitoare belgiană, laureată a Premiului Astrid Lindgren (2010) (1970)	50 de ani de la naștere	4
Ziua Mondială a Sănătății (Se sărbătorește din 1950, la inițiativa Organizației Mondiale a Sănătății, pentru promovarea cunoștințelor despre sănătate și atragerea atenției asupra unor probleme globale în domeniul sănătății)		7
Ziua Internațională a Rromilor (Congresul Internațional al Rromilor (Londra, 1971) a decis sărbătorirea acestei zile în memoria rromilor omorâți în timpul Războiului al Doilea Mondial și pentru a sensibiliza societatea asupra problemelor cu care se confruntă rromii în întreaga lume)		8
Dohotaru, Vasile , artist plastic (1955)	65 de ani de la naștere	10
Ziua Mondială a Aviației și Cosmonauticii (Instituită de Federația Internațională a Aviației pentru a comemora primul zbor al unui om în spațiul cosmic, în 1961)		12
Le Clézio, Jean-Marie Gustave , scriitor francez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (2008) (1940)	80 de ani de la naștere	13
Bezviconi, Gheorghe , istoric, genealogist, heraldist, cercetător literar, publicist (1910-1966)	110 ani de la naștere	14
Sat-Okh (Stanislaw Suplatowicz) , scriitor polonez (1920-2003)	100 de ani de la naștere	15
Ziua Internațională a Culturii (Se sărbătorește din 1998 la propunerea Ligii Internaționale pentru protecția Culturii. Marchează semnarea pe 15 aprilie 1935 a Tratatului Internațional privind protejerea instituțiilor de cultură și știință și a monumentelor istorice, cunoscut ca Pactul Păcii sau Pactul Roerich)		15
Ziua Internațională a Monumentelor și Locurilor Istorice (Instituită de UNESCO în 1983 pentru a conștientiza diversitatea patrimoniului istoric mondial și, în același timp, vulnerabilitatea acestuia)		

și necesitatea eforturilor pentru protecția și conservarea lui)		18
Popescu, Suzana , cântăreață de muzică populară (1950)	70 de ani de la naștere	20
Micle, Veronica , poetă (1850-1889)	170 de ani de la naștere	22
Gromov, Alexandru , prozator și publicist (1925-2011)	95 de ani de la naștere	22
Moraru, Ion , pictor, grafician, ilustrator de carte (1950)	70 de ani de la naștere	22
Ziua Internațională a Planetei Pământ (Sărbătorită pentru prima oară în 1990. Are scopul unirii tuturor oamenilor în vederea protejării mediului înconjurător. Rezoluția 63/278 a Adunării Generale ONU din 22 aprilie 2009 a desemnat această zi ca Zi Internațională a Planetei Mamă)		22
Ziua Bibliotecarului (Instituită prin Decretul președintelui RM nr. 1774/II din 21 noiembrie 2000. Inițial se sărbătorea la 5 octombrie. Din 2010, conform Decretului președintelui RM nr. 189-V din 8 februarie 2010, se marchează la 23 aprilie)		23
Ziua Mondială a Cărții și a Dreptului de Autor (Inițiată de UNESCO în 1995 pentru a comemora moartea sau nașterea, în data de 23 aprilie, a unor mari scriitori ai lumii (W. Shakespeare, M. de Cervantes, M. Druon ș.a.) și, totodată, pentru a încuraja lectura și editarea cărților)		23
Husar, Alexandru , profesor, filozof și scriitor (1920-2009)	100 de ani de la naștere	26
Ziua Mondială a Proprietății Intelectuale (Instituită în anul 2000 de către Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI) pentru a sensibiliza publicul larg asupra rolului proprietății intelectuale în dezvoltarea economică, culturală și socială a țărilor lumii)		26
Mățaș, Nicolae , lingvist, poet și publicist (1940)	80 de ani de la naștere	27
Ziua Drapelului de Stat al Republicii Moldova (Instituită prin Hotărârea Parlamentului RM din 23.04.2010 cu ocazia împlinirii a 20 de ani de la adoptarea tricolorului ca drapel de stat al RM)		27
Ziua Internațională a Dansului (Se sărbătorește din 1982 la inițiativa Consiliului Internațional		

al Dansului pe lângă UNESCO, în ziua nașterii
lui J.G. Noverre (1727-1810), balerin și coregraf
francez, creator al baletului clasic) 29

MAI

Alighieri, Dante, poet și filozof italian
(1265-1321) 755 de ani de la naștere 1

**Ziua Internațională a Solidarității
Oamenilor Muncii** (Primul Congres al
Internaționalei a II-a de la Paris (1889) a decis
sărbătorirea acestei zile în memoria grevei
muncitorilor din Chicago. Se celebrează
în statele-membre ale Organizației Internaționale
a Muncii și alte țări) 1

Ziua Mondială a Libertății Presei (Instituită
de ONU în 1993, prin Rezoluția 48/432, pentru
a promova ideea că o presă liberă, pluralistă
și independentă este o componentă esențială
a unei societăți democratice) 3

Čajkovskij, Petr, compozitor rus
(1840-1893) 180 de ani de la naștere 7

Adams, Richard George, scriitor englez
(1920-2016) 100 de ani de la naștere 9

Barrie, James Mathew, scriitor englez
(1860-1937) 160 de ani de la naștere 9

***Blaga, Lucian**, poet, dramaturg și filozof
(1895-1961) 125 de ani de la naștere 9

Ziua Europei (A fost declarată în 1985, marcând,
ca prim pas în construcția Europei unite, Declarația
din 9 mai 1950, prin care Robert Schuman, ministrul
de externe al Franței, a propus Germaniei și altor state
europene să pună bazele concrete ale unei federații
europene indispensabile pentru menținerea păcii) 9

**Ziua Victoriei și a Comemorării Eroilor
căzuți pentru Independența Patriei** 9

***Haugen, Tormod**, scriitor norvegian, laureat
al Premiului Hans Christian Andersen (1990)
(1945-2008) 75 de ani de la naștere 12

Daudet, Alphonse, scriitor francez
(1840-1897) 180 de ani de la naștere 13

Cârmu, Isai, grafician (1940-2015) 80 de ani de la naștere 15

Ziua Internațională a Familiei (Instituită de ONU în 1993, prin Rezoluția 47/237, pentru o mai bună înțelegere a problemelor familiei și îmbunătățirea capacității țărilor de a rezolva aceste probleme prin politici corespunzătoare)	15
Ziua Latinității (Instituită prin decizia Congresului XIX al Uniunii Latine (Paris, 2000). Marchează semnarea la 15 mai 1954 a Convenției de constituire a Uniunii Latine, organizație care întrunește statele cu limba și cultura de origine latină)	15
Bergolc, Olga , poetă rusă (1910-1975)	110 ani de la naștere 16
Băleanu, Andrei , regizor și actor (1935-2000)	85 de ani de la naștere 17
Ziua Mondială a Societății Informaționale (Instituită de ONU în 2006, prin Rezoluția 60/252, pentru a informa publicul larg despre beneficiile Internet-ului, tehnologiilor informaționale și de comunicare, pentru înlăturarea obstacolelor de ordin tehnologic)	17
Teodorovici, Petre , compozitor și interpret de muzică ușoară (1950-1997)	70 ani de la naștere 18
Ziua Mondială a Sportului	a 3-a sâmbătă a lunii mai
Ziua Internațională a Muzeelor (Instituită în 1977 de către Consiliul Internațional al Muzeelor (ICOM) pentru a promova muzeele, a face cunoscută publicului larg activitatea și rolul lor în viața societății)	18
Ziua Internațională a Lumânărilor Aprinse (Se marchează din 1983 la inițiativa Organizației Mondiale a Sănătății pentru a comemora victimele SIDA și a încuraja întreaga societate să se implice în lupta împotriva SIDA)	a 3-a duminică a lunii mai
Diordiev, Ion , prozator și poet umorist (1935)	85 de ani de la naștere 20
Ziua Mondială a Diversității Culturale pentru Dialog și Dezvoltare (Instituită de ONU în 2002, prin Rezoluția 57/249, pentru a întări potențialul cultural ca metodă de a atinge prosperitatea, dezvoltarea și pacea globală)	21
Daniilișin, Anatol , artist plastic (1960)	60 de ani de la naștere 22
Arghezi, Tudor (Ion N. Theodorescu) , prozator și publicist (1880-1967)	140 de ani de la naștere 23

Brodski, Iosif , poet, eseist, dramaturg, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1987) (1940-1996)	80 de ani de la naștere	24
Șolohov, Mihail , scriitor rus, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1965) (1905-1984)	115 ani de la naștere	24
Ziua Sfinților Kiril și Metodiu. Sărbătoarea alfabetului chirilic și a culturii slave		24
Bujor, Liuba-Drăgostița , compozitoare și interpretă (1945)	75 de ani de la naștere	25
Madan, Ion , bibliograf și profesor (1935-2008)	85 de ani de la naștere	31
Ziua Mondială împotriva Fumatului (Instituită în 1987 de Organizația Mondială a Sănătății pentru a conștientiza pericolul pe care îl prezintă fumatul și necesitatea de a promova modul de viață fără fumat)		31

IUNIE

Ziua Internațională a Ocrotirii Copiilor (Instituită în 1949 de către Federația Democratică Internațională a Femeilor pentru a accentua necesitatea apărării drepturilor și intereselor celor mai tineri locuitori ai planetei)		1
Cocieru, Alina , grafician (1960)	60 de ani de la naștere	2
Ciocanu, Anatol , poet și publicist (1940-2012)	80 de ani de la naștere	3
Ziua Mondială a Mediului (Instituită de ONU în 1972, prin Rezoluția 2994 (XXVII), pentru a spori gradul de conștientizare a necesității de păstrare și ameliorare a mediului)		5
Mann, Thomas , scriitor german, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1929) (1875-1955)	145 de ani de la naștere	6
Ziua Internațională Împotriva Exploatării prin Muncă a Copiilor (Se sărbătorește din 2002, la inițiativa Organizației Internaționale a Muncii, pentru a atrage atenția asupra necesității de a eradica exploatarea prin muncă a copiilor sub toate formele ei)		12
Brediceanu, Mihai , dirijor, compozitor și muzicolog (1920-2005)	100 de ani de la naștere	14

*Partole, Claudia , poetă și prozatoare (1955)	65 de ani de la naștere	14
David, Aurel , pictor, grafician și sculptor (1935-1984)	85 de ani de la naștere	18
Ziua Mondială a Refugiaților (Instituită de ONU în 2000, prin Rezoluția 55/76. Prima dată s-a sărbătorit în 2001, când s-au împlinit 50 de ani de la adoptarea Convenției din 1951 despre Statutul Refugiaților)		20
Sartre, Jean-Paul , scriitor și filozof francez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1964) (1905-1980)	115 ani de la naștere	21
Grosu, Valeria , poetă și eseistă (1950-2012)	70 de ani de la naștere	22
Ziua Suveranității Republicii Moldova (Declarația de Suveranitate nr. 148-XII din 23.06.1990 a fost adoptată de Sovietul Suprem al RSSM de legislatura a XII-a nr. 148-XII din 23.06.1990)		23
Ziua Internațională Olimpică (<i>Olympic Day</i>) (Comitetul Olimpic Internațional a decis în ianuarie 1948, în timpul sesiunii a 42-a din St. Moritz, Elveția, de a sărbători Ziua Internațională Olimpică la 23 iunie în fiecare an. Această dată a fost aleasă pentru a marca data creării Comitetului Olimpic Internațional la 23 iunie 1894, după renașterea mișcării olimpice, inițiată de baronul Pierre de Coubertin, în cadrul raportului său istoric la Congresul Internațional Athletic)		23
Chirtoacă, Constantin , artist plastic (1945)	75 de ani de la naștere	24
Ziua Internațională împotriva Consumului și a Traficului ilicit de Droguri (Instituită de ONU în 1987 pentru a spori eforturile și cooperarea în vederea creării unei societăți în care să nu existe consum de droguri)		26
Saint-Exupéry, Antoine de , romancier și eseist francez (1900-1944)	120 de ani de la naștere	29

IULIE

Sărbătoarea Națională „Ziua Comemorării lui Ștefan cel Mare și Sfânt”		2
Vutcărașu, Petru , actor de teatru și cinema (1960)	60 de ani de la naștere	11

Mihai, Veronica , cântăreață de muzică populară (1945)	75 de ani de la naștere	17
Gordin, Rufin , scriitor rus din Moldova (1920-2006)	100 ani de la naștere	18
Bordeianu, Leo , poet și publicist (1955)	65 de ani de la naștere	19
Rațiu, Iuliu , prozator (1930-2009)	90 de ani de la naștere	20
Ziua Mondială a Șahului (Instituită în 1966 la inițiativa Federației Internaționale a Jocului de Șah (FIDE))		20
Iovu, Vasile , naist și flautist (1950)	70 de ani de la naștere	24
Maurois, André , scriitor francez (1885-1967)	135 de ani de la naștere	26
Mândăcanu, Valentin , lingvist, traducător și publicist (1930-2012)	90 de ani de la naștere	27
Ziua Constituției Republicii Moldova (Aprobată de Parlamentul RM la 29 iulie 1994)		29
Modiano, Patrick , scriitor francez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (2014) (1945)	75 de ani de la naștere	30
Ziua Scrisului și a Culturii Găgăuze		30
Ziua Internațională a Prieteniei (<i>International Friendship Day</i>) (Prima Zi de Prietenie Mondială a fost inițiată la 30 iulie 1958, de „World Friendship Crusade” – organizație civilă internațională, care militează în favoarea prieteniei ca modalitate de promovare a unei culturi a păcii. Prin Rezoluția 65/275, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a declarat oficial 30 iulie Ziua Internațională a Prieteniei, în ideea de a transmite mesajul că prietenia între popoare, țări, culturi și indivizi poate inspira eforturile de pace și poate construi punți de legătură între comunități. Rezoluția subliniază, de asemenea, importanța implicării tinerilor, ca viitori lideri, în activități sociale, percepția diferitelor culturi și respectul pentru diversitate)		30
Rusu, Vladimir , poet (1925-1959)	95 de ani de la naștere	31

AUGUST

Ungureanu, Ion , actor și regizor (1935-2017)	85 de ani de la naștere	2
--	-------------------------	---

Bieșu, Maria , soprană lirico-dramatică (1935-2012)	85 de ani de la naștere	3
Maupassant, Guy de , scriitor francez (1850-1893)	170 de ani de la naștere	5
Colesnic, Iurie , poet și istoric literar (1955)	65 de ani de la naștere	12
Ziua Internațională a Tineretului (Instituită de ONU în 1999 pentru a recunoaște eforturile tinerilor în îmbunătățirea societății și a activa implicarea lor în rezolvarea problemelor globale ale umanității)		12
Ziua Internațională a Stângacilor (<i>International Left-handers Day</i>) (Este instituită la inițiativa „Clubului Stângacilor” britanici și a fost marcată pentru prima dată în 1992, în Marea Britanie. „Clubul Stângacilor” („Left-handers Club”) s-a constituit în 1990 cu scopul de a menține o legătură între stângacii din întreaga lume și de a face cunoscute nevoile și cerințele acestora. În ziua de 13 august se organizează competiții sportive între dreptaci și stângaci, precum și evenimente în cursul cărora dreptacii sunt invitați să încerce să folosească unelte și echipamente proiectate pentru mâna stângă, pentru a înțelege, în acest fel, cât de greu este să trăiești într-o lume proiectată pentru cealaltă mână)		13
Neagu, Manole , scriitor (1950)	70 de ani de la naștere	14
Seton-Thompson, Ernest , scriitor canadian (1860-1946)	160 de ani de la naștere	14
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău (1940)	80 de ani de la fondare	16
Dumitrescu-Buşulenga, Zoe , critic și istoric literar (1920-2006)	100 de ani de la naștere	20
Bahcevan, Victor , pictor, grafician și pedagog (1955)	65 de ani de la naștere	21
Bradbury, Ray , scriitor fantast american (1920-2012)	100 de ani de la naștere	22
Grin, Aleksandr , scriitor rus (1880-1932)	140 de ani de la naștere	23
„Joc” , Ansamblul Național Academic de Dansuri Populare (1945)	75 de ani de la înființare	23
Sărbătoarea Națională „Ziua Independenței”		27
* Montessori, Maria , profesoară italiană, fondatoarea Primei Școli Montessori (1870-1952)	150 de ani de la naștere	31

Sărbătoarea Națională „Limba Noastră”

31

SEPTEMBRIE

Ziua Cunoștințelor		1
Ziua Armatei Naționale		3
Cobzac, Victor , artist plastic (1950)	70 de ani de la naștere	6
Kuprin, Aleksandr , scriitor rus (1870-1938)	150 de ani de la naștere	7
Ziua Internațională pentru Alfabetizare (Instituită de UNESCO în 1966 pentru activizarea eforturilor societății pentru lichidarea analfabetismului)		8
Herta, Valeriu , pictor și grafician (1960)	60 de ani de la naștere	9
Ziua Mondială de Prevenire a Suicidului (Se marchează anual din 2002, la inițiativa Asociației Internaționale de Prevenire a Suicidului și Organizației Mondiale a Sănătății, sub egida ONU)		10
Lihanov, Albert , scriitor rus pentru copii (1935)	85 de ani de la naștere	13
Târțau, Constanța , actriță (1930-2014)	90 de ani de la naștere	14
Christie, Agatha , scriitoare engleză (1890-1976)	130 de ani de la naștere	15
Ziua Internațională a Democrației (Instituită de ONU în 2007, prin Rezoluția 62/7, pentru a atrage atenția asupra stării democrației în lume)		15
Ziua Internațională a Păcii (Instituită de ONU în 2001, prin Rezoluția 55/282, ca zi a non-volenței, fără focuri de armă, toate națiunile și popoarele fiind chemate să înceteze orice ostilități pe parcursul acestei zile)		21
Curtescu, Margareta , poetă, eseistă (1960)	60 de ani de la naștere	22
Ziua Limbilor Europene (Se marchează din 2001, la decizia Consiliului Europei, pentru a serba diversitatea lingvistică în Europa și a încuraja populația să cunoască un număr mai mare de limbi străine)		26
Bejenaru, Ion , poet, prozator și folclorist (1930-2013)	90 de ani de la naștere	27
Tărățeanu, Vasile , poet (1945)	75 de ani de la naștere	27
Ziua Mondială a Turismului (Se sărbătorește din 1980, la decizia Organizației Mondiale		

- a Turismului, pentru a determina comunitatea internațională să conștientizeze importanța turismului și valorile sale culturale, sociale, politice și economice) 27
- Jucov, Titus Bogdan**, regizor și actor (1950-2013) 70 de ani de la naștere 28
- Ziua Internațională a Dreptului de a Ști** (Instituită în 2002 la inițiativa rețelei internaționale a activiștilor în domeniul accesului la informațiile politice, pentru a atrage atenția asupra importanței pe care dreptul la informare o are în orice sistem democratic) 28
- Ziua Internațională a Traducătorilor** (*International Translation Day*) (A fost inițiată de către Federația Internațională a Traducătorilor și lansată în 1953 pentru a sublinia importanța profesiei de traducător și a multilingvismului. În 1991, Federația Internațională a Traducătorilor (FIT), sub egida UNESCO, a decretat Ziua Internațională a Traducătorilor și a ales data de 30 septembrie pentru a fi marcată odată cu sărbătoarea din calendarul romano-catolic a Sfântului Ieronim care, în secolul al III-lea, a fost traducătorul „oficial” al Bibliei din limbile ebraică, aramaică și greacă în limba latină. Sfântul Ieronim este considerat protectorul traducătorilor) 30

OCTOMBRIE

- Teatrul de Păpuși „Licurici”** (1945) 75 de ani de la înființare
- Lunarul Bibliotecilor Școlare** (Se organizează la inițiativa Asociației Internaționale a Bibliotecilor Școlare (IASL). Include activități desfășurate pe parcursul unei zile, săptămâni sau întregii luni, dedicate bibliotecilor școlare și rolului lor în instruirea și educația copiilor)
- Puiu, Ion**, actor, poet, dramaturg și artist plastic (1945-2016) 75 de ani de la naștere 1
- Ziua Internațională a Muzicii** (Instituită de UNESCO în 1973 pentru a încuraja promovarea artei muzicale, schimburile culturale, întărirea păcii și înțelegerii între popoare prin intermediul muzicii) 1

Ziua Internațională a Oamenilor în Etate (Instituită de ONU în 1991, prin Rezoluția 45/106, ca dovadă a prețuirii și respectului pentru persoanele de vârsta a treia)		1
*Goma, Paul , prozator (1935)	85 de ani de la naștere	2
Esenin, Sergej , poet rus (1895-1925)	125 de ani de la naștere	3
Ziua Internațională a Animalelor (Instituită în 1931 la inițiativa Organizației Internaționale pentru Protecția Animalelor. Se marchează în ziua Sf. Francisc de Assisi, protectorul animalelor, pentru a atrage atenția asupra speciilor pe cale de dispariție și a necesității protecției regnului animal)		4
Ziua Mondială a Zâmbetului (<i>World Smile Day</i>) (În 1963, artistul american Harvey Ball a creat imaginea „față zâmbitoare” (smiley face), reprezentând un buton galben cu două puncte și o paranteză „închisă”, pe care în prezent oamenii de peste tot din lume o folosesc cu scopul de a-și exterioriza emoțiile pozitive. Ziua Mondială a Zâmbetului a fost marcată pentru prima dată în 1999, în Worcester, orașul natal al lui Harvey Ball. În același an, Harvey Ball a fondat și World Smile Corporation, care a devenit sponsorul oficial al Zilei Mondiale a Zâmbetului)	prima zi de vineri din luna octombrie	
Ziua Mondială a Pedagogului (Declarată de UNESCO în 1994 pentru a marca semnarea în 1966 a Recomandărilor UNESCO privind statutul pedagogului și pentru a conștientiza importanța educației și condițiile în care își desfășoară activitatea cadrele didactice)		5
Moraru, Haralambie , prozator (1950-2016)	70 de ani de la naștere	10
Pinter, Harold , scriitor englez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (2005) (1930-2008)	90 de ani de la naștere	10
*Bunin, Ivan , scriitor rus, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1933) (1870-1953)	150 de ani de la naștere	10/22
Iosif, Ștefan Octavian , poet și traducător (1875-1913)	145 de ani de la naștere	11

- Mauriac, François**, scriitor francez,
laureat al Premiului Nobel pentru Literatură
(1952) (1885-1970) 135 de ani de la naștere 11
- Ziua Mondială a spălăturii pe mâini**
(Global Handwashing Day) (Fondul Națiunilor
Unite pentru copii (UNICEF) a declarat oficial
15 octombrie Ziua Mondială a spălăturii mâinilor,
care a avut loc pentru prima dată în 2008,
în cadrul Adunării Generale ONU, când a fost
proclamat Anul de Salubritate. Scopul evenimentelor,
la scară largă, organizate în această zi cu sprijinul
ONU în întreaga lume – să atragă atenția
publicului asupra necesității acestei simple,
dar foarte importante proceduri de igienă
ca o abordare cheie pentru prevenirea multor
boli. Ziua Mondială a spălăturii pe mâini
este adresată în special copiilor, avându-se
în vedere bolile de care suferă aceștia) 15
- Ziua Internațională a Pâinii** (La inițiativa
Asociației pentru Alimentație și Agricultură
a Națiunilor Unite (FAO – Food and Agriculture
Organization of the United Nations),
16 octombrie a fost declarată Ziua Mondială
a Pâinii. Această idee, care a venit de
la reprezentanții Asociației Internaționale
a patiseriei din anii '50 ai secolului XX,
a fost adoptată la reuniunea ONU în 1979,
prin Rezoluția A/RES/35/70. Scopul
– sensibilizarea opiniei publice cu privire
la problema alimentară mondială și consolidarea
solidarității în lupta împotriva foametei,
malnutriției și sărăciei) 16
- Lamartine, Alphonse de**, scriitor
francez (1790-1869) 230 de ani de la naștere 21
- *Rodari, Gianni**, scriitor italian, laureat
al Premiului Hans Christian Andersen (1970)
(1920-1980) 100 de ani de la naștere 23
- Brâncoveanu, Valentina**, artist
plastic (1950) 70 de ani de la naștere 24
- Ziua Organizației Națiunilor Unite**
(Instituită de ONU în 1947, prin Rezoluția 168.
Marchează data intrării în vigoare a Cartei Națiunilor
Unite (1945) și urmărește promovarea în întreaga
lume a scopurilor și realizărilor ONU) 24

Ziua Națională „Un Arbore pentru Dăinuirea Noastră” (Instituită prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 27 din 13.02.1995. Începând cu anul 2011, se marchează în ultima sâmbătă a lunii octombrie. Decretul Președintelui RM nr. 644 din 24.11.2010) ultima sâmbătă din luna octombrie

Brânzei, Boris, grafician (1930) 90 de ani de la naștere 27

Ciurunga, Andrei, poet (1920-2004) 100 de ani de la naștere 28

***Russu-Ciobanu, Valentina**, artist plastic (1920) 100 de ani de la naștere 28

Ziua Internațională a Animației (*International Animation Day*) (Asociația Internațională de Film animat (ASIFA), în special filiala sa din Paris, în 2002 a stabilit sărbătoarea în onoarea a 110 ani de la prima demonstrație publică a invenției artistului francez Emile Reynaud – imagini în mișcare reproduse pe ecran, cu alte cuvinte – desene animate) 28

Samoilă, Alexandru, dirijor (1950) 70 de ani de la naștere 30

NOIEMBRIE

Sadoveanu, Mihail, scriitor (1880-1961) 140 de ani de la naștere 5

Garaz, Mihail, poet, prozator și publicist (1930-1990) 90 de ani de la naștere 13

Stevenson, Robert Louis, scriitor englez (1850-1894) 170 de ani de la naștere 13

Ziua Internațională a Educației Copiilor Nevăzători (Se marchează din 1946, în ziua de naștere a savantului și pedagogului francez Valentin Hauy, întemeietorul primei școli pentru nevăzători din lume (1784)) 13

Șcurea, Sandri Ion, actor și regizor (1935-2005) 85 de ani de la naștere 14

Ziua Internațională pentru Toleranță (Instituită de ONU în 1996, prin Rezoluția 51/95. Marchează data adoptării, la 16 noiembrie 1995, a Declarației Principiilor Toleranței) 16

Ziua Artizanatului (*Ziua Patrimoniului Mondial*) (La 16 noiembrie 1972, la Paris, în cadrul celei de-a 17-a sesiuni a Conferinței generale a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură, a fost adoptată Convenția privind Protecția

Patrimoniului Mondial Cultural și Natural. Fondul UNESCO a recunoscut artizanatul parte din patrimoniul cultural mondial. Această decizie a fost dictată de faptul că, în timp, dispar o varietate de meserii care au fost cunoscute de omenire. La cea de-a 34-a sesiune a Comisiei pentru Patrimoniul Mondial s-a hotărât ca data de 16 noiembrie să fie sărbătorită ca Ziua Patrimoniului Mondial	16
Ziua Internațională a Studenților (Declarată în 1941 de către Consiliul Internațional al Studenților, ca urmare a evenimentelor din 1939 de la Praga, când nouă studenți și-au pierdut viața, iar alți peste 1200 au fost trimiși în lagăre de concentrare)	17
Ziua Internațională a Drepturilor Copiilor (Se sărbătorește din 1989 și marchează ziua în care ONU a adoptat Declarația Drepturilor Copiilor (1959) și Convenția cu privire la Drepturile Copiilor (1989))	20
Ziua Mondială a Salutului (<i>World Hello Day</i>) (Este o inițiativă lansată în 1973 de frații Brian și Michael McCormack din Omaha, statul Nebraska, SUA, din considerentul că salutul este o formă elementară de acțiune interumană și un pas important spre realizarea păcii și înțelegerii între oamenii de rase, naționalități, religii diferite)	21
Ziua Mondială de Comemorare a Victimelor Accidentelor Rutiere (Instituită de ONU în 2005, prin Rezoluția 60/5, pentru a conștientiza impactul accidentelor rutiere și necesitatea unor măsuri de prevenire a lor)	a 3-a duminică a lunii noiembrie
Neaga, Ștefan , compozitor, dirijor, pianist și pedagog (1900-1951)	120 de ani de la naștere 24
*Rebreanu, Liviu , prozator și dramaturg (1885-1944)	135 de ani de la naștere 27
Blok, Aleksandr , poet rus (1880-1921)	140 de ani de la naștere 28
Twain, Mark , scriitor american (1835-1910)	185 de ani de la naștere 30

DECEMBRIE

Beethoven, Ludwig van , compozitor și pianist german (1770-1827)	250 de ani de la naștere
---	--------------------------

Proca, Ion , poet, dramaturg și publicist (1945-1914)	75 de ani de la naștere	1
Ziua Mondială de Combatere și Profilaxie a Maladiei HIV/SIDA (Instituită de ONU în 1988, prin Rezoluția 43/15, pentru a sensibiliza opinia publică și a exprima solidaritatea cu persoanele afectate de această maladie)		1
Labiș, Nicolae , poet (1935-1956)	85 de ani de la naștere	2
*Anton, Ion , poet și publicist (1950)	70 de ani de la naștere	3
Ziua Internațională a Persoanelor cu Dizabilități (Instituită de ONU în 1992, prin Rezoluția 47/3, pentru conștientizarea și îmbunătățirea situației persoanelor cu dizabilități, pentru a le oferi acestora șanse egale și posibilități de integrare în societate)		3
Rilke, Rainer Maria , poet și prozator austriac (1875-1926)	145 de ani de la naștere	4
Curbet, Vladimir , maestru de balet (1930-2017)	90 de ani de la naștere	5
Fet, Afanasij , poet rus (1820-1892)	200 de ani de la naștere	5
Paulencu, Ioan , folclorist, cântăreț de operă (1940)	80 de ani de la naștere	5
Ziua Internațională a Voluntarilor în Slujba Dezvoltării Economice și Sociale (Instituită de ONU în 1985, prin Rezoluția 40/212, pentru a mediatiza contribuția muncii voluntare și a stimula tot mai multe persoane să muncească ca voluntari atât în propria țară, cât și în străinătate)		5
Sârbu, Andrei , artist plastic (1950-2000)	70 ani de la naștere	6
Ziua Internațională a Copiilor în mass-media (În legătură cu impactul pe care îl are mass-media în educația generațiilor de astăzi, pe 9 decembrie este declarată Ziua Internațională a Copiilor în mass-media, pentru a demonstra influența surselor informaționale pentru copii și, totodată, rolul copiilor în mass-media)		9
Ziua Drepturilor Omului (Instituită de ONU în 1950, prin Rezoluția 423(V). Marchează aniversarea adoptării în 1948 a Declarației Universale a Drepturilor Omului)		10
Gozzi, Carlo , poet și dramaturg italian (1720-1806)	300 de ani de la naștere	13

Tamazlăcaru, Andrei , folclorist și istoriograf (1940)	80 de ani de la naștere	13
Barbu Lăutarul (Vasile Barbu) , cântăreț, cobzar și violonist (1780-1861)	240 de ani de la naștere	17
Ioviță, Vlad , prozator, cineast și regizor (1935-1983)	85 de ani de la naștere	25
Lozanciuc, Alexandru , interpret de muzică ușoară (1950)	70 de ani de la naștere	27
Ziua Actorului		27
Zbârnea, Tudor , artist plastic (1955)	65 de ani de la naștere	29
Kipling, Joseph Rudyard , prozator și poet englez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1907) (1865-1936)	155 de ani de la naștere	29

Alte date

Arcul de Triumf (Porțile Sfinte) din Chișinău (1840)	180 de ani de la înălțare
„Cartier” , editura (1995)	25 de ani de la înființare
„Dacia literară” , revista (1840)	180 de ani de la apariție
„Invită Maria Bieșu” , Festivalul internațional al vedetelor de operă și balet (1990)	30 de ani de la instituire
Ginta Latină , Centrul de Cultură și Artă (1990)	30 de ani de la fondare
„Lăutarii” , Ansamblul de muzică populară (1970)	50 de ani de la creare
Societatea „Limba noastră cea română” (1990)	30 de ani de la fondare
„Luceafărul” , Teatrul Republican pentru Copii și Tineret (1960)	60 de ani de la fondare
„Noi” („Scânteia leninistă”), revistă pentru copii și adolescenți (1930)	90 de ani de la fondare
„Sud-Est” , revistă de artă și cultură (1990)	30 de ani de la înființare
Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” (1945)	75 de ani de la fondare

Cărți (opere) jubiliare

„Alexandru Lăpușneanu” , nuvelă istorică de Constantin Negruzzi, 1840	180 de ani de la publicare
--	----------------------------

„ Alice în Țara Minunilor ” (Alice’s Adventures in Wonderland), povestire fantastică de Lewis Carrol, 1865	155 de ani de la publicare
„ Aventurile lui Huckleberry Finn ” (The adventures of Huckleberry Finn), roman de Mark Twain, 1885	135 de ani de la publicare
„ Baltagul ”, roman de Mihail Sadoveanu, 1930	90 de ani de la publicare
„ Bărbierul din Sevilla ”, piesă de Pierre Augustin Caron de Beaumarchais, 1775	245 de ani de la publicare
„ Cartea Oltului ”, reportaj poetic de Geo Bogza, 1945	75 de ani de la publicare
„ Cântarea României ”, poem alegoric de Alecu Russo, 1850	170 de ani de la publicare
„ Cel mai iubit dintre pământeni ”, roman de Marin Preda, 1980	40 de ani de la publicare
„ Degețica ” (Tommelise), poveste de Hans Christian Andersen, 1835	185 de ani de la publicare
„ Eroul timpului nostru ” (Geroj našego vremeni), roman de Mihail Lermontov, 1840	180 de ani de la publicare
„ Ianoș Viteazul ” de Sandor Petöfi, 1845	175 de ani de la publicare
„ Insula misterioasă ”, roman de Jules Verne, 1875	145 de ani de la publicare
„ Ion ”, roman de Liviu Rebreanu, 1920	100 de ani de la publicare
„ Istoria ieroglifică ”, roman de Dimitrie Cantemir, 1705	315 ani de la publicare
„ Letopisețul Țării Moldovei... ” de Miron Costin, 1675	345 de ani de la publicare
„ Mașina timpului ” (The Time Machine), roman de anticipație de Herbert George Wells, 1895	125 de ani de la publicare
„ Mistrețul cu colți de argint ”, baladă de Ștefan Augustin Doinaș, 1945	75 de ani de la publicare
„ Moromeții ”, roman de Marin Preda, 1955	65 de ani de la publicare
„ Piciul și Karlsson care trăiește pe acoperiș ” (Lillebror och Karlsson på taket), poveste de Astrid Lindgren, 1955	65 de ani de la publicare

„Pippi Șosețica” (Pippi Langstrump), povestire de Astrid Lindgren, 1945	75 de ani de la publicare
„Povestea doctorului Dolittle” (The story of doctor Dolittle) de Hugh Lofting, 1920	100 de ani de la publicare
„Prințesa și bobul de mazăre” (The Princess and the Pea), poveste de Hans Christian Andersen, 1835	185 de ani de la publicare
„Rapsodii de toamnă” , versuri de George Topârceanu, 1920	100 de ani de la publicare
„Ruslan și Ludmila” , poem de Aleksandr Pușkin, 1820	200 de ani de la publicare
„Soacra cu trei nurori” , poveste de Ion Creangă, 1875	145 de ani de la publicare
„Taras Bulba” , povestire de Nikolai Gogol, 1835	185 de ani de la publicare
„Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război” , roman de Camil Petrescu, 1930	90 de ani de la publicare

LISTE DE RECOMANDARE A LITERATURII

**1 ianuarie – 70 de ani
de la nașterea scriitorului
și pedagogului Ion Iachim
1950**

Personalitate cu o deosebită valoare de povestitor, „de care nu prea avem mulți”, cum spunea Spiridon Vangheli, Ion Iachim s-a născut în s. Cornova, Ungheni.

După absolvirea școlii medii din satul Codreanca (Cobâlca), Strășeni, se înscrie la Facultatea Filologie a Institutului Pedagogic „Ion Creangă” din Chișinău (1968-1972).

În perioada 1975-1978 face doctoratul în cadrul Institutului de Limbă și Literatură al Academiei de Științe din Moldova. A fost angajat ca profesor de limba și literatura română la Școala medie nr. 1 din satul Cărpineni, Hîncești, unde a activat până în 1997. Din 1997 este profesor la Colegiul de Economie și Drept „Socrate” din Chișinău, ulterior – redactor la ziarul „Făclia”.

Scriitorul impresionează prin stilul scrierilor sale, prin tenta umoristică ce o imprimă textului, prin ideea de a trăi prin operă, prin narațiunea ce leagă textul de autor, adică personajul, precum și prin elementul autobiografic.

A debutat editorial în anul 1983 cu volumul de povestiri *Întoarcerea la mare*. Semnează mai multe cărți pentru copii: *Un dar de la moș Dănilă* (1988), *Lăcrimioara, Iulia, Trăncănel, dragii mei elevi* (1993), *Cu jăraticul pe buze sau „Nastratin al Iașilor”* (1994) – culegere de nuvele despre Ion Creangă, *Amintirile pițigoifului Zbanț* (1996), *Nu mai plânge, Păsărilă* (1999), *Piciorul de aramă al căprioarei* (2003). A mai editat cărțile *Doamna iasomie* (2001), *Ca floarea de măr, fericirea* (2002), *Mereu sub steag* (2004), *Decameron basarabean sau Dumnezeu i-a dat omului pușcă* (2005), *Așcult cum înfloreste inul* (2007).

În anul 2009 apare *O istorie a expansiunilor rusești* (ediția a III-a) și cartea pentru copii *În țara poveștilor*. Își continuă activitatea literară cu nuvela satirică *O brașoavă adevărată despre nemți și satul Lopatna* (2011), romanul *Cireșe pentru Mareșal*, nuvela *Teia* (2011), romanul *Cu jăraticul pe buze* (2012), *Păstorind cu Ahile* (2014), *Sarcofagul cu iubite* (2018). Publică numeroase studii și articole de istorie literară și pedagogie, editează manuale-crestomații pentru elevi.

Ion Iachim este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1990), membru al Uniunii Scriitorilor din România (2004).

În 1986 i s-a conferit titlul „Eminent al Învățământului Public”, iar în 1988 a devenit laureat al Premiului de Stat al Moldovei în domeniul

învățământului. Diplomă de gradul I a Guvernului Republicii Moldova „pentru activitate îndelungată și rodnică în domeniul creației literare, publicisticii, contribuție substanțială la promovarea valorilor naționale” (2010); Premiul „Romanul Anului”, acordat în cadrul Salonului Internațional de Carte, ediția a XXI-a 2012, pentru cartea *Cireșe pentru Mareșal*; Diplome ale Ministerului Învățământului și Educației pentru volumele *Ca floarea de măr, fericirea*; *Cu jăratul pe buze* (2012); Diplomă a Fondului Literar al Scriitorilor din Republica Moldova pentru *Ca floarea de măr, fericirea*. În cadrul ediției a XI-a a Salonului Internațional de Carte pentru Copii (2007) i s-a acordat Premiul Ministerului Educației și Tineretului al RM pentru cartea *Amintirile pițigoiiului Zbanț*.

Este deținătorul Medaliei „Meritul Civic” (2010).

Referințe

M-am realizat, ca profesor și scriitor, prin magia Cuvântului.

Am considerat întotdeauna că un scriitor – dacă Dumnezeu l-a dăruit cu har – trebuie să fie și un Om al Cetății.

Dacă am o anumită valoare, aceasta se datorează, în mare măsură, cărților și bibliotecilor. Acestea din urmă (unele) au fost și pista de lansare pentru mine ca prozator.

Ion Iachim

Nu știu de ce, dar cred că numai un scriitor basarabean putea să creeze imaginea unei Basarabii a Mareșalului. Li se va părea unora idealizantă și „incorectă politic”. Cert e că ea convinge, căci autorul rupe din adâncurile ființei sale ingenuitatea atât de necesară artei și pe care postmodernitatea a pierdut-o.

Theodor Codreanu

Ion Creangă s-ar fi mândrit cu o asemenea pătrundere a psihologismului eroilor creați de Ion Iachim. Șansa unei asemenea „reînvieri” se datorează intuirii climatului social, a atmosferei morale în care trăia și se manifesta îndrăgitul personaj. Naratorul trage în plămâni aerul aceluși timp ca să poată respira protagonistul său, precum și celelalte personaje. Ca și cum ne-am afla într-o poveste bine cunoscută. Cine e înzestrat cu har poate continua firul gândurilor, cine nu – rămâne cu propria-i uimire.

Timofei Roșca

Ion Iachim face literatură eseistică din istorie, o face cu durere, dar și cu multă responsabilitate, aceasta se întâmplă pentru că el în mulțimea expresiilor crude, și de data aceasta, nu ocolește deloc adevărurile vieții, ci scrie „extrem de simplu, accesibil, ușor și foarte poetic”.

Iurie Colesnic

În ierarhia axiologiei umaniste, Ion Iachim își zidește valorile pe condiția fundamentală a vocației: de la sensul textului visat, internalizat, creat și lansat spre sensul lumii și al vieții ca predestinare, cu amprentă stilistică definitorie, într-un registru creator impresionant și expresivitate lexicală variată a operei ca text cu certă identitate auctorială.

Adrian Ghicov

Titluri pentru expoziții

Ion Iachim – un povestitor cu har de la Dumnezeu
Promotorul valorilor naționale – Ion Iachim
Un povestitor pentru toate vârstele – Ion Iachim
Întâlnire cu tatăl *Pițigoiului Zbanț*

(T.C.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

AMINTIRILE pițigoiului Zbanț / Ion Iachim; cuv. înainte: Victor Prohin; pict.: Aurel Guțu. – Ed. a 3-a, rev. și adăug. – Ch.: Pontos, 2016. – 132 p.: il. color.

ASCULT cum înflorește inul / Ion Iachim; pref.: Anatol Ciocanu; conc. graf.: Vladimir Sinițki; fotogr.: Vasile Șoimar. – Ch.: Pontos, 2007. – 66 p.: fotogr.

CA FLOAREA de măr, fericirea / Ion Iachim; cop.: Violeta Dabija. – Ch.: Pontos, 2002. – 200 p.

COROI cel hâtru sau Două povești și o legendă plină de tâlc / Ion Iachim; cop.: Ruxanda Romanciuc. – Ch.: Pontos, 2017. – 24 p.

CU JĂRATICUL pe buze / Ion Iachim; pref.: Spiridon Vangheli. – Ed. a 4-a rev. și compl. – Ch.: Pontos, 2012. – 304 p.

DECAMERON Basarabean sau Dumnezeu i-a dat omului pușcă / Ion Iachim; pref.: Theodor Codreanu; cop.: Iaroslav Olfinik. – Ch.: Pontos, 2005. – 368 p.

DOAMNA iasomie / Ion Iachim; prez. graf.: Cristina Bujor. – Ch.: Epigraf, 2001. – 44 p.

ÎN ȚARA poveștilor / Ion Iachim; cop., il.: Ruxanda Romanciuc. – Ch.: Pontos, 2009. – 16 p.

MEREU sub steag / Ion Iachim; cop.: Gabriel Andronic. – Ch.: Pontos, 2004. – 404 p.: il.

O BRAȘOAVĂ adevărată despre nemți și satul Lopatna / Ion Iachim. – Ch.: [S.n.], 2011. – 40 p.

PICIORUL de aramă al căprioarei: proză scurtă / Ion Iachim; pict.: Violeta Dabija. – Ch.: Pontos, 2003. – 36 p.: il.

TEIA: roman / Ion Iachim; cop.: Ruxanda Romanciuc. – Ed. a 2-a rev. și compl. – Ch.: Pontos, 2014. – 60 p.

Referințe critice

ION Iachim: biobibliografie / BP Hîncești; alcăt.: Lidia Gribincea. – Hîncești: [S.n.], 1995. – 15 p.

ROȘCA, Timofei. Dubla revelație a chemării: st. monografic despre creația literară, activitatea publicistică și pedagogică a lui Ion Iachim / Timofei Roșca. – Ch.: Pontos, 2006. – 255 p.: fotogr.

CIMPOI, Mihai. [Ion Iachim] // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia / Mihai Cimpoi. – Ed. a 2-a rev. și adăug. – Ch., 1997. – P. 392, 396.

CIOCANU, Ion. Ochiu bifocali ai scriitorului: [Ion Iachim, „Amintirile pițigoifului Zbanț”] / Ion Ciocanu // Florile dalbe. – 2017. – 26 ian. – P. 7.

CIOCANU, Ion. Referințe: [Ion Iachim] / Ion Ciocanu // Lit. și arta. – 2015. – 1 ian. – P. 4.

CODREANU, Theodor. Un „Decameron” insolit / Theodor Codreanu // Iachim, Ion. Decameron basarabean sau Dumnezeu i-a dat omului pușcă / Ion Iachim. – Timișoara, 2005. – P. 6-9.

COLEȘNIC, Iurie. Un maestru al parabolei / Iurie Colesnic // Iachim Ion. Piciorul de aramă al căprioarei / Ion Iachim. – Ch., 2003. – P. 3.

ION Iachim // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dict. biobibliogr. / alcăt.: Maria Harea, Elena Cugut; Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”. – Ed. a 2-a rev. și adăug. – Ch., 2004. – P. 210-212.

RUSU, Nicolae. Dăscălund cu Ion Iachim / Nicolae Rusu // Lit. și arta. – 2015. – 2 iul. – P. 4.

SĂ NE UITĂM și la lună, nu numai la peșteră... / Ion Iachim; consemn.: Elena Șterbeț, liceană // Iachim, Ion. Mereu sub steag / Ion Iachim. – Ch., 2004. – P. 401-403.

„UN SCRITOR trebuie să fie Om al Cetății” / Ion Iachim; consemn.: Marcela Mardare // Lit. și arta. – 2015. – 1 ian. – P. 4.

UNGUREANU, Lidia. Ca floarea de măr, fericirea: [Ion Iachim] / Lidia Ungureanu // Florile dalbe. – 2015. – 26 febr. – P. 2.

VIHRISTIUC, Ludmila. O întâlnire fructuoasă cu prozatorul Ion Iachim / Ludmila Vihristiuc // Lit. și arta. – 2018. – 22 febr. – P. 8.

**1 ianuarie – 85 de ani
de la nașterea scriitoarei
Eiko Kadono
1935**

Eiko Kadono – scriitoare japoneză, autoare a cărților pentru copii, s-a născut în or. Tokio, Japonia. La vârsta de 4 ani a rămas orfană de mamă. Tatăl ei a făcut tot posibilul ca să-i umple lumea copilăriei cu diverse istorioare și cu povești tradiționale. Pentru Eiko lectura a devenit un refugiu în perioada grea ce s-a creat în Japonia postbelică. Cele mai preferate cărți erau povestirile mistice ale lui Edogava Rampo și traduceri în limba japoneză: *Micul Lord Fauntleroy* de Frances Hodgson Burnett, *Aventurile lui Tom Sawyer*, *Aventurile lui Huckleberry Finn* de Mark Twain, *Insula comorilor* de R.L. Stevenson și povestiri de Lev Tolstoi.

A studiat la Universitatea Nihon Fukushi. A urmat studiile la Catedra de Literatură engleză într-o instituție privată prestigioasă – Universitatea Waseda. După absolvire, în anul 1960, la vârsta de 25 de ani, pleacă în Brazilia, unde s-a aflat timp de doi ani.

Prima sa lucrare de impresii a fost *Vizitând Brazilia: băiatul Luiziano*, proză documentară despre un băiat care era pasionat de dansul samba. Cartea a fost editată abia în 1970.

Eiko Kadono scrie în special pentru copii. *Serviciul de livrare Kiki*, roman fantastic pentru copii, ilustrat de Akiko Hayashi și publicat prima dată în 1985, a fost ecranizat, film animat (1989) și film artistic (2014). În total au fost realizate 4 ecranizări în baza acestui roman. În Japonia cartea a fost apreciată cu premii de nenumărate ori. Inspirată de acest succes, Eiko Kadono a mai scris cinci cărți, astfel editând o colecție. Ultima carte, care a încheiat colecția, a fost publicată în 2009. Eiko Kadono inventa noi situații ludice, filozofice, după care se ascund straturi mitologice serioase.

Din 2003 cartea *Serviciul de livrare Kiki* a fost tradusă în limba engleză, italiană, coreeană, chineză, în 2006 – în limba suedeză, iar în 2018 – în rusă. Printre cărțile traduse sunt și *Supa bunicului* (1989), *Fiiște uimitoare* (2001) ș.a.

Sciitoarea are în palmaresul său peste 250 de cărți.

Este cunoscută și ca traducătoare. A avut peste 100 de traduceri din diferiți autori, printre ei – Raymond Briggs și Dick Bruna.

Eiko Kadono a mai activat în timpul vieții și ca profesor la Universitatea Nihon Fukushi.

Pentru contribuția sa în literatura pentru copii, Eiko Kadono a fost distinsă cu mai multe premii la nivel național și internațional. Premiul pentru literatura pentru copii „Obunsha”, Premiul literar „Noma”. A fost înscrisă în Lista de Onoare IBBY (Consiliul Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret, 2000), este Laureat al Premiului „Hans Christian Andersen” (IBBY, 2018).

Locuiește în Japonia în vechiul oraș Kamakura.

Referințe

To start reading a book is like opening a door to a different world. It doesn't close at the end of the story, another door is always waiting there to be opened. People will start to look at the world in a different way after reading a story, and it's the beginning in a sense. And I think that is the true pleasure of reading. I do hope everyone will start building their own new story from here and now.

[A citi o carte e ca și cum ai deschide o ușă într-o lume nouă, diferită. Suspansul e că la finalul povestirii o altă ușă așteaptă să fie deschisă. Oamenii privesc lumea altfel după lectură și acesta este un început bun ce trezește/ descoperă noi sentimente/viziuni. Aici e marea plăcere a lecturii. Astfel, eu sper că fiecare va începe să-și scrie propria poveste, o poveste nouă.]

Trăirile din copilărie mi-au determinat viziunile asupra lumii – credința în miracol, lumea fanteziei, care de fapt este parte indispensabilă a lumii materiale.

Literatura pentru copii nu trebuie să devină un câmp pentru luptele ideologice. Scopul ei esențial predestinat este să fie locul de întâlnire cu taina și miracolul, să trezească curiozitatea, să dea un imbold spre creație, să fie un schimb de experiență, să mobilizeze, să inițieze...

Am impresia că nu e corect să vorbim despre două lumi diferite: „văzută” și „nevăzută”. În realitate aceste lumi sunt indispensabile – anume această interdependență am simțit-o atât de real când eram mică, în timpul sărbătorii O-bon (o sărbătoare asemeni Paștelui blajinilor la noi) (nota T.P.). Aceste lumi nu au alternative în viață. Ele educă în noi respect și empatie față de strămoșii noștri, îmbogățesc imaginația noastră.

Eiko Kadono

Peste jumătate de veac cărțile ei cuceresc inimile cititorilor mici și mari în diferite locuri ale lumii.

Elena Baibikova

Nu mi-a fost plictisitor, doar cartea e destinată copiilor. Subiectul e dinamic, interesant, cu un final care m-a impresionat.

Iu Ty

Titluri pentru expoziții

Copilăria – cheia creației scriitorului
Lumea reală și cea imaginară în cărțile scriitoarei Eiko Kadono
Eiko Kadono ne invită în lumea tainelor

(T. P.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

GRANDPA'S Soup / Eiko Kadono; il.: Satomi Ichikawa. – Grand Rapids: Eerdmans Pub Co, 1999. – 32 p. – Lb. engl.

KIKI'S Delivery Service / Eiko Kadono; trad.: Lynne E. Riggs; il.: Akiko Hayashi. – Toronto: Annick Press, 2003. – 164 p. – Lb. engl.

VED'MINA služba dostavki. Kn. 1 / Eiko Kadono; per.: G. Solov'eva; ill.: Akiko Hayashi. – Moskva: Azbuka, 2018. – 272 p.: il. – Lb. rusă.

VED'MINA služba dostavki. Kn. 2: Kiki i novoe koldovstvo / Eiko Kadono; per.: G. Solov'eva; ill.: Hirono Takako. – Moskva: Azbuka, 2018. – 352 p.: il. – Lb. rusă.

VED'MINA služba dostavki. Kn. 3: Kiki i drugaâ ved'ma / Eiko Kadono; per.: G. Solov'eva; ill.: Satake Miho. – Moskva: Azbuka, 2018. – 304 p.: il. – Lb. rusă.

VED'MINA služba dostavki. Kn. 4: Kiki i ee lûbov' / Eiko Kadono; per.: G. Solov'eva; ill.: Satake Miho. – Moskva: Azbuka, 2019. – 288 p.: il. – Lb. rusă.

Referințe critice

ALDANA, Patricia. Speech [in Hans Christian Andersen 2018 Award Ceremony at the 36th IBBY Congress 2018] / Patricia Aldana // Bookbird. – 2019. – Vol. 57. – Nr. 2. – P. 69-72. – Lb. engl.

FISCHER Udagawa, Avery. Eiko Kadono wins 2018 Andersen Award [resursă electronică] / Avery Fischer Udagawa. – Disponibil pe internet: <https://ihatov.wordpress.com/2018/03/26/eiko-kadono-wins-2018-andersen-award>. – Lb. engl.

HANS Christian Andersen Award Eiko Kodono: „I Live in the Present Progressive Form” [resursă electronică]. – Disponibil pe

internet: <https://japan-forward.com/hans-christian-andersen-awardee-eiko-kadono>. – Lb. engl.

KADONO, Eiko. Acceptance Speeches by the Winners / Eiko Kadono // Bookbird. – 2019. – Vol. 57. – Nr. 2. – P. 72-76. – Lb. engl.

EIKO Kadono [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: <https://www.goodreads.com/author/shaw/283701.Eiko-Kadono>. – Lb. engl.

EIKO Kadono's message for the 21st century: spreading imagination across the globe [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: <https://www.waseda.jp/top/en-news/21710>. – Lb. engl.

KADONO Eiko [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: https://www.ru.wikipedia.org/wiki/Kadono_Eiko. – Lb. rusă.

KADONO Eiko [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: <https://litlife.club/authors/70225>. – Lb. engl.

SUNDMARK, Björno. Eiko Kadono / Björno Sundmark // Bookbird. – 2016. – Vol. 54. – Nr. 2. – P. 36. – Lb. engl.

2 ianuarie – 100 de ani de la nașterea scriitorului american Isaac Asimov (1920-1992)

Scriitor și biochimist. Autor de mare succes, cunoscut mai ales pentru lucrările sale științifico-fantastice și pentru cărțile de popularizare a științei.

S-a născut la 2 ianuarie anul 1920 în orașelul Petrovici din regiunea Smolensk, Rusia. Deși familia sa trăia bine, condițiile politice în schimbare i-au determinat să plece în 1923 în Statele Unite ale Americii. Cum părinții vorbeau cu el doar în idiș și în engleză, nu a învățat niciodată rusa. Până la vârsta de cinci ani a învățat singur să citească, fiind atras în special de povestirile din revistele de science-fiction, dezamăgind astfel așteptările părinților, proprietari ai unui magazin de dulciuri, care sperau ca tânărul Isaac să se implice în afacerea familiei. La școală i-a impresionat pe toți cu abilitățile sale. A sărit peste clase, absolvind școala la vârsta de numai 15 ani.

Grație inteligenței ieșite din comun, a făcut studii strălucite. A absolvit Universitatea Columbia în 1939, iar în 1948 a susținut și doctoratul, în biochimie. Pe parcursul celui de-al Doilea Război Mondial a lucrat timp de trei ani la Stația de experimente aero-navale a Portului Militar din Philadelphia. După război, a fost recrutat în Armata Statelor Unite. În scurta sa carieră militară s-a ridicat la gradul de caporal.

După obținerea doctoratului, predă la Universitatea Boston.

Pasionat de cunoaștere, era un adevărat spirit enciclopedic și nu s-a limitat la un singur domeniu.

În 1941, publică o serie de povestiri, printre care și *Căderea nopții* (*Nightfall*), considerată de către scriitorii de science-fiction din America drept cea mai bună nuvelă științifico-fantastică scrisă vreodată. Ulterior, publică câteva cărți despre roboți *Eu, Robotul* (1950, *I, Robot*), *Peșterile oțelului* (1954, *The Caves of Steel*) și *Soarele gol* (1957, *The Naked Sun*), care se bazează pe un set de reguli de etică pentru roboți și mașini inteligente numite *Cele trei legi ale roboticii* (*The Three Laws of Robotics*). Asimov a folosit aceste idei ca bază pentru peste douăsprezece povestiri scurte și pentru cele trei romane menționate mai sus despre roboți. Aceste romane au avut o influență majoră asupra acestui gen de literatură și felul în care scriitorii au tratat ulterior subiectul mașinilor inteligente.

De asemenea, „remarcabilă” printre lucrările de science-fiction ale lui Asimov este seria *Fundația*, mai târziu reunită în trilogia *Fundația* (1951, *Foundation*), *Fundația și Imperiul* (1952, *Foundation and Empire*) și *A doua Fundație* (1953, *Second Foundation*), în care se relatează despre căderea și renașterea unui vast imperiu interstelar într-un univers din viitor. Această trilogie a fost extrem de populară printre fanii science-fiction și a devenit o lucrare de referință.

În 1966, Convenția World Science-Fiction a onorat-o cu Premiul Hugo, ca fiind cea mai bună serie science-fiction din toate timpurile. Aceasta împreună cu seria Roboților sunt cele mai faimoase scrieri de science-fiction ale sale. Mulți ani mai târziu apar *Marginea Fundației* (1982, *Foundation's Edge*), *Fundația și Pământul* (1986, *Foundation and Earth*), *Preludiul Fundației* (1988, *Prelude to Foundation*) și *Fundația Renăscută* (1992, *Forward the Foundation*).

La sfârșitul anilor '50, Asimov și-a schimbat oarecum centrul de interes, a micșorat numărul operelor de ficțiune produse, mărinđ considerabil producția operelor de non-ficțiune, în special pe teme științifice. Prima carte non-fiction a lui Asimov a fost un text medical numit *Biochimie și Metabolismul Uman* (*Biochemistry and Human Metabolism*). A fost scrisă cu doi dintre colegii săi de la Școala de Medicină a Universității din Boston.

Cu toate că numeroasele sale cărți despre știință conțin informații complicate ele sunt captivante, deoarece Asimov a știut să „traducă” știința, făcând-o înțelegă și interesantă pentru cititorul mediu.

A publicat de asemenea *Ghidul lui Asimov în explicarea Bibliei* (*Asimov's Guide to the Bible*), în două volume: *Vechiul Testament* (1967, *Old Testament*) și *Noul Testament* (1969, *New Testament*), pe care apoi (în 1981) le-a republicat într-un singur volum de 1300 de pagini. Oferind hărți și tabele, ghidul parcurge cărțile Bibliei, în ordine, explicând istoria fiecăreia în parte și influențele politice la care a fost supusă, detaliind biografiile personajelor importante.

A publicat două volume cu caracter autobiografic: *Cu amintiri încă verzi* (1979, *In Memory yet Green*) și *Bucuria o mai simt încă* (1980, *In Joy Still Felt*). Cea de-a treia autobiografie – *Issac Asimov: Memorii (Isaac Asimov: A Memoir)* a fost publicată în 1994, la puțin timp după moartea sa.

Scriitor prolific, Asimov a scris și editat peste 500 de volume și estimativ 90.000 de scrisori sau cărți poștale și are lucrări în toate categoriile majore ale Sistemului Decimal Dewey, cu excepția filozofiei. Asimov a fost prin consens general un maestru al genului science-fiction, alături de Robert A. Heinlein și Arthur C. Clarke. A fost considerat a fi unul dintre membrii „Marelui Trio” al scriitorilor de science-fiction din timpul vieții sale.

A fost președinte al Asociației Umaniste Americane. Numele său îl poartă Asteroidul 5020, un crater de pe planeta Marte și o școală elementară din Brooklyn.

S-a stins din viață la 6 aprilie 1992, la Brooklyn, New York, SUA.

Referințe

Dacă doctorul mi-ar spune că mai am doar șase minute de trăit, n-aș înlemni. Aș începe să scriu puțin mai repede.

Cu multă vreme în urmă, m-am hotărât să urmez cu strășnicie, în toate scrierile mele, o regulă de căpătâi: claritatea. Am renunțat demult la orice tentativă de a scrie într-un stil poetic, simbolic sau experimental, sau în orice alt stil care ar putea să-mi asigure un premiu Pulitzer. Mă străduiesc, de atunci, să scriu, pur și simplu, clar și în acest fel să stabilesc o relație caldă între mine și cititorii mei.

Voi fi ținut minte pentru „Trilogia Fundației” și pentru „Cele Trei Legi ale Roboticii”. Însă pentru ce aș vrea să fiu ținut minte – nu este o carte sau o duzină de cărți. Orice lucru aș fi scris poate fi egalat sau chiar întrecut de către altcineva. Însă totalitatea lucrărilor mele, din punctele de vedere ale cantității, calității și diversității, nu mai poate fi întâlnită la nimeni altcineva. Pentru aceasta vreau să fiu ținut minte.

Isaac Asimov

Astăzi, Isaac Asimov este o emblemă a științelor moderne, un Homo Enciclopedicus care aduce aminte de curiozitatea și avântul autorilor Renașterii.

Marius Luca

În romanul *Roboții de pe Aurora* Asimov explorează una dintre temele sale favorite: o posibilă relație dintre om și robot. Și o face magnific, spiritual, cu precizie și cu o imaginație debordantă, dar bazată pe solide cunoștințe de psihologie.

Associated Press

Titluri pentru expoziții

Isaac Asimov – unul dintre clasicii contemporani ai literaturii de anticipație

Isaac Asimov – autorul celor Trei Legi ale Roboticii

Universul operelor asimoviene

Unul dintre cei mai mari scriitori de science-fiction din secolul XX – Isaac Asimov

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

A DOUA Fundație / Isaac Asimov; trad. și n.: Emilian Bazac. – București: Adevărul Holding, 2010. – 254 p. – (100 de opere esențiale).

ABOUT Outer Space / Isaac Asimov. – New York: Wakler & Co., 1977. – 62 p. – Lb. engl.

ASIMOV'S Guide to Halley's Comet / Isaac Asimov. – New York: Walker & Co., 1985. – 64 p. – Lb. engl.

AVANTÛRNAĂ fantastika / Isaac Asimov; sost.: A. A. Kovalenko. – Kiev: Sventas, 1993. – 448 p. – Lb. rusă.

CURENȚII spațiului / Isaac Asimov; trad.: Florin Șlapac. – București: Teora, 1994. – 222 p.

DESPRE Pământ și Cer / Isaac Asimov. – București: Elis, 1996. – 314 p.

EU, Robotul / Isaac Asimov. – București: Teora, 1994. – 223 p.

FUNDAȚIA / Isaac Asimov; trad. și n.: Dan-Mihai Pavelescu. – București: Adevărul Holding, 2010. – 558 p. – (100 de opere esențiale).

HOW did we find out about black holes? / Isaac Asimov. – New York, 1978. – 64 p. – Lb. engl.

KONEC večnosti; Sami bogi / Isaac Asimov; poslesl.: G. Gurevič. – M.: Pravda, 1990. – 480 p. – Lb. rusă.

MIR Azota / Isaac Asimov; trad.: A. O. Iordanskij. – M.: Himiâ, 1981. – 158 p. – Lb. rusă.

MIR ughleroda / Isaac Asimov; trad.: A. O. Iordanskij. – M.: Himiâ, 1978. – 208 p. – Lb. rusă.

MORTELLE est la nuit précédé de Chante-cloche / Isaac Asimov; trad.: Michel Deutsch. – Paris: Denoël, 2004. – 121 p. – Lb. fr.

NEMESIS / Isaac Asimov; trad.: Ioana-Magdalena Manea. – București: Teora, 2000. – 388 p.

OMUL pozitronic / Isaac Asimov, Robert Silverberg; trad.: M.-D. Pavelescu. – București: Teora, 1996. – 207 p.

PULBERE de stele / Isaac Asimov. – București: Teora, 1994. – 220 p.

LES ROBOTS: une oeuvre; Initiation a la science-fiction: un theme / Isaac Asimov; presentantion et comment.: F. Rachmuhl. – Paris: Hatier, 1984. – 128 p. – Lb. fr.

ROBOȚII de pe Aurora / Isaac Asimov; trad.: G. Stancu. – București: Teora, 1996. – 370 p.

ROBOȚII și imperiul / Isaac Asimov; trad.: G. Stancu, U. Leahu. – București: Teora, 1997. – 368 p.

THE SECRET of the Universe: Revelations in Science / Isaac Asimov. – New York: Oxford University Press, 1992. – 241 p. – Lb. engl.

SFÂRȘITUL Eternității / Isaac Asimov; trad.: Anca Răzuș. – București: Teora, 1994. – 206 p.

SOĂRELE gol / Isaac Asimov; trad.: Florin Ionescu. – București: Univers, 2007. – 238 p.

STAL'NYE peșery / Isaac Asimov; trad.: R. A. Rozental'. – Ch.: Știința, 1983. – 884 p. – Lb. rusă.

V PLENU u Vesty / Isaac Asimov. – M.: Akaciâ, 1991. – 142 p. – Lb. rusă.

ZEII înșiși / Isaac Asimov; trad.: D. Pavelescu. – București: Teora, 1993. – 221 p.

Referințe critice

ASIMOV Isaac // Enciclopedia universală Britannica. Vol. 1 / coord. Ilișe Câmpeanu, Cornelia Marinescu. – București, 2010. – P. 320.

ASIMOV Isaac // Pisateli našego detstva. 100 imen: biogr. spravocnik. Č 2. – M., 1999. – P. 12-19. – Lb. rusă.

„EU, Robotul” de Isaac Asimov // 1001 de cărți de citit într-o viață / coord.: Peter Boxall. – București: Enciclopedia RAO, 2007. – P. 458.

„FUNDAȚIA” de Isaac Asimov // 1001 de cărți de citit într-o viață / coord.: Peter Boxall. – București: Enciclopedia RAO, 2007. – P. 471.

NAUČNĀĀ fantastika: Isaac Asimov // Enciklopediâ dlâ detej. T. 15. Vsemirnaâ literatura. Č. 2. XIX i XX veka / red.: V. A. Volodin. – M., 2001. – P. 566-567. – Lb. rusă.

SLAVOROSSOVA, E. Amerikanskij fantast iz Rossii / E. Slavorossova // Čudesâ i priklûčeniâ detâm. – 2015. – Nr. 4. – P. 24-25. – Lb. rusă.

**5 ianuarie – 100 de ani
de la nașterea scriitorului rus
Nikolai Sladkov
(1920-1996)**

Scriitorul naturalist, Nikolai Sladkov s-a născut la Moscova, într-o familie de muncitori. Își petrece copilăria, precum și întreaga viață, la Leningrad (actualmente Sankt-Petersbutg). Fiind de mic pasionat de natură, frecventează cercul tinerilor naturaliști de pe lângă Institutul Zoologic din Leningrad, condus de scriitorul Vitali Bianki, care mai târziu îi devine prieten. Își face studiile superioare la Institutul Hidrografic.

Mulți ani la rând, împreună cu Vitali Bianki, a condus emisiunea radiofonică „Вести из леса” („Știri din pădure”), dând răspuns la nenumărate scrisori ale ascultătorilor.

În tinerețe a călătorit prin întreaga țară. Notițele făcute în aceste călătorii i-au servit drept material pentru primele sale povestiri publicate în almanahul „Молодой Ленинград”, apreciate la justa valoare de către micii cititori.

În anul 1953 vede lumina tiparului prima sa carte intitulată *Серебряный хвост* (*Coadă de argint*), urmată de *Безымянной тропой* (1956, *Pe căderea fără nume*), *За птичьими голосами* (1961, *Dincolo de vocile păsărilor*), *Планета чудес* (1963, *Planeta miracolelor*), *Капли Солнца* (1978, *Picături de soare*), *Осиновый невидимка* (1979, *Plopul invizibil*), *За пером синей птицы* (1981, *După papa păsării albastre*), *В лес по загадки* (1983, *Enigmele pădurii*), *Разноцветная земля* (1984, *Pământ multicolor*), *Под шапкой-невидимкой* (1986, *Sub pălăria invizibilă*).

Multe din cărțile autorului au fost reeditate, inclusiv: *Весенние радости* (1991, *Vicuriile primăverii*), *Лесные сказки* (1991, *Poveștile pădurii*), *Азбука леса* (1998, *Adecedarul pădurii*), *Воробей в шляпе* (2001, *Vrăbiuța-n pălărie*), *Лесной календарь* (2002, *Calendarul pădurii*), *Бюро лесных услуг* (2007, *Biroul serviciilor din pădure*), *Лесные тайнички* (2013, *Ascunzișuri din pădure*) ș.a.

A scris cărți despre munți *Земля над облаками* (1972, *Pământul deasupra norilor*), pustiiuri – *Земля солнечного огня* (1970, *Deșertul ars de soare*) și lumea subacvatică *Подводная газета* (1973, *Ziarul submarin*).

În urma vizitei pe pământurile sudice – India, Africa – a scris minunate culegeri de schițe despre natura acestor meleaguri *Белые тигры* (1981, *Tigrii albi*), *Міомбо* (1976) ș.a.

Este autorul a trei volume, ghiduri practice foarte originale, printre care *Охота за голосами* (*Vânătoarea de voci*) ce conține sfaturi cum să auzim și cum să înregistrăm vocile păsărilor și animalelor.

O parte din povestirile sale sunt incluse în curricula școlară din Rusia.

Cărțile autorului sunt cunoscute în lumea întreagă, ele fiind traduse în multe limbi: engleză, franceză, spaniolă, poloneză, magheară, chineză, japoneză ș.a.

În anul 1976 a fost distins cu Premiul de Stat al Federației Ruse „Н. К. Крупская” pentru cartea *Подводная газета* (*Ziarul submarin*).

S-a stins din viață la 28 iunie 1996, la vârsta de 76 de ani.

Referințe

Мои книги – это плоды моих увлечений.

Природа – это увлекательнейшая книга. Только начни ее читать, не оторвешься.

Я пишу о природе потому, что я ее очень люблю... за красоту, за загадки, которые она нам загадывает, за мудрость ее, за ее бесконечное разнообразие.

Если книжки мои помогут вам полюбить природу, то общение с нею непременно сделает вас лучше, чище, терпимее.

Природа волновала и влекла меня всю жизнь, ее красота, тайны, обаяние, удивительная стройность и слаженность, неисчерпаемость познания поражали воображение и влекли сердце. Поэтому все книжки мои о ней.

Nikolai Sladkov

Детство – заветный ключик к постижению нашей зрелости ... Без преувеличения можно сказать: что в жизни Сладкова оно было счастливым.

В. Кондратьев

Главное, что отличает автора этих рассказов о природе [*Серебряный хвост*] – это свой глаз, открывающий новое что-то в природе и как бы еще небывалое.

Михаил Пришвин

Произведения Николая Сладкова – это книги встреч, открытий, знакомств. Писатель хотел, чтобы люди, прочитав его произведения, научились своими глазами видеть необыкновенное в природе, научились любить, познавать и защищать ее.

Николай Сладков необыкновенно органично умел совмещать в своем творчестве талант прекрасного рассказчика и ученого, открывая в природе

что-то свое, неизвестное другим, и поведать об этом своим благодарным читателям. Его произведения — это постоянный поиск ответов на самые разные вопросы, это чуть ли не единственная возможность проникнуться истинным уважением к окружающему миру и осознать свои чувства.

Именно об этом и рассказывают книги Николая Сладкова, пронизанные бесконечной любовью к природе.

(Text)

Titluri pentru expoziții

Николай Сладков – писатель-натуралист
Лесной сказочник – Николай Сладков
Николай Сладков – защитник природы
Повелитель природы – Николай Сладков

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

AZBUKA lesa: rassказы, skazki, miniatûry / Nikolaj Sladkov; ill.: B. Prokazov. – Smolensk: Rusič; Minsk: Harvest, 1998. – 104 p.: il. – Lb. rusă.

BEŽAL ežik po dorozhke: rassказы / Nikolaj Sladkov; ill.: E. Čarušin. – Moškva: Rosmen, 1996. – 72 p.: il. – Lb. rusă.

BÛRO lesnyh uslug / Nikolaj Sladkov; ill.: S. Nabutovskij. – Moskva: Strekoza-Press, 2007. – 63 p.: il. – Lb. rusă.

LESNOJ kalendar': rassказы i skazki / Nikolaj Sladkov. – Moskva: Strekoza-Press, 2002. – 191 p.: il. – Lb. rusă.

LESNYE skazki / Nikolaj Sladkov; ill.: K. Ovčinnikova, T. Kapustina. – Leningrad: Hudožnik RSFSR, 1991. – 52 p.: il. – Lb. rusă.

LESNYE tajnički: rassказы i skazki / Nikolaj Sladkov; ill.: V. Bastrykin. – Moskva: Det. lit., 2013. – 428 p.: il. – (Škol'naâ biblioteka). – Lb. rusă.

POKAŽITE mne ih!: zoologiâ dlâ detej / Nikolaj Sladkov; ill.: R. Varšamov. – Moskva: Rosmen, 1994. – 184 p.: il. – Lb. rusă.

SOROČ'I taratorki: rassказы i skazki / Nikolaj Sladkov. – Sankt-Peterburg: Timoška, 1997. – 160 p.: il. – Lb. rusă.

VESENNIE radosti: rassказы o prirode / Nikolaj Sladkov; ill.: T. P. Kapustina. – Leningrad: Lenizdat, 1991. – 191 p.: il. – Lb. rusă.

VOROBEJ v šlăpe / Nikolaj Sladkov; ill.: V. Dugin. – Moskva: Mir Iskatelâ, 2001. – 224 p.: il. – (Biblioteka detskoj literatury). – Lb. rusă.

ZAGADOČNYJ zver': rassказы dlâ detej / Nikolaj Sladkov; ill.: V. Romanov. – Moskva: Mahaon, 2002. – 155 p.: il. – Lb. rusă.

Referințe critice

ARZAMASCEVA, I. N. Nikolaj Ivanovič Sladkov // Arzamasceva, I. N. Detskaâ literatura / I. N. Arzamasceva, S. A. Nikolaeva. – Moskva, 2000. – P. 411-412. – Lb. rusă.

DMITRIČENKO E. „Idu â po lesu”: [O Nikolae Sladkove] [resursă electronică] / E. Dmitričenko. – Disponibil pe Internet: www.Lit-info.ru/sladkov/about/dmitrichenko-idu-ya-po-lesu. – Lb. rusă.

GORŠKOVA, O. L. Dobrye volšebniki: Nikolaj Sladkov [resursă electronică] / O. L. Gorškova. – Disponibil pe internet: [www.Publiclibrary.Ru/readers/read/childread-volshebniki-sladkov.htm](http://www.Publiclibrary.Ru/readers/read/childread-volshebники-sladkov.htm). – Lb. rusă.

GRANIN, D. Pamâti Nikolaâ Sladkova [resursă electronică] / D. Granin. – Disponibil pe Internet: www.sladkov.Lit-info.ru/sladkov/vospominaniya/granind-pamyati-sladkova.htm. – Lb. rusă.

KOTEL'NIKOVA, S. A. Sladkov Nikolaj / S. A. Kotel'nikova // Russkie pisateli XX veka: biobibliogr. slovar'. V 2 č.: Č. 2. – Moskva, 1998. – P. 355-356. – Lb. rusă.

MEŠERĂKOVA, M. I. Sladkov Nikolaj / M. I. Mešerâkova // Russkie detskie pisateli XX veka: biobibliogr. slovar'. – Moskva, 1998. – P. 413-415. – Lb. rusă.

NIKOLAJ Ivanovič Sladkov. Biografiâ [resursă electronică]. – Disponibil pe Internet: <https://skazkibasni.com/nikolaj-sladkov>. – Lb. rusă.

NIKOLAJ Sladkov [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: <https://24smi.org/celebrity/83512-nikolai-sladkov-html>. – Lb. rusă.

NIKOLAJ Sladkov – Kratkaâ biografiâ i knigi [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: <https://n-sladkov.ru>. – Lb. rusă.

SAHARNOV, S. Tam, za sinim zaborom: (o Nikolae Sladkove) [resursă electronică] / S. Saharnov. – Disponibil pe internet: www.sladkov.lit-info.ru/sladkov/vospominaniya/saharnov-tam-za-sinim-zaborom.htm. – Lb. rusă.

SLADKOV Nikolaj Ivanovič [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.sladkov.lit-info.ru. – Lb. rusă.

**15 ianuarie – 170 de ani
de la nașterea scriitorului
Mihai Eminescu
(1850-1889)**

Poetul, care a devenit pentru toți românii un mit, a văzut lumina zilei la Botoșani, fiind al șaptelea din cei unsprezece copii ai lui Gheorghe și Raluca Eminovici. După nașterea viitorului poet, Gheorghe Eminovici cumpără jumătate din moșia Ipotești, întemeindu-și o frumoasă gospodărie. Acolo și-a

petrecut Eminescu primii ani de viață. Este perioada când poetul vine în contact cu „basmе, ghicitori, eresuri” și se pătrunde de farmecul peisajelor moldave.

În 1858 începe studiile la „National Hauptschule” (Școala primară ortodoxă orientală) din Cernăuți, urmând clasa a III-a, după care este înscris la „Ober-Gymnasium” (liceu german din Cernăuți) în clasa I. Se simte mai mult atras de peisajul Ipoteștilor decât de școală, astfel că va fi în situația de a repeta clasa a II-a, în 1862-1863. După vacanța de Paști din 1863, Eminescu devine „privatist”.

În 1864 întâlnește la Cernăuți trupa de teatru a lui Fanny Tardini, plecând cu aceasta spre Brașov. În anul următor, 1865, revine la Cernăuți, încearcă, intermînent și fără succes, să recupereze examenele pierdute, până când moartea lui Aron Pumnul (1866), magistrul iubit și stimat, îl îndepărtează definitiv de Cernăuți, dar îi prilejuiește și debutul literar cu o poezie ocazională: *La mormântul lui Aron Pumnul*, în broșura „Lăcrămioarele învățăceilor gimnaziști”. În același an trimite la revista „Familia” a lui Iosif Vulcan, care îi schimbă numele din Eminovici în Eminescu, poezia *De-aș avea*. După acest eveniment el colaborează la aceeași revistă cu poeziile *O călărire în zori*, *Din străinătate*, *La Bucovina*, *Misterele nopții*.

În perioada 1869-1872, trimis de tatăl său, își face studiile la Universitatea din Viena. Aici a cunoscut-o pe Veronica Micle, iubirea vieții sale. La întoarcerea în țară, Titu Maiorescu l-a convins să-și continue studiile la Berlin. În perioada berlineză (1872-1874) a studiat filozofie, în special pe Schopenhauer, Kant, Platon, limba sanscrită și filozofia vedică, literatura vremii, istorie și mitologie comparată. Din acea perioadă datează poeziile sale de inspirație romantică (primele variante la *Luceafărul*, *Călin*, *Împărat și proletar*; *Dacă treci râul Selenei*, *Glossă* etc.) și proza romantică influențată de filozofia și romantismul german (*Avatarii faraonului Tlá*, *Cezara*, *Poveste indică* etc.)

Fără să-și fi terminat studiile, în 1874 a fost numit director al Bibliotecii Centrale din Iași. În 1875 a primit postul de revizor școlar pentru județele Iași și Vaslui, perioadă în care a legat o profundă prietenie cu Ion Creangă, pe care l-a adus la „Junimea”, convingându-l să-și citească opera. În 1876 a devenit redactor la publicația „Curierul de Iași”, iar în 1877 a plecat la București ca redactor la ziarul „Timpul” alături de alți mari scriitori – Ion Luca Caragiale și Ioan Slavici. În această perioadă a publicat mai multe poezii în revista „Convorbiri literare”, printre care: *Povestea codrului*, *Povestea teiului*, *Singurătate*, *Departate sunt de tine* etc. Tot atunci au apărut și semnele bolii care îl va afecta din ce în ce mai puternic, până la sfârșitul vieții.

Anul 1883 marchează triumful deplin al creației eminesciene. Acum este publicat *Luceafărul* în Almanahul Societății Social-Literare „România Jună” din Viena, apoi în „Convorbiri literare”. Tot acum apare și primul său volum de *Poezii*, într-o ediție îngrijită și prefată de Titu Maiorescu.

Activitatea literară a lui Eminescu s-a desfășurat pe parcursul a șaptesprezece ani, aceștea dovedindu-se a fi destul de rodnici. Creația sa dezvoltă câteva teme fundamentale: iubirea și natura, istoria, folclorul, filozofia, condiția geniului, funcția creației artistice în context social.

Tema iubirii și a naturii este predilectă în operele lui Eminescu. Temele nu se pot disocia, sunt într-o interacțiune puternică, completându-se, asociindu-se permanent. Natura este un spațiu compensatoriu, unde poetul își plasează iluzia erotică: *Dorința, Sara pe deal, Atât de fragedă, De câte ori, iubito, Pe lângă plopii fără soț, S-a dus amorul, Lacul* ș.a.

Pentru Eminescu istoria a fost un alt spațiu romantic de evadare dintr-un prezent care l-a decepționat: *Scrisoarea III, Egiptul, Mureșanu, Umbra lui Istrate Dabija-Vodă*.

O atracție irezistibilă a simțit pentru folclorul românesc, fiind el însuși un asiduu culegător de folclor. Din creațiile populare a reținut o serie de teme, motive, metrica și cadrul de basm: *Luceafărul, Călin (file din poveste), Revedere, Mai am un singur dor* ș.a.

Eminescu a fost și un spirit critic deosebit de lucid. Printre creațiile sale cu valoare de *ars poetica* se numără: *Epigonii, Criticilor mei, Shakespeare* ș.a.

Ultima parte a vieții sale a fost sumbră, marcată de internări la spitale și sanatorii din București, Viena, Neamț. Din 1887 a locuit la Botoșani, la sora sa Henrieta. S-a stins din viață la 15 iunie 1889, fiind înmormântat la Cimitirul Bellu din București.

Încă în timpul vieții a fost considerat „mare poet național”. A creat un stil și un model, *eminescianismul*, stabilind unul dintre reperele ferme ale literaturii române.

Referințe critice

*Numai poetul,
Ca păsări ce zboară
Deasupra valurilor,
Trece peste nemărginirea timpului:
În ramurile gândului,
În sfintele lunci,
Unde păsări ca el
Se întrec în cântări.*

Mihai Eminescu

Eminescu a fost Saturnul poeziei lirice filozofice. A istovit genul... impunându-și marea lui personalitate, i-a supt seva până la sleirea

definitivă... Și-a impus pesimismul lui total ca o formulă a lirismului însuși. Și-a creat o limbă a lui, nouă, puternică, o armonie proprie, un ritm personal, a încetățenit cuvinte, a creat chiar cuvinte, într-un cuvânt, a creat în formă și în fond o nouă poezie lirică românească...

Eugen Lovinescu

Niciodată nu s-a văzut la noi un temperament de artist completat de-o cultură așa de vastă și de o originalitate atât de marcantă. În poezia noastră dulceagă și destul de ofticoasă, versul lui Eminescu se detașează într-un relief izbitor. Simți îndată că ai de-a face c-un reformator ... E o necunoscută vibrație de gândire și de sentiment. Altă limbă, altă viață, cuvintele au suflet, culoare, formă, fiecare epitet e o explozie de lumină. Ce vigoare extraordinară și ce frumuseți ritmice, neatinse încă până la el!

Alexandru Vlahuță

Cu Eminescu apare în literatura europeană ultimul mare poet romantic, păstrând în existența și opera sa conturul caracteristic al dramei artiștilor romantici. Năzuind neconținut spre un plan de viață superior etic și artistic, căutând cu patos adevărul și refuzând consecvent compromisul, Eminescu s-a aflat în permanent conflict cu lumea vremii sale din pricina nonconformismului, a sincerității în faptele de viață și a înălțimii de gândire, dublată de o sete de cunoaștere absolută.

Zoe Dumitrescu-Buşulenga

Dar ca și folclorul nostru, Eminescu este un fenomen original.

Prin Eminescu și moștenirea miraculos rămasă de la el ni s-a făcut un dar de care n-au avut parte alte culturi, fie și cele mari. La scara culturii noastre, funcția lui Eminescu poate fi mai vie decât cea a lui Shakespeare în Anglia, sau a lui Goethe în Germania, căci el nu e un simplu poet ..., ci o conștiință de cultură completă ...

Constantin Noica

Eminescu (...) a fost și rămâne cea mai copleșitoare mărturie despre forma inegalabilă pe care o poate atinge geniul creator românesc, atunci când se alimentează din adâncimile fertile și insondabile ale unui fond autentic.

Ștefan Augustin Doinaș

Recitindu-l pe Eminescu, ne reîntorcem, ca într-un dulce somn, la noi acasă.

Mircea Eliade

Titluri pentru expoziții

Tu, Luceafăr, peste vremuri tot lucești fără de moarte
Tot mai citim măiastra-i carte...
Popas în lirica eminesciană
Elogiu pentru Luceafăr
Arta cuvântului eminescian

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

ARBORELE Poeziei=L'Albero della Poesia: antologie poetică / Mihai Eminescu; trad. în lb. ital.: Varvara-Valentina Corcodel; pref.: Vito Moretti. – Ch.: Epigraf, 2018. – 240 p. – Ed. bilingvă. – Lb. rom./it.

BASARABIA, pământ românesc / Mihai Eminescu; pref.: Daniel Corbu; postf.: Nicolae Iorga. – Iași: Princeps Edit, 2013. – 138 p. + [14] p.

BASME / Mihai Eminescu; cop.: Andrei Gamarț. – București: Litera, 2013. – 157 p.

CALIN: (file din poveste) / Mihai Eminescu; il.: Igor Vieru; cop.: Vitalie Coroban. – Ch.: Cartier, 2016. – 32 p. – (Cartier codobelc).

ELEGII și Sonete=Elegies et Sonnets / Mihai Eminescu; trad. în lb. fr.: Em. Marcu. – Iași: Junimea, 2015. – 81, [4] p. – (Eminesciana bibliofil). – Lb. rom./fr.

FĂT-FRUMOS din lacrimă=Prince Charming of the tear / Mihai Eminescu; trad.: Zoe Oniță; il.: Radu Roșian. – Deva: Emia, 2000. – 48 p.: il. – (LUX). – Lb. rom./engl.

FLOARE albastră=Siniј cvetok=Sina kvitka=Mavi çiçek=Sin' o cvete: poezii / Mihai Eminescu; pref.: Mihai Cimpoi, Iuri Kojevnikov. – Ch.: Departamentul Relații Naționale, 2001. – 232 p. – Lb. rom./rus./ucr./găgăuz./bulg.

ICOANĂ și privat: opera poetică / Mihai Eminescu; pref., itinerar biogr. și selecț. de text. crit.: Daniel Corbu; cop. și conc. graf.: Călin Cocora. – Iași: Princeps Edit, 2010. – 920, [10] p.

INTEGRALA operei poetice: poezia antumă/poezia postumă / Mihai Eminescu; pref.: Daniel Corbu. – Iași: Princeps Multimedia, 2018. – 928, [10] p.

IUBIND în taină: poezii / Mihai Eminescu; il.: Eudochia Zavtur. – Ch.: Cartea Moldovei, 2006. – 41 p.

LA TRECUTU-ȚI mare, mare viitor / Mihai Eminescu. – Iași: Feed Back, 2015. – 36 p – (Mari poeți, opere, actori: Audiobook. Seria 1: Patrimoniu poetic național).

LUCEAFĂRUL / Mihai Eminescu. – Iași: Feed Back, 2015. – 32 p. – (Mari poeți, opere, actori: Audiobook. Seria 1: Patrimoniu poetic național).

LUCEAFĂRUL: antume / Mihai Eminescu; conc. graf. și cop.: Vladimir Zmeev; il.: Isai Cârmu. – București; Ch.: Litera Internațional, 2004. – 329 p. – (Biblioteca școlarăului).

LUCEAFĂRUL: poem=Lučafer: poema / Mihai Eminescu; trad.: Vitali Kolodii. – Kiiv: Etnos, 2004. – 78 p.: il. – (Perlini svitovoi klasiki). – Lb. rom./ucr.

LUCEAFĂRUL=Lučafer / Mihai Eminescu; pref.: Mihai Cimpoi; trad.: Miroslava Metleaeva; cop.: Adrian Grosu. – Ch.: Prut, 2015. – 60 p. – Lb. rom./rus.

LUCEAFĂRUL=Sabaa yildizi (Luçafar) / Mihai Eminescu; trad. în lb. găgăuz.: Todur Zanet. – Ch.: Pontos, 2013. – 48 p. – Lb. rom./găgăuz.

O SUTĂ și una de poezii / Mihai Eminescu; select., st. introd., schiță biogr., n. asupra ed.: Theodor Codreanu. – București: Ed. Academiei Române, 2017. – 436, [2] p.

OPERA poetică. În 4 vol. / Mihai Eminescu; cop.: Vitalie Coroban. – Ch.: Cartier, 2012. – (Poesis).

OPERE. În 8 vol. / Mihai Eminescu; coord.: Mihai Cimpoi; cop.: Anatol Tomoiănu. – Ch.: Gunivas, 2001. –

Vol. 1. – Poezii. – 758 p.

Vol. 2. – Proză. Teatru. Literatură populară. – 719 p.

Vol. 3. – Fragmentarium. Corespondență. – 619 p.

Vol. 4. – Traduceri. – 630 p.

Vol. 5. – Publicistică. – 700 p.

Vol. 6. – Publicistică. – 702 p.

Vol. 7. – Publicistică. – 699 p.

Vol. 8. – Publicistică. – 700 p.

POEZII / Mihai Eminescu; cop.: Vitalie Coroban. – Ed. a 5-a. – Ch.: Cartier, 2017. – 200 p. – (Cartier popular).

POEZII / Mihai Eminescu; il.: Ligia Macovei. – București: Litera, 2016. – 416 p. – (Carte pentru toți).

POEZII: antume / Mihai Eminescu; cop.: Andrei Mănescu. – Pitești: Paralela 45, 2006. – 237 p. – (Ora de lectură: Bibliografie școlară).

POEZII: postume / Mihai Eminescu; cop.: Andrei Mănescu. – Pitești: Paralela 45, 2006. – 229 p. – (Ora de lectură: Bibliografie școlară).

POEZII și povești / Mihai Eminescu; il.: Petru Ghețoi. – Ch.: [S.n.], 2016. – 64 p.: il. color. – (Casa poveștilor).

POEZII și proză / Mihai Eminescu. – București: Astro, [2011]. – 211 p. – (Clasicii literaturii române).

PROZĂ / Mihai Eminescu; pref.: Eugen Simion; tab. cron., ref. crit.: Mihai Iovănel. – București: Litera, 2010. – 410 p. – (Biblioteca pentru toți).

SOMNOROASE păsărele / Mihai Eminescu; il.: Emil Childescu. – Ch.: Litera, 1997. – 28 p.: il.

UNDE ești, copilărie? / Mihai Eminescu; prez. graf.: Ludmila Cojocaru. – Ch.: Silvius Libris, [2010]. – 32 p.: il.

VIS și alte treizeci de poeme necunoscute / Mihai Eminescu; alcăt.: Mircea Cărtărescu; il.: Tudor Jebeleanu. – București: Casa Radio, 2011. – 110 p. – (Biblioteca de poezie românească).

LACUL [înregistr. audio] / Mihai Eminescu; interpr.: A. Buzescu / Voci din fonoteca de aur: aniversar – 55: 2 noiembr. 1941 – 2 noiembr. 1996. Casetă 1. – Iași, 1996. – 1 casetă audio.

LUCEAFĂRUL; Memento mori; Geniu pustiu; Între Scylla și Charibda [sursă electronică] // Literatura română 1. – Ch., 2000. – 1 CD-Rom. – (Biblioteca școlară).

LUCEAFĂRUL: (fragm.); O, mamă; Scrisoarea III: (fragm.) [înregistr. audio] / Mihai Eminescu; recită: Emil Loteanu, Ion Vatamanu, George Vraca // Din opera clasicilor moldoveni. – Moscova, [S.a.]. – 1 disc. – 33 D – 024526.

REVEDERE [înregistr. audio] / Mihai Eminescu; citește Mihail Sadoveanu // Voci din fonoteca de aur: aniversar – 55: 2 noiembr. 1941 – 2 noiembr. 1996. Casetă 2. – Iași, 1996. – 1 casetă audio.

REVEDERE; Sara pe deal; Când amintirile; Luceafărul [înregistr. audio] / Mihai Eminescu; citește Mihail Sadoveanu // Mihail Sadoveanu citește din Eminescu, Creangă, Sadoveanu. – București, [S.a.]. – 1 casetă audio.

VENERE și madonă; Mortua est; Memento mori; Kamadeva; Mușatin și codrul; Veneția; Odă în metru antic [înregistr. audio] / Mihai Eminescu; recită: Ovidiu Iuliu Moldovan // Lirica românească și universală. – București, [S.a.]. – 1 disc. – ST – EXE 03187.

Referințe critice

MIHAI Eminescu: bibliografie: (1945-2000) / alcăt.: Elena Coțescu; st. introd.: Mihai Cimpoi; cop.: Camil Mihăiescu. – Ed. a 2-a. – Timișoara: Augusta, 2002. – 318 p.

AGACHE, Catinca. Însemne ale nemuririi eminesciene: la românii din afara granițelor țării...: (1945-2016) / Catinca Agache; pref.: acad. Mihai Cimpoi; postf.: Adrian Dinu Rachieru. – Iași: Princeps Multimedia, 2016. – 120 p.

BACIU, Gheorghe. Mihai Eminescu: realități și erori / Gheorghe Baciu; imagini pe cop.: Aurel David; design: Vitalie Pogolșa. – Ch.: [S.n.], 2018. – 172 p.

BĂRLĂDEANU, Lucreția. Sentimentul naturii în poezia lui Eminescu / Lucreția Bărlădeanu. – Ch.: Cartier, 1996. – 144 p.

BLAGA, Virginia. Intratextualitatea în opera lui Mihai Eminescu / Virginia Blaga. – Iași: Junimea, 2015. – 320 p. – (Eminesciana. Serie nouă).

BULGĂR, Gheorghe. Pagini uitate despre Eminescu / Gheorghe Bulgăr; postf.: Gh. Constantinescu-Dobridor. – București: Lucman, 2004. – 231 p.

CĂLINESCU, George. Viața lui Mihai Eminescu / George Călinescu; introd.: Eugen Simion; graf. și cop.: Vladimir Zmeev. – București; Ch.: Litera Internațional, 2003. – 432 p. – (Biblioteca școlarului: serie nouă; nr. 250).

CIMPOI, Mihai. Mihai Eminescu: dicționar enciclopedic / Mihai Cimpoi; prez. graf.: Anatol Tomoianu, Igor Condrea; fotogr.: Vasile Șoimaru, Nicolae Răileanu, Eugenia Tofan. – Ed. a 2-a rev. și adăug. – Ch.: Gunivas, 2018. – 800 p.

COȘEREANU, Valentin. Eminescu, Aron Pumnul și Bucovina habsburgică / Valentin Coșereanu. – Iași: Junimea, 2017. – 300 [10] p. – (Eminesciana).

DABIJA, Nicolae. Mihai Eminescu, un poet de mâine...: Asasinarea lui Eminescu / Nicolae Dabija. – Băcău: Vicovia, 2014. – 48 p.

DOLGAN, Mihail. Eminescu: arta și filozofia iubirii (în baza epistolarului inedit): eseu / Mihail Dolgan. – Ch.: Profesional Service, 2012. – 124, [12] p.

MAMĂLIGĂ, Dumitru. Ce-o fi vorbit oare Eminescu și Creangă?: Carte pentru copii și adolescenți / Dumitru Mămăligă. – Ch.: Ancestrala, 2007. – 16 p. – (Din viața oamenilor de geniu).

NOICA, Constantin. Eminescu sau Gânduri despre omul deplin al culturii românești / Constantin Noica. – București: Humanitas, 2014. – 172 p.

POPA, George. Eminescu sau dincolo de Absolut / George Popa. – Iași: Princeps Edit, 2011. – 510, [4] p.

RACHIERU, Adrian Dinu. Eminescu după Eminescu: (texte și contexte) / Adrian Dinu Rachieru. – Timișoara: Augusta, 2009. – 254 p.

ȘTEFĂNESCU, Alex. Eminescu, poem cu poem: Călin (file din poveste) / Alex Ștefănescu. – București: Alfa, 2015. – 60, [8] p.

ȘTEFĂNESCU, Alex. Eminescu, poem cu poem: Luceafărul / Alex Ștefănescu. – București: Alfa, 2015. – 78, [8] p.

ZBĂRCIOG, Vlad. Eminescu, eternă statuie a spiritului. Vol. 6. / Vlad Zbărciog; cop.: Liubovi Ceban. – Ch.: Pontos, 2018. – 382 p.

AMBRUȘ, Elena. Simbolistica apei în poezia „Lacul” de Mihai Eminescu / Elena Ambruș // Asachiana: rev. de biblioteconomie și de cercetări interdisciplinare. – 2018. – Nr. 8. – P. 81-84.

ANDRONESCO, Nicholas. Noroc și ideal în versurile lui Mihai Eminescu / Nicholas Andronesco // Lit. și arta. – 2018. – 11 ian. – P. 5.

- BIVOL, Tamara. Se așteptau pe lacuri diferite...: [„Lacul” de Mihai Eminescu] / Tamara Bivol // „a”MIC”. – 2016. – Nr. 5-6. – P. 7.
- BOCOV, Diana. „Mihai Eminescu – un Dumnezeu rănit” / Diana Bocov // Florile dalbe. – 2018. – 26 apr. – P. 7.
- CHISCOP, Liviu. Identitatea dintre poet, patrie și popor – idee centrală „Mai am un singur dor” / Liviu Chiscop // Lit. și arta. – 2018. – 11 ian. – P. 4.
- CIMPOI, Mihai. Cartea vieții lui Mihai Eminescu / Mihai Cimpoi // Lit. și arta. – 2019. – 10 ian. – P. 4.
- CIMPOI, Mihai. Eminescu, poet național / Mihai Cimpoi // Florile dalbe. – 2017. – 15 iun. – P. 9.
- CIMPOI, Mihai. Întâlnirea estetică și ființială cu Eminescu / Mihai Cimpoi // Lit. și arta. – 2018. – 14 iun. – P. 4.
- CIMPOI, Mihai. Personalitatea lui Eminescu: (figuri, măști, voci) / Mihai Cimpoi // Lit. și arta. – 2016. – 14 ian. – P. 4.
- CORBU, Daniel. Mihai Eminescu. Model în absolut / Daniel Corbu // Lit. și arta. – 2016. – 16 iun. – P. 4.
- CRĂCIUN, Petre. Mihai Eminescu – 168 de ani de la naștere / Petre Crăciun // „a”MIC”. – 2018. – Nr. 1. – P. 6-7.
- CRISTEA-ENACHE, Daniel. Eminescu, azi / Daniel Cristea-Enache // România literară. – 2018. – Nr. 7-9. – P. 10.
- JOSU, Nina. Omagiu poetului nostru: [Mihai Eminescu] / Nina Josu // Lit. și arta. – 2019. – 17 ian. – P. 6.
- MIHAI Eminescu // Alunelul. – 2019. – Nr. 1. – P. 2.
- MIHAI Eminescu, poetul simțirii românești // „a”MIC”. – 2018. – Nr. 5-6. – P. 4.
- MORĂRAȘ, Mihai. Mihai Eminescu – un zeu ținut în lanțuri / Mihai Morăraș // Lit. și arta. – 2018. – 18 ian. – P. 7.
- ROMANCIUC, Valentina. Tulburător de frumos... [Mihai Eminescu] / Valentina Romanciuc // „a”MIC”. – 2017. – Nr. 1. – P. 1.
- SIRCUȚA, Cristina. Mihai Eminescu / Cristina Sircuța // Magazin istoric. – 2019. – Nr. 1. – P. 8.
- SPĂTARU, Tudor. Eminescu, pasărea cu două aripi / Tudor Spătaru // Lit. și arta. – 2019. – 17 ian. – P. 5.
- TECUCI, Alexandru. Mihai Eminescu și Basarabia // Tecuci, Alexandru. Zbucium de creație și cercetare / Alexandru Tecuci. – Ch., 2011. – P. 27-51.
- TECUCI, Alexandru. Viața lui Eminescu – zbucium continuu de creație // Tecuci, Alexandru. Zbucium de creație și cercetare / Alexandru Tecuci. – Ch., 2011. – P. 7-26.
- VICOL, Mihai Sultana. Mihai Eminescu, promotorul ideii Marii Uniri de la 1918 / Mihai Sultana Vicol // Lit. și arta. – 2018. – 15 noiembr. – P. 5.

Dedicații lirice

BOSI-DUMINEANU, Gheorghe. Grai de veșnicie: lui Mihai Eminescu // Bosi-Dumineanu, Gheorghe. Tainele tăcerii // Gheorghe Bosi-Dumineanu. – Ch., 2007. – P. 53.

ELADI, Mihai. Ca un răsărit de soare: lui Mihai Eminescu // Eladi, Mihai. Torentul inimii / Mihai Eladi. – Ch., 2011. – P. 80.

FLOREA, Nicolae. Când mi-e dor de Eminescu // Florea, Nicolae. Și norocul mi-a fost lumea / Nicolae Florea. – Ch., 2011. – P. 101.

GROSU, Lidia. Dinspre Eminescu, verbul... / Lidia Grosu // Lit. și arta. – 2019. – 17 ian. – P. 4.

MATEI, Valeriu. Dor de Eminescu / Valeriu Matei // Noi. – 2018. – Nr. 6. – P. 9.

ROȘCA, Agnesa. Cuvântul Sfânt: lui Eminescu // Roșca, Agnesa. Corabia de dor / Agnesa Roșca. – Ch., 2008. – P. 20.

RUSNAC, Constantin. Mihai Eminescu // Rusnac, Constantin. Portrete în timp: acrostihuri / Constantin Rusnac. – Ch., 2013. – P. 14-15.

STĂNESCU, Nichita. Quadriga: lui Mihai Eminescu / Nichita Stănescu // Lit. și arta. – 2017. – 30 mart. – P. 1.

7 februarie – 75 de ani de la nașterea scriitorului și dramaturgului Gheorghe Calamanciuc 1945

Dramaturgul, poetul, prozatorul, publicistul, Gheorghe Calamanciuc s-a născut în satul Mihoreni, ținutul Herța, reg. Cernăuți, Ucraina.

A absolvit Facultatea Filologie a Institutului Pedagogic „A. Russo” din Bălți (1964-1970). Pe parcursul anilor, a exercitat diverse funcții: colaborator literar, redactor adjunct la ziarul „Patria”, Fălești; director al școlii medii Călinești, Fălești; lector la Universitatea Pedagogică de Stat „A. Russo”; redactor literar la Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Bălți.

Debutază în presă cu două poeme în anul 1969. Publică cronici de teatru, recenzii, fragmente de piese, povestiri pentru copii, cicluri de versuri, articole publicistice în „Literatura și arta”, „Viața Basarabiei”, „Contrafort”, „Semn”, „Sud-Est cultural”, „Teatrul azi”, „Teatrul Românesc”, „Cronica”, „Dunărea de Jos”.

S-a făcut cunoscut mai ales ca dramaturg. Unele piese ale sale sunt jucate pe scenele mai multor teatre din Republica Moldova și România, fiind premiate la concursurile republicane de dramaturgie: *Casa umbrelor*, *Baladă neterminată*, *Ultima noapte de mileniu cu un copil îmbătrânit*, *Împăratul îmbrobodit*, *Ispita înecului*, *Câini cu colaci în coadă*, *Păziți soarele*, *Ultimul urmaș al lui Ștefan-Vodă*, *Ștreqărel și Motănel* ș.a.

Publică atât proză pentru copii: *Deea – Fecioara din lacrima cerbului* (1998), *Vise cu brândușe* (2006), *Vise cu Dumnezeu* (2013), cât și pentru adulți: *Să-ți fie dor de tine* (2009), trilogia: *Donjuan de mucava* (2011), *Donjuan, în derivă* (2012), *Donjuan, proscrisul* (2013), *Celebritatea ghinionistului* (2015), *Cerul din Ilicatinca: Romanul celor potrivnici* (2017), *Numele meu e Femeie* (2018) ș.a.

Este un poet al sentimentelor umane, care deplânge destinul vitreg al românilor înstrăinați din Bucovina, ținutul Herța, de unde-și trage rădăcinile. Printre volumele de poezie publicate se numără *Poemele repaosului* (2001), *Toamnele lui Adam* (2004), *Paradisuri ironice* (2010), *Singur, în 50 de poeme* (2010), *Târziul, în 50 de poeme* (2011), *Alunecarea din vis* (2012), *Poeme de citit bătrânețea* (2016) ș.a.

În anul 2018 îi apare cartea de publicistică *Răzvrățiri publicistice*, care ilustrează cronica orașului Bălți „*situat între bine și rău, între adevăr și minciună, între deznădejde și speranță, între trecut și viitor, între ieri și mâine*”. (Nicolae Dabija)

Cărțile sale i-au adus premii importante, inclusiv: Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (2008, pentru cartea *Salvați capra lui Creangă!*; 2012, pentru romanul *Donjuan, în derivă*), Premiul pentru roman în cadrul Salonului Internațional de Carte (2012, pentru *Donjuan, în derivă*), Premiul „Danaster” pentru proză al Fundației Culturale „Eco Art” din Iași (2013, pentru cartea *Vise cu Dumnezeu*) și Premiul Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” (2014, pentru cartea *Teatru pentru copii*) în cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și al Uniunii Scriitorilor din România. Membru al Uniunii Oamenilor de Teatru din Moldova (UNITEM).

Referințe

Este cu deosebire un spirit neoromantic. Poezia lui reprezintă un spectacol al sentimentelor și al gesturilor interioare. Ca dramaturg s-a făcut cunoscut prin teatrul pentru copii și prin piesele ce se înscriu în viziunea teatrului postmodernist. Este și un redutabil publicist, foarte sensibil la problemele societății noastre.

Arcadie Suceveanu

Covârșitor elegiacă, resuscitând un romantism dezavuat, vorbind suferitor despre sine, poezia lui Gheorghe Calamanciuc, cel care „s-a îmbolnăvit de Dumnezeu”, devine psalmică...

Adrian Dinu Rachieru

Poetul Gheorghe Calamanciuc găsește amănunte și detalii vii, impresionante, memorabile, care înalță obsesia personală la nivelul unei stări de suflet și de conștiință generale, fără vreo condiție sau raportare la vârstă, tip uman...

Ion Ciocanu

Gheorghe Calamanciuc este astăzi unul dintre cei mai semnificativi dramaturgi din Republica Moldova. Dramele sale aduc un suflu nou necesar în dramaturgia actuală din Moldova prin tentativa de sincronizare europeană. Textele lui Gheorghe Calamanciuc creează, în prelungirea experienței lui Pirandello, un joc de oglinzi foarte expresiv care ia naștere în procesul scrisului între autor și personajele sale.

Mircea Ghițulescu

De ani buni, scriitorul Gheorghe Calamanciuc se dedă unei aventuri care implică dialogul cu sine și cu lumea. Om al cuvântului, gândit/rostit/scriș, îi tatonează cu tenacitate zonele semnificațiilor, asigurându-și, în acest mod, un fel de a fi în timp.

Margareta Curtescu

Spirit revoltat, aflat în luptă cu agresivitatea realului, poetul beneficiază de o percutantă viziune plastică și un deosebit patos al confesiunii.

Daniel Corbu

Titluri pentru expoziții

Un neoromantic – Gheorghe Calamanciuc
Gheorghe Calamanciuc – topindu-și sufletul și spiritul-n cuvinte
Zestrea literară a lui Gheorghe Calamanciuc

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

ALUNECAREA din vis / Gheorghe Calamanciuc; cop.: Mihai Bacinschi. – Ch.: Lumina, 2012. – 90 p.

CAPRELE verzi etc. / Gheorghe Calamanciuc; il.: Mihai Bacinschi. – Ch.: Arc, 1998. – 124 p.

CELEBRITATEA ghinionistului: roman / Gheorghe Calamanciuc; cop.: Ada Calamanciuc. – Ch.: [S.n.], 2015. – 200 p.

DEEA – Fecioara din lacrima cerbului: basme pentru copii / Gheorghe Calamanciuc; prez. graf.: Igor Hmelnițchi. – Ch.: Arc, 1998. – 92 p.: il.

DONJUAN de mucava: roman / Gheorghe Calamanciuc; cop.: Ada Țăbuleac. – Ch.: Ed. Prim, 2011. – 230 p.

DONJUAN în derivă: roman / Gheorghe Calamanciuc; cop.: Ada Țăbuleac. – Ch.: Ed. Prim, 2012.

DONJUAN, proscrisul: roman / Gheorghe Calamanciuc. – Iași: TipoMoldova, 2013. – (OPERA OMNIA – Romanul de azi / coord. Valeriu Stanciu).

FEMEE a târziului: poeme de dragoste / Gheorghe Calamanciuc; cop., des.: Ada Țăbuleac. – Ch.: Ed. Prim, 2013. – 128 p.

GHICITORI pentru hâtrișori / Gheorghe Calamanciuc; il.: Ada Țăbuleac. – Ch.: Ed. Prim, 2007. – 32 p.: il.

RĂZVRĂTIRI publicistice / Gheorghe Calamanciuc; pref.: Nicolae Dabija. – Ch.: [S.n.], 2018. – 256 p.

SALVAȚI capra lui Creangă: piese / Gheorghe Calamanciuc; il.: O. Cazacu. – Ch.: Prut Internațional, 2007. – 180 p. – (Teatru pentru copii).

SĂ-ȚI FIE dor de tine: nuvele / Gheorghe Calamanciuc; cop., il.: Ada Țăbuleac. – Ch.: [S.n.], 2009. – 232 p.

SINGUR, în 50 de poeme / Gheorghe Calamanciuc; cop.: Doina Buciuileac; des.: Ada Țăbuleac. – Iași: Timpul, 2010. – 66 p.

TĂRZIUL, în 50 de poeme / Gheorghe Calamanciuc; il.: Ada Țăbuleac. – Iași: Princeps Edit, 2011. – 59 p.

TEATRU pentru copii: piese, dramatizări / Gheorghe Calamanciuc. – Iași: TipoMoldova, 2013. – 273 p. – (OPERA OMNIA: Teatru contemporan; 13).

TOAMNELE lui Adam / Gheorghe Calamanciuc; pref.: Nicolae Dabija; cop.: Ada Țăbuleac, A. Popa. – Timișoara: Artpress, 2004. – 114 p.

ULTIMA noapte de mileniu cu un copil îmbătrânit: piesă în două părți / Gheorghe Calamanciuc / Gheorghe Calamanciuc; cop.: V. Roșca. – Ch.: ARC, 1998. – 48 p.

ULTIMUL urmaș al lui Ștefan-Vodă: [piese] / Gheorghe Calamanciuc; cop.: N. Gherman. – Ch.: [S.n.], 2005. – 207 p.

WISE cu brândușe: povestiri pentru copii / Gheorghe Calamanciuc; cop.: A. Țăbuleac; il.: C. Potângă. – Ch.: [S.n.], 2006. – 47 p.: il.

WISE cu Dumnezeu / Gheorghe Calamanciuc; il.: Olga Cazacu. – Ch.: Prut, 2013. – 20 p.

Referințe critice

APETRI, Dumitru. Omul și timpul de azi: dezvăluiri de prozator: [Gheorghe Calamanciuc, „Cerul din Ilicatinca”] / Dumitru Apetri // Revista literară. – 2018. – Nr. 3. – P. 17.

RACHIERU, Adrian Dinu. Un neoromantic – Gheorghe Calamanciuc // Rachieru, Adrian Dinu. Poeți din Basarabia (un veac de poezie românească) / Adrian Dinu Rachieru. – București; Ch., 2010. – P. 626-627.

DARIE, Teodor. Are Bălțiul romancierul său: („Cerul din Ilicatinca”, romanul celor doi potriviți) / Teodor Darie // Făclia. – 2018. – 9 febr. – P. 3.

FUSU, Valentina. Un roman care ne-a captivat: [„Cerul din Ilicatinca” de Gheorghe Calamanciuc] / Valentina Fusu // Lit. și arta. – 2017. – 7 dec. – P. 4.

GROȘU, Lidia. Poeme de atenuat bătrânețe: [Gheorghe Calamanciuc, „Poeme de citit bătrânețe”) / Lidia Grosu // Lit. și arta. – 2017. – 22 iun. – P. 8.

JITARU, Valentin. Erupțiile vulcanului-septuagenar, Gheorghe Calamanciuc / Valentin Jitaru // Făclia. – 2015. – 6 febr. – P. 4.

**13 februarie – 85 de ani
de la nașterea scriitorului
Petru Cărare
(1935-2019)**

Poet, prozator, dramaturg, umorist și satiric, traducător, Petru Cărare s-a născut în satul Zaim, județul Țighina (azi raionul Căușeni) în familia țăranilor Profir și Nadejda Cărare. Clasa întâia (românească) a trecut-o în 1942-43. A urmat școala medie de cultură generală din comuna natală și școala medie din Căușeni, pe care a absolvit-o în 1953, fiind coleg de clasă cu Ion Ungureanu, viitor regizor de teatru. Și-a continuat studiile la Facultatea de Jurnalistică a Școlii Centrale a Comsomolului din Moscova (1954-1956), iar în 1969 absolvește Cursurile Superioare de Literatură de pe lângă Institutul „M. Gorki” din Moscova. În perioada studiilor în capitala rusă citește din Eminescu, Creangă, Alecsandri. Tot aici descoperă parodiile lui George Topârceanu, care l-au influențat să treacă de la poezia patetică la cea satirică și umoristică.

Activează în calitate de redactor coordonator în departamentele de satiră și umor ale mai multor publicații periodice: „Tinerimea Moldovei”, „Cultura Moldovei”, „Chipăruș” ș.a. A fost redactor la Editura „Școala Sovietică”, secretar literar la Teatrul „Luceafărul”, director al Biroului de propagare a literaturii de pe lângă Uniunea Scriitorilor.

În 1954-1955 a început să publice versuri lirice și satirice în ziarul „Tinerimea Moldovei”, precum *O călătorie prin rai*, *Seară de vară*, *O, leliță* ș.a.

În 1959 Uniunea Scriitorilor a propus spre editare primul său volum de poezii *Soare cu dinți*, dar acesta a fost respins, deoarece conținea texte considerate antisovietice, scriitorul condamnând în versuri unele vicii

caracteristice acelei perioade. În plus, scriitorul a fost alungat de la „Chipăruș” și trimis în raionul Telenești, unde a editat ziarul „Lupta” în satul Buda.

Spiritul critic intransigent al scriitorului se manifestă îndeosebi în cărțile: *Zodia musafirului* (1970), *Săgeți* (1972, a cărui tiraj de 14 mii de exemplare a fost retras din vânzare și nimicit prin tăiere/ardere, la comanda cenzurii comuniste din acele timpuri), *Oglinzi* (1974), *Parodii și epigrame* (1981), *Cadențe* (1985), *Penița și bărdița* (1988), *Săgeți. Carul cu proști și alte poeme* (1990, reeditat), *Fulgere basarabene* (1992), *Pălăria gândurilor mele* (2000), *Leul n-are frigider* (2000), *Puncte de reper* (2003), *Parodii* (2018), *Săgeți: Poeme lirice și satirice* (2019) ș.a. În 2004 scoate de sub tipar *Scrieri alese*.

Este și autorul culegerilor de poezii pentru cei mici: *Cale bună, Ionele!* (1962), *Poiana veselă* (1963), *Ploaie cu soare* (1964), *Vânătorul* (1965), *Ce culoare are vântul?* (1968), *Umbrela* (1970), *Ionică Tropoțel* (1978), *Broscuța cea isteasă* (1983), *Tropoțel și toți ceilalți* (1987), *Povestea lui Petrișor* (2010), *Poezii pentru copii* (2010), *Am sădit și eu un pom* (2011), *Eu cresc mare* (2011), *Firicel de iarbă verde* (2011), *Ochii mei ca două stele* (2011), *Iepurașul curajos* (2016) ș.a. Versurile sale destinate copiilor și adolescenților sunt considerate de o integritate și valoare educațională deosebită.

Piese ce-i aparțin – *Străinul*, *Drum deschis*, *Portretul*, *Logodna cu bucluc* ș.a., au fost montate la teatrul „Vasile Alecsandri” din Bălți.

A tradus din Esop, Ivan Krîlov, Samuil Marșak, Boris Oleinik, Rasul Gamzatov, François Villon, Heinrich Heine ș.a.

În anul 2013, în ajunul zilei de naștere a scriitorului, a fost scos de sub tipar volumul de exegeze literare *Petru Cărare – scriitor nonconformist*, elaborat de Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”, Filiala „Onisifor Ghibu”.

Creația sa a fost inclusă în numeroase antologii și culegeri, printre care: *Comoara fiecăruia* (1984), *Culegere de schițe și articole despre foametea din 1946-1947 din Moldova* (1990), *Pagini alese din literatura pentru copii* (1993), *Limba maternă – floare eternă* (2000), *Marea antologie a epigramei românești* (2005), *101 epigramiști români* (2011) ș.a.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1964) și al Uniunii Scriitorilor din România (1996).

Pentru creația sa Petru Cărare a fost distins cu Premiul Național pentru Literatură (2000), Premiul Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” (2005, pentru cartea *Micul Păcălici*) în cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, Premiul „Opera Omnia” al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2008), Premiul „Ion Creangă” (2015) în cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret.

Deținător al Titlului Onorific „Maestru al Literaturii” (1994), al Ordinului Republicii (2010) și al Medaliei „Mihai Eminescu” (1996). Cetățean de Onoare al raionului Căușeni.

Se stinge din viață la 27 mai 2019, în Cluj-Napoca, România, la vârsta de 84 de ani.

Referințe

Zâmbetul lui Petru Cărare – o sălbăticiune frumoasă ce sare neconținut din lacrimă în lacrimă ca să nu se înece... Zâmbetul lui topește gheața.

Grigore Vieru

Petru Cărare este unul dintre cei mai importanți reprezentanți ai genului umoristic din Basarabia, impunându-se ca un comic narativ, care știe arta râsului-plânsului nu din carte, ci din fondul genetic propriu, din modul firesc în care s-a depozitat în ființa lui râsul popular.

Petru Cărare posedă arta zâmbetului blajin, care ascunde abil acidul, ironic corozivă, pretenția de a demasca. În poeziile bune el rămâne fidel umorului nostru tradițional inofensiv, reverențios, șagalnic, binevoitor și chiar îngăduitor, umor ce blamează cu atâta discreție slăbiciunile oamenilor și ordinea lucrurilor.

Vocația comică a lui Petru Cărare s-a realizat pe deplin în parodii, care, detașându-se de obiectul și autorul vizat, au devenit texte autonome, parodii originale în sensul lui Topârceanu...

Mihai Cimpoi

Petru Cărare a intrat în conștiința publicului ca un senior al umorului, ca un neîntrecut spadasin și un mănuior al floretei de argint, validat și înnobilit de trecerea timpului...

Arcadie Suceveanu

Cărare face parte din acei autori fericiți, ai căror versuri pot fi recunoscute fără a fi semnate.

Victor Prohin

Titluri pentru expoziții

Multe din gândurile mele le-am semănat prin parodii...

Cavalerul neînfrânt al umorului – Petru Cărare

Un scriitor din zodia umorului

Petru Cărare – simbol al rezistenței prin scris

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

AM SĂDIT și eu un pom: poezii pentru copii / Petru Cărare; il.: Violeta Zabulică, Radu Diordiev. – Ch.: Lumina, 2011. – 63 p.: il.

BUNĂ dimineața: (poezii pentru copii) / Petru Cărare; des.: A. Guțu. – Ch.: Universul, 2003. – 40 p.: il.

EU CRESC mare: poezii pentru copii / Petru Cărare; il.: Violeta Zabulică, Radu Diordiev. – Ch.: Lumina, 2011. – 19 p.: il.

EU NU MĂ LAS de limba noastră, de limba noastră cea română: poetului Alexei Mateevici, părinte sfânt al poemului „Limba noastră” – închinare / Petru Cărare; fotogr.: Nicolae Răileanu. – Ch.: Prut Internațional, [1997]. – 12 p.: il.

FIRICEL de iarbă verde: poezii pentru copii / Petru Cărare; il.: Violeta Zabulică, Radu Diordiev. – Ch.: Lumina, 2011. – 19 p.: il.

FULGERE basarabene: epigrame, catrene și versuri lirico-satirice, parodii, maxime / Petru Cărare; prez. graf.: Valeriu Ionițoi. – Ch.: Săgeata, 1997. – 376 p.

LEUL n-are frigider: poezii / Petru Cărare. – București: Gnosis, 2000. – 100 p.

MICUL Păcălici: poezii / Petru Cărare; il.: Lilia Popa. – Ch.: Prut Internațional, 2005. – 30 p.: il.

MOLDOVENII în cer: poezii / Petru Cărare; îngrijirea col., des.: Iu. Filip. – Ch.: Prut Internațional, 2004. – 123, [4]p.: il.

OCHII mei ca două stele: poezii pentru copii / Petru Cărare; il.: Violeta Zabulică, Radu Diordiev. – Ch.: Lumina, 2011. – 15 p.: il.

PARODII / Petru Cărare; șarje: Glebus Sainciuc. – Ed. a 4-a. – Ch.: Cartier, 2018. – 364 p. – (Cartier popular) (Seria de autor).

PĂLĂRIA gândurilor mele: parodii din Basarabia / Petru Cărare; pref.: Mihai Cimpoi; cop., prez. graf.: V. Ionițoi. – Ch.: Săgeata, 2000. – 368 p.

POEZII pentru copii / Petru Cărare; cop.: Iu. Palcov. – Ch.: Silvius Libris, [2011]. – 63 p.: il.

PRO ZELENUŪ travinku: stihotvorenîâ dlâ detej / Petru Cărare; il.: Violeta Zabulică, Radu Diordiev. – Ch.: Lumina, 2012. – 16 p.: il. – Lb. rusă.

PUNCTUL de reper / Petru Cărare; conc. graf. a col.: V. Zmeev; cop.: Isai Cârmu. – Ed. a 3-a. – Ch.; București: Litera Internațional, 2004. – 288 p. – (Biblioteca școlarului: serie nouă; nr. 517).

SĂ ÎNCEPEM jocul iar: poezii pentru copii / Petru Cărare; il.: Violeta Zabulică, Radu Diordiev. – Ch.: Lumina, 2011. – 15 p.: il.

SĂGETȚI: poeme lirice și satirice / Petru Cărare; cop.: Vitalie Coroban. – Ed. a 4-a. – Ch.: Cartier, 2019. – 76 p. – (Cartier popular) (Seria de autor: Petru Cărare).

SCRIERI alese / Petru Cărare; cop.: Igor Hmelnițchi. – Ch.: Lumina, 2004. – 320 p.

SMOTRI kak â vyros: stihotvorenîâ dlâ detej / Petru Cărare; ill.: Violeta Zabulică, Radu Diordiev. – Ch.: Lumina, 2012. – 16 p.: il. – Lb. rusă.

SOARE cu dinți / Petru Cărare; il.: S. Gherțescu. – Ch.: Virginia, 1994. – 19 p.: il.

UMBRELUȚA: poezii pentru copii / Petru Cărare; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Virginia, 1994. – 28 p.: il.

UN MOTAN citea o carte: poezii / Petru Cărare; il.: D. Iazan. – Ch.: Prut Internațional, 2002. – 16 p.: il. – (Poezii de seama voastră) (Poezii mici pentru pici-pitici).

VMESTE novyj den' načnem: stihotvorenîâ dlâ detej / Petru Cărare; ill.: Violeta Zabulică, Radu Diordiev. – Ch.: Lumina, 2012. – 16 p.: il. – Lb. rusă.

Referințe critice

PETRU Cărare: biobibliografie / Bibl. Mun. „B. P. Hasdeu”; BP „Transilvania”; alcăt.: Ludmila Capița. – Ch.: Museum, 2005. – 108 p.: fotogr.

BUTNARU Leo. Retro-exemple din refuzul unei „biografii normale”: [Petru Cărare] // Butnaru Leo. Umbra ca martor / Leo Bunaru. – Ch., 1991. – P. 165-175.

CĂRARE, Nicolae. „Săgeți” – carte document / Nicolae Cărare // Lit. și arta. – 2017. – 22 iun. – P. 4.

PETRU Cărare: „Eu nu mă las de limba noastră, de limba noastră cea română” / Petru Cărare // „a”MIC”. – 2018. – Nr. 2. – P. 2-3.

PETRU Cărare // Istoria ilustrată a literaturii române: album școlar cu 900 imagini / alcăt.: Boris Crăciun. – Ed. a 2-a rev. și adăug. – Iași, 2002. – P. 118.

PETRU Cărare // Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din Republica Moldova. – București; Ch. – 2005. – P. 75-86.

PETRU Cărare // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. biobibliogr. / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”; alcăt.: Maria Harea, Elena Cugut. – Ed. a 2-a rev. și compl. – Ch., 2004. – P. 61-67.

CIMPOI, Mihai. Căutarea de sine a literaturii basarabene. „Copiii anilor treizeci”: Petru Cărare // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia / Mihai Cimpoi. – Ch., 1996. – P. 201-202.

CIMPOI, Mihai. Petru Cărare: victoria adevărului și umorului / Mihai Cimpoi // Lit. și arta. – 2017. – 16 febr. – Nr. 7. – P. 1.

CIOCANU, Ion. Marginalii la poezia lui Petru Cărare: 1. Petru Cărare în două ipostaze; 2. Reîntâlnire cu Petru Cărare; 3. Valoarea educativă a umorului // Ciocanu, Ion. Dincolo de literă: (incursiuni critice în procesul literar contemporan) / Ion Ciocanu. – Timișoara, 2002. – P. 79-94.

CIOCANU, Ion. Petru Cărare: Caracterizarea generală a creației poetice; Cartea Săgeți; Poezia; Cadru civilizată; Parodiile și epigramele lui Petru Cărare // Ciocanu, Ion. Literatura română contemporană din Republica Moldova / Ion Ciocanu. – Ch., 1998. – P. 175-182.

CIOCANU, Ion. Tabel cronologic // Cărare, Petru. Punctul de reper / Petru Cărare. – Ch., 2003. – P. 7-10.

GALAICU-PĂUN, Emilian. Petru [care n-a abjurat] Cărare [a care n-a dat-o cotită] / Em. Galaicu-Păun // Revista literară. – 2018. – Nr. 2. – P. 9.

MORARU, Anatol. Poezia ca formă de rezistență la teroarea istoriei: [Petru Cărare] / Anatol Moraru // Literatura română postbelică: integrări, valorificări, reconsiderări. – Ch., 1998. – P. 99-101.

NUCĂ, Sergiu. Cărare Petru / Sergiu Nucă // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia. 1812-2010. – Ed. a 2-a rev. și compl. – Ch., 2010. – P. 105-106.

PETRU Cărare: Sunt și vesel, și trist, salut voioșia și detest trădătorii... / Petru Cărare; consemn.: Lora Rucan // Rucan, Lora. Voci umane, destine neordinare / Lora Rucan. – Ch.: CEP USM, 2006. – P. 59-61.

ROIBU, Nicolae. Acasă la Petru Cărare / Nicolae Roibu // Lit. și arta. – 2017. – 16 febr. – P. 5.

ROȘCA, Timofei. Vocație umoristică și curaj civic în poezia lui Petru Cărare / Timofei Roșca // Literatura română postbelică: integrări, valorificări, reconsiderări. – Ch., 1998. – P. 471-479.

SUCEVEANU, Arcadie. Cavalerul floretei de argint: [Petru Cărare] / Arcadie Suceveanu // Revista Literară. – 2017. – Nr. 2. – P. 17.

ȘTIRBU, Titus. Istoria unui volum de poezii: [„Săgeți” de Petru Cărare] / Titus Știrbu // Lit. și arta. – 2017. – 16 febr. – P. 5.

Dedicații lirice

ROȘCA, Nicolae. Herare: lui Petru Cărare // Roșca, Nicolae. Memoria pașilor / Nicolae Roșca. – Ch., 2012. – P. 125-127.

RUSNAC, Constantin. Petru Cărare // Rusnac, Constantin. Portrete în timp: acrostihuri / Constantin Rusnac. – Ch., 2013. – P. 72.

RUSNAC, Constantin. Portrete în timp: Petru Cărare // Rusnac, Constantin. 101 poeme / Constantin Rusnac. – Ch., București, 2013. – P. 89.

**14 februarie – 85 de ani
de la nașterea poetului
Grigore Vieru
(1935-2009)**

Grigore Vieru, „poet al celor trei sfinte teme: Mama, Limba și Dragostea” (Eugen Simion), s-a născut la Pererâta de pe malul stâng al Prutului, fostul județ Hotin (astăzi raionul Briceni), în familia lui Pavel și Eudochia Vieru, născută Didâc. A absolvit școala de șapte ani din satul natal (1942-1950), școala medie din orașelul Lipcani (1950-1953), Facultatea Filologie și Istorie a Institutului Pedagogic „Ion Creangă” din Chișinău (1958). A deținut funcția de redactor la revista pentru copii „Scânteia leninistă” (actualmente „Noi”), ziarul „Tânărul Leninist” („Florile dalbe”), revista „Nistru” („Basarabia”). În perioada anilor 1960-1963 a lucrat redactor la Editura „Cartea moldovenească”, iar în 1963 devine consultant la Uniunea Scriitorilor din Moldova. Activează mai mulți ani în calitate de consilier la Ministerul Culturii din România în problemele Basarabiei.

A debutat editorial, fiind încă student, cu o plachetă de versuri pentru copii, intitulată *Alarma* (1957).

Memburu al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1958).

Peste un an a urmat a doua culegere de versuri pentru copii *Muzicuțe*. În 1961 la Editura „Cartea moldovenească” apar două culegeri: *Făt-Frumos și Curcubeul*, *Bună ziua, fulgilor!* Urmează *Mulțumim pentru pace și Făgurași* (versuri, povestiri și cântece). În 1965 editează volumul *Versuri cu o prefață* de Ion Druță. Scoate de sub tipar cartea *Poezii de seama voastră* (1967). Cartea *Duminica cuvintelor*, ilustrată de pictorul Igor Vieru și editată în 1969, devine obligatorie în grădinițele de copii. În anul 1970 apare un *Abecedar*, elaborat împreună cu scriitorul și bunul său prieten Spiridon Vangheli, ilustrațiile fiind ale artistului plastic Igor Vieru. Cartea pentru preșcolari *Albinuța* este editată în 1979. În 1989 Vieru și Vangheli au realizat varianta cu „crinii latini” a *Abecedarului*. Ambele cărți au fost reeditate în mai multe rânduri, devenind cărți de căpătâi pentru mai multe generații de copii. Grigore Vieru rămâne statornic literaturii pentru copii. Grigore Vieru atinge fulgerător, odată cu apariția volumului *Numele tău* (1968), titlul de poet-simbol al Basarabiei. Cartea, prefațată de Ion Druță, a fost apreciată ca cea mai originală apariție poetică, devenind obiect de studiu la cursurile universitare de literatură națională contemporană. „Este cartea care declanșează începutul unei sincronizări a poeziei cu cea scrisă în țara-mamă”. (Daniel Corbu)

La Riga apare prima culegere de versuri în letonă, în traducerea poezilor Imant Ziedonis și Maris Ciaclais.

Întreaga creație a poetului atât lirică, cât și publicistică denotă un autor aflat într-o permanentă căutare. Volumele și antologiile lui Grigore Vieru

s-au succedat la edituri din Republica Moldova și România: *Aproape* (1974), *Mama* (1975), *Un verde ne vede* (1976), *Steaua de vineri* (Iași, 1978), cu o prefață de Nichita Stănescu, *Fiindcă iubesc* (1980), *Izvorul și clipa* (1981), *Taina care mă apără* (1983), *Cel care sunt* (1987), *Rădăcina de foc* (1988), cu o postfață-studiu de Victor Crăciun, *Curățirea fântânii* (1993), *Văd și mărturisesc* (1996), *Acum și în veac* (1997), *Strigat-am către tine* (1999), *Lucrare în cuvânt* (2001), prefațată de academicianul Mihai Cimpoi, *Întregul cer!* (2002), *Cântec de leagăn pentru mama* (2003), prefațat de Adrian Dinu Rachieru, *Cât de frumoasă ești* (2004), cu o prefață de Eugen Simion ș. a. Poetul a scris și publicat sute de articole de artă și literatură, articole politice și sociale. La Iași, la Editura „Princeps Edit,” a fost lansat volumul *Taina care mă apără* (2008), ediție realizată de Grigore Vieru și Daniel Corbu. „Rog ca orice viitoare selecție a versurilor mele, în caz că voi avea și acest mai mare noroc, să se realizeze în baza acestei ediții” – scria Grigore Vieru în prefața *Cartea vieții mele*. Este ultima ediție antumă, care cuprinde cele mai reprezentative creații ale poetului, scrise pe parcursul vieții. Ultima carte pentru copii *Soare, soare, Domn frumos* a apărut în 2008, la Editura „Prut Internațional”, și a fost lansată în cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, ediția a XII-a, ultima cu participarea talentatului poet.

Grigore Vieru a fost și va rămâne un mare și adevărat poet. *Cărțile lui* (pentru copii și adulți) apar post-mortem în tiraje mari: *Soare, soare, frățioare* (2011, 2018), *Sunt curat ca ghiocelul* (2011), *Pasărea măiastră* (2012), *Mama* (2012, 2018), *Plaiul meu* (2012), *Făgurași* (2012), *Iese tata la balcon*, (2013), *Puișorul melcului* (2013), *Iarna* (2016), *Trei mici licurici* (2016), *Câți ani ai?* (2018), *Albinuța* (15 ediții); *Cele mai frumoase poezii* (2009), *Cele mai frumoase poezii* (traducere în limba germană de Ion Mărgineanu (2010), *Lumina de taină: pagini alese cu CD* (2010), *101 poeme* (2011), *Testament pentru Fuego* (2012), *Poemele mamei* (2012), *Sunt robul iubirii* (2012), *Tu m-ai strigat, fiule?*, antologie îngrijită de Spiridon Vangheli (2013), *Limpede ca lacrima* (2013), *Cântec de iubire, Opera poetică în 2 volume* (2015), *Biblioteca de rouă*, ediție în limba albaneză (2015), *Numele tău* (2018), *Creangă de măr: poeme* (2018), *Simplu ca iarba, simplu ca pâinea, simplu ca Biblia...*, în colecția Regal de poezie (2018), *Aproape*, antologie de versuri, ediția a II-a (2019), *Cerul alege*, aforisme (2019), *Tratat pentru umanizarea pustiului*, în colecția Regal de înțelepciune (2019) și *Trandafirul singurătății*, versuri, ediție bilingvă română/italiană (2019) etc.

Principala caracteristică a liricii lui Grigore Vieru și a versurilor pentru copii este cantabilitatea. Multe poezii au fost puse pe note, fiind cântate de copiii de la corurile „Vocile primăverii”, „Lia-Ciocârlia” ș.a.,

de Ion și Doina Aldea-Teodorovici, Iurie Sadovnic, Anastasia Lazariuc, Nina Crulicovschi, Olga Ciolacu, Mihai Ciobanu, Mihai Munteanu, Cristi Aldea-Teodorovici, Tudor Gheorghe, Fuego, Dida Drăgan și alți interpreți de pe ambele maluri ale Prutului.

Grigore Vieru a scris și texte pentru opere muzicale, aparținând unor mari compozitori: W. A. Mozart, Ludwig van Beethoven, F. Chopin, J. S. Bach, P. I. Ceaikovski, Ciprian Porumbescu, George Enescu.

În 1981, împreună cu Eugen Doga, a semnat cântecele incluse în celebrul film muzical „Maria Mirabela”, în regia lui Ion Popescu Gopo.

Culegeri din lirica și poezia sa pentru copii au apărut pe parcursul anilor dincolo de granițele limbii române, fiind traduse în Franța, Spania, Germania, Cehia, Macedonia, Serbia, Polonia, Bulgaria, SUA, Italia, Rusia, Ucraina, Țările Baltice, Georgia, Armenia, Bielorusia, Tadjikistan, Azerbaidjan și în alte țări.

Despre Grigore Vieru s-a scris mult: de la simple cronici și eseuri până la solide monografii. Toate au constituit treptat o impunătoare bibliotecă de referință.

A fost deputat al poporului în Parlamentul URSS (1989-1991). La sfârșitul anilor '80 se află în prima linie a Mișcării de Eliberare Națională din Basarabia. Textele sale au avut un mare rol în deșteptarea conștiinței naționale. A fost unul dintre organizatorii Frontului Popular, organizatorii și conducătorii Marii Adunări Naționale din 27 august 1989. A participat la dezbaterile sesiunii a XIII-a a Sovietului Suprem din URSS, în care se votează limba română ca limbă oficială și revenirea la grafia latină. În 1991 a devenit membru al Comisiei de Stat pentru problemele limbii, apoi membru al Consiliului de administrare pentru Societatea Română de Radiodifuziune (1993). Membru titular post-mortem al Academiei de Științe a Moldovei. Membru de onoare al Academiei Române (1990), care, în 1992, îl propune la Premiul Nobel pentru Pace, apoi membru corespondent al Academiei Române (1993).

Grigore Vieru a fost autorul care s-a bucurat de recunoașterea valorii operei sale, de onoruri publice. Multe dintre cărțile sale i-au adus premii importante, printre care: Premiul Republican în domeniul literaturii pentru copii și tineret (1967, pentru volumul *Versuri*), Premiul pentru tineret al RSSM pentru culegerea de versuri *Un verde ne vede* (1978). Premiul pentru poezie „Lucian Blaga” (1994). Premiul „Opera Omnia” al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1999), „”, Premiile „Etnos românesc” și „Opera Omnia”, acordat la Salonul Internațional de Carte Românească de la Iași (2003), Premiul „Ion Creangă” pentru întreaga activitate în domeniul cărții pentru copii, acordat în cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret (2008), Premiul „Carte eveniment” la Salonul Internațional de Carte Românească de

la Iași (2008), Premiul „Opera Omnia” la Festivalul Internațional de Poezie de la Satu Mare (România) (2008), Diploma „Recunoștință Națională” și Trofeul „90 de ani de la Marea Unire” (2008) ș.a.

Maestru Emerit al Artei din RSSM (1985) și Scriitor al Poporului din Republica Moldova (1992). În anul 1988 pentru contribuția sa i se decernează Diploma de Onoare a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret „H. Ch. Andersen” – prestigioasă distincție internațională în domeniul literaturii pentru copii.

Cavaler al Ordinului „Insigna de Onoare” (1967). Ordinul Republicii (1996). Medalia guvernamentală a României „Mihai Eminescu. 150 de ani de la naștere”, Diploma și Trofeul Fundației „România – 2000), Ordinul Național „Steaua României” în grad de comandor (2004), Medalia de Aur a Organizației Mondiale de la Geneva și a Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală a Republicii Moldova (2007). Post-mortem i s-a conferit ordinul Steaua României în grad de Mare Cruce (2009).

A fost ales „Doctor Honoris Causa” al Universității Pedagogice „Ion Creangă” din Chișinău (2005), al Academiei de Științe a Moldovei (2007), al Universității „Vasile Goldiș” din Arad (2008).

În noaptea de 15 spre 16 ianuarie 2009, Grigore Vieru a fost implicat într-un accident rutier grav. S-a stins din viață la 18 ianuarie, cu o lună până la 74 de ani, în urma multiplelor traumatisme și a atacului de cord fatal. Ziua de 20 ianuarie, ziua înmormântării poetului, a fost declarată zi de doliu național. A fost înmormântat la Cimitirul Central de pe strada Armenească. Epitaful și l-a ales Grigore Vieru: *Sunt iarbă, Mai simplu nu pot fi.*

El a rămas în sufletul oamenilor poetul-simbol al neamului. Anual, din 2009, la Iași și Chișinău se desfășoară Festivalul Internațional de Poezie „Grigore Vieru.” La 19 ianuarie 2009, pentru a-i înveșnici numele, Academia de Științe a Moldovei a instituit Premiul Nominal „Grigore Vieru”, pe care-l va acorda în fiecare an pentru cele mai valoroase cercetări în domeniul filologiei. Mai multe instituții de învățământ din Republica Moldova, un bulevard din capitală, o stradă din orașele Iași, Buzău (România), Ialoveni, un parc și o stradă din Soroca poartă numele lui Grigore Vieru. O filială a Bibliotecii Județene „V. A. Urechia” din Galați îi poartă numele. La Pererâta, Briceni, satul unde s-a născut poetul, la 31 august 2015 a fost deschisă Casa-muzeu. Bustul poetului se află în parcul Copou din Iași, pe Aleea Clasicilor din Chișinău și Bălți, în mai multe localități din România și Republica Moldova: Alba-Iulia, Pitești, Soroca, Strășeni, Cahul ș.a. Ne vor rămâne veșnic în suflet spusele lui Grigore Vieru: *Plec zilnic la câștig în minele de aur ale graiului meu.*

Referințe

Locuiesc la marginea unei pâini
La mijlocul ei –
Dragostea mea pentru voi.

Grigore Vieru

Grigore Vieru prelungeste ecourile sensibilității etnice, adăugându-le nuanțe noi.

Marin Sorescu

Poezia lui Grigore Vieru – o fereastră prin care lumina intră în sufletul nostru și prin care sufletul nostru iese în lume.

Vasile Romanciuc

Acest poet născut de miresmele și durerile pământului său, așezat – după o vorbă cunoscută – în calea răutăților, nu se rușinează să-și poarte tragedia și iubirea pe față.

Eugen Simion

Grigore Vieru este un mare și adevărat poet. El transfigurează natura gândirii în natura naturii.

Nichita Stănescu

Rar poet de la noi care să lucreze în minile cuvintelor materne cu atâta har nativ și dăruire, cu atâta frământ și ardere sacră, cu atâta foame de adevăr și frumos ca Grigore Vieru.

Mihail Dolgan

A păstra în mod curent prospețimea senzorială a copilăriei, a imprima cuvântului vibrație și autenticitate, a pune în toate ipostazele o clară personalitate, iată motive pentru care poezia lui Grigore Vieru, în total atașantă, înscrie în tabloul literaturii noastre contemporane valori de cea mai bună calitate.

Constantin Ciopraga

Mare adevăr e în basmul acela care spune că acolo unde izvorăște apa cea vie, se bat munții cap în cap și trebuie să treci prin multe sacrificii până vii cu ulciorul plin. Din aceste jertfe iese versul lui Grigore Vieru, poetul și omul care nu știe de odihnă. Păcat că a fost și mai este atacat pe nedrept de atâtea ori, invidia la noi nu are astâmpăr. Dar știi una: cu cât e muntele mai mare, cu atât îl bat vânturi mai mari.

Spiridon Vangheli

Într-un univers aparent limitat (mama, iubita, copilăria, graiul) Grigore Vieru se mișcă dezinvolt, cu multă inspirație, accentuând parcă ineputabilul potențial al valorilor esențiale.

Ion Hadârcă

Înrudit cu Bacovia prin simplitate profundă, Grigore Vieru e, la fel ca orice alt mare poet al acestui neam, convins că fericirea ar trebui să fie, dacă nu a tuturor, cel puțin a vorbitorilor limbii în care-și visează imaginile și îndură suferințele.

Valeriu Matei

Cu Grigore Vieru poezia română se întoarce la izvorul curat al gândirii și simțirii poeziei populare. Asta nu înseamnă că nu este de o izbitoare modernitate, poetul fiind, prin sincronia sa cu ceea ce se scria în țară, un portdrapel pentru poezia din Basarabia.

Daniel Corbu

Poezia lui Grigore Vieru, de o irezistibilă forță de atracție și de mister al existenței, a dăruit și continuă să dăruiască cititorilor de toate vârstele din întregul spațiu românesc nenumărate „duminici”.

Florica Lupu

Titluri pentru expoziții

Simplu ca iarba...

Nu sunt decât o lacrimă a lui Eminescu

Poetul timpului – Grigore Vieru

Talent dăruit copiilor

Grigore Vieru – poetul valorilor esențiale

(T.P.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

ACEȘTIA suntem noi=A si somos=Nous sommes ainsi=This Is Now We Are / Grigore Vieru; antologie și trad. în lb. span., fr., engl. de Paul Abucean; pref.: Nicolae Băciuț. – Târgu-Mureș: NICO, 2010. – 184 p. – Lb. rom./ span./ fr./engl.

ALBINUȚA / Grigore Vieru; coord. și il.: Lică Sainciuc. – Ed. a 16-a. – Ch.: Cartier, 2016. – 116 p. – (Cartier codobelc).

APROAPE: antologie de versuri / Grigore Vieru; ed.: Em. Galaicu-Păun, Dorin Onofrei; cop.: Vitalie Coroban. – Ed. a 2-a. – Ch.: Cartier, 2017. – 280 p. – (Cartier popular).

BIBLIOTEKA e veséz [Biblioteca de rouă]: poezi / Grigore Vieru; zgiodhi e shqipezoi nga rumanishtia: Kopi Kycyku. – București: Librarium Haemus, 2015. – 86 p. – Lb. albaneză.

CÂNTEC de iubire / Grigore Vieru; select.: Vasile Romanciuc; pref.: Arcadie Suceveanu; il.: Olga Cazacu. – Ch.: Prut Internațional, 2015. – 284 p.: il. – (Biblioteca pentru toți copiii).

CÂNTECUL soarelui / Grigore Vieru; il.: Anca Apostol. – Iași: Doxologia, 2015. – 67 p.: il.

CĂȚI ani ai? / Grigore Vieru; il.: Irina Dobrescu. – Ed. a 3-a. – Ch.: Cartier, 2018. – 24 p.: il. – (Cartier codobelc).

CEASUL / Grigore Vieru; il.: Dorina Scorocîrja. – Ch.: Cartier, 2015. – 24 p. – (Cartier codobelc).

CELE mai frumoase flori: proză / Grigore Vieru; il.: Oana Ispir. – Ed. a 2-a. – Ch.: Cartier, 2017. – 24 p. – (Cartier codobelc).

CELE mai frumoase poezii=Die schönsten GEDICHTE / Grigore Vieru; pref.: Vladimir Beșleagă; trad.: Ion Mărgineanu. – Ch.: Cadran; Bons Offices, 2010. – 180 p. – Lb. rom./germ.

CREANGĂ de măr: Poeme / Grigore Vieru; cuv. însoțitor de Ioan Holban; Efigie: Horia Zilieru. – Iași: Junimea, 2018. – 112 p.

CURCUBEUL / Grigore Vieru; il.: Carolina Rabei. – Ch.: Litera, 2014. – 31 p.: il.

FĂGURAȘI / Grigore Vieru; pict.: I. Afteni; graf.: S. Mura. – Ch.: Poligraf Design, 2012. – 16 p.: il. – (Citește și colorează: cu autocolante).

IARNA: proză / Grigore Vieru; il.: Veronica Neacșu. – Ed. a 2-a. – Ch.: Cartier, 2017. – 24 p. – (Cartier codobelc).

LIMPEDE ca lacrima / Grigore Vieru; select. text.: Vasile Romanciuc. – Ch.: Prut, 2013. – 160 p.

LUMINA de taină: pagini alese cu CD / Grigore Vieru; conc. graf.: Mihai Sava. – Ch.: Policadran; Bons Offices, 2010. – 308 p. + CD.

MAMA / Grigore Vieru; il.: Victoria Rață. – Ch.: Prut Internațional, 2016. – [Pliant]. – (Să crești mare).

MAMĂ, tu ești Patria mea=Mamu, sən benim Vatanımsın / Grigore Vieru; gagauz dilinā çevirdi Todur Angeli. – Ch., 2010. – 52 p. – Lb. rom./găgăuză.

NUMELE tău / Grigore Vieru; pref.: Bogdan Crețu. – Ed. jubiliară. – Ch.: Cartier, 2018. – 270 p. – (Cartier clasic).

101 POEME / Grigore Vieru; select.: Arcadie Suceveanu; coord.: V. Căpățână, L. Călin. – Ed. a 2-a. – Ch.; București: Asoc. Culturală „Ideal”; Biodova 2011. – 108 p. – (Colecția IDEAL; 14).

OPERA poetică. În 2 vol. / Grigore Vieru; ed.: Em. Galaicu-Păun, Dorin Onofrei. – Ch.: Cartier, 2015. – (Poesis).

ORFEO rinasce nelle 'amore / Grigore Vieru; trad.: Olga Irimciuc. – Perrugia: Graphe.it Edizione di Roberto Russo, 2010. – 254 p. – (Calligraphia; 12). – Lb. rom./ital.

PAÎNE cu rouă / Grigore Vieru. – Ch.: Cartier, 2015. – 24 p.: il. – (Cartier codobelc).

POEMELE mamei=Cârmina mǎtris / Grigore Vieru; precuv.: Adrian Păunescu; trad.: Gh. Badea. – Iași: Alfa, 2012. – 85 p. – Lb. rom./latină.

SIMPLU ca iarba, simplu ca pâinea, simplu ca Biblia... / Grigore Vieru; coord.: Lili Bobu. – Botoșani: Asoc. Culturală „Regal d’Art”, 2018. – 260 p. + CD. – (Regal de poezie).

SUNT robul iubirii / Grigore Vieru; pref.: Mihai Cimpoi; postf.: Paul Gorban; cop.: Carmen Lucaci. – București: Agora, 2012. – 175 p. – (Clasici români).

TESTAMENT pentru Fuego / Grigore Vieru; pref.: Nicolae Dabija. – Botoșani: Asoc. Culturală „Regal d’Art”, 2012. – 260 p. + CD. – (Regal de poezie).

TRANDAFIRUL singurătății=La rossa della Solitudine / Grigore Vieru; pref.: Daniel Corbu; trad.: Francesco Altieri. – Iași: Princeps Multimedia, 2019. – 99 p. – Lb. rom./it.

TRATAT pentru umanizarea pustiului: [aforisme, confesiuni] / Grigore Vieru; pref.: Mihai Cimpoi. – Botoșani: Asoc. Culturală „Regal d’Art”, 2019. – (Regal de înțelepciune).

TREI mici licurici / Grigore Vieru; il.: Anca Apostol. – Iași: Doxologia, 2016. – 56 p.: il.

TU M-AI STRIGAT, fiule?: antologie / Grigore Vieru; select. și conc. cărții: Spiridon Vangheli; pict.: Igor Vieru; prez. graf.: Simion Zamșa. – Ch.: Ed. „Guguță”. – 128 p.: il.

ŽAL mi e za kam’ka [Mi-e dor de piatră]: izbrani stihotvorenîa / Grigore Vieru; per.: Ognân Stamboliev. – Ruse: Avangard Print, 2010. – Lb. bulg.

Referințe critice

ALB de duminică: Grigore Vieru în evocările scriitorilor din Târgu-Mureș / Valentin Marica. – Târgu-Mureș: Cezara Codruța Marica, 2009. – 100 p. – (Via Lucis) + 1 CD.

BOGASIU, Sava. Grigore Vieru: Luceafărul de dincolo de Prut al Limbii Române / Sava Bogasiu. – Buzău: Alpha MDN, 2009. – 154 p.

CIMPOI, Mihai. Grigore Vieru: poetul arhetipurilor / Mihai Cimpoi. – Iași: Princeps Multimedia, 2013. – 224 p.

CORBU, Daniel. Grigore Vieru și mitul său plutitor / Daniel Corbu. – Iași: Princeps Multimedia, 2018. – 165 p. – (Eseu).

DABIJA, Nicolae. Întâmplări cu Grigore Vieru / Nicolae Dabija; pref.: Daniel Corbu. – Iași: Princeps Multimedia, 2014. – 92 p + 28 p. fotogr.

FESTIVALUL Internațional de Poezie „Grigore Vieru”, cinci ediții (2009-2013): album / realizat de Filomena Corbu, Daniel Corbu; pref.: Daniel Corbu. – Iași: Princeps Multimedia, 2014. – 240 p.

FLUTUREL, Vasile. Zece ani fără Grigore Vieru / Vasile Fluturel. – Iași: Princeps Multimedia, 2019. – 252 p.

GRIGORE Vieru în amintirile contemporanilor / antologie de Daniel Corbu; selecț. text., itinerar biogr. și pref.: Daniel Corbu. – Iași: Princeps Multimedia, 2013. – 471 p.

GRIGORE Vieru. În umbra lui Orfeu / concepț., antologare, elab.: V. Caraman; Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”. – Ch., 2015. – 134 p.

OMUL duminicii: Cuvinte înlăcrimate, cuvinte de neuitare pentru poetul Grigore Vieru / ed. îngrijită de Raisa Vieru. – Ch.: Prut Internațional, 2014. – 540 p.

ROTARU, Petru. Cetatea Grigore Vieru: poeme, eseuri, evocări / Petru Rotaru. – Ch., 2016. – 52 p. – (Zilele Grigore Vieru, 2016).

BACIU, Gheorghe. Grigore Vieru: Itinerar biografic și activitatea literară; Zbuciumul sufletesc și aprecierea contemporanilor; De ce a cedat inima lui Grigore Vieru; Despărțirea de poet // Baci, Gheorghe. Viziuni asupra vieții și morții poezilor martiri: Eminescu, Mateevici, Vieru / Gheorghe Baci. – Ch.: 2014. – P. 215-285.

BANTOȘ. Ana. Grigore Vieru și cunoașterea de sine // Bantș, Ana. Deschiderea spre universalism. Literatura română din Basarabia postbelică / Ana Bantș. – Iași: TipoMoldova, 2014. – P. 114-162.

BURLACU, Alexandru. Grigore Vieru între tentația orfică și mesianică // Burlacu, Alexandru. Fascinația modelelor: (exegeze literare) / Alexandru Burlacu; antologator: Vitalie Răileanu. – Iași: TipoMoldova, 2014. – P. 383-394. – (OPERA OMNIA: Dicționar).

CIOCANU, Ion. Grigore Vieru și statutul nou al poeziei pentru copii // Ciocanu, Ion. În marginea și-n miezul poeziei / Ion Ciocanu. – Iași: TipoMoldova, 2015. – P. 37-47. – (OPERA OMNIA: Dicționar).

CODREANCA, Lidia. Poetul care s-a ascuns în poezie / Lidia Codreanca // Lit. și arta. – 2017. – 9 febr. – P. 4. – (File din neliniștea mea).

CODRU, Anatol. Dragă prietene (Grigore Vieru) // Codru, Anatol. Opere alese: Vol. 2: Poeme. Eseuri. Epistole / Anatol Codru; pref.: Tudor Palladi. – Ch.: Lumina, 2017. – P. 209-211.

DABIJA, Nicolae. A spune mult cu cuvinte puține: (Aforismele lui Grigore Vieru) / Nicolae Dabija // Lit. și arta. – 2019. – 21 mart. – P. 1.

GRIGORE Vieru: „Ars poetica”; „Cămășile”; „Făptura mamei”; „Frumoasă-i limba noastră”; „Graiul”; „Harpa”; „Leac divin”; „Legământ”; „Mă rog de tine” // Stoleru, Cecilia. 210 compuneri și

teste rezolvate: Limba și literatura română: Pregătire intensivă pentru examenul de bacalaureat / Cecilia Stoleru, Constantin Șchiopu. – Ch.: Teo-Educațional, 2017. – P. 310-331.

PALLADI, Tudor. Rapsod și scutier al neamului: (Grigore Vieru) // Palladi, Tudor. Metafora între cuvânt și dramă. Condiția poeziei: eseuri / Tudor Palladi. – Ch.: Lumina, 2017. – P. 140-166.

VRABIE, Diana. Grigore Vieru: cel mai copil poet al nostru // Vrabie, Diana. Lecturi în oglindă. Literatura pentru copii în studii critice / Diana Vrabie. – Ch.: Prut Internațional, 2016. – P. 192-196. – (Scriitori contemporani).

Dedicații lirice

MARICA, Valentin. Metanii peste strigătul arborelui: versuri închinată lui Grigore Vieru / Valentin Marica. – Târgu-Mureș: Cezara Codruța Marica, 2013. – 58 p. – (Via Lucis).

80 DE POEME: (la 80 de ani ai lui Grigore Vieru) / coord.: Maria Tonu. – Toronto, 2015.

POETUL din stele: omagiu poetului Grigore Vieru / coord.: Maria Tonu, Valentina Butnaru; Cenaclul „Grigore Vieru”, Toronto, Ontario, Canada; Soc. „Limba noastră cea română”, Chișinău, RM. – Toronto, 2012. – 309 p. – Disponibil pe Internet: [http://www.moldovaontario.com/cenclacul ...](http://www.moldovaontario.com/cenclacul...)

ANTON, Ion. Grigore Vieru // Anton, Ion. Anotimpurile clipei / Ion Anton. – Iași: TipoMoldova, 2015. – P. 211.

CĂPIȚĂ, Ionel. El. Poetul: lui Grigore Vieru // Căpiță, Ionel. Noi și noi / Ionel Căpiță. – Ch., 2018. – P. 236.

CODRU, Anatol. Întezăriri: fratelui Grigore Vieru // Codru, Anatol. Opere alese. Vol. 2: Poeme. Eseuri. Epistole / Anatol Codru; pref.: Tudor Palladi. – Ch.: Lumina, 2017. – P. 158.

COLȚUN, Gheorghe. Odă Muzei: Maestrului Grigore Vieru, Patriarhului poeziei românești din Basarabia // Colțun, Gheorghe. Anotimpul înmuguririi cuvintelor: Opera poetică / Gheorghe Colțun. – Ch., 2016. – P. 329-336.

CORBU, Daniel. Divina tragedie: lui Grigore Vieru // Corbu, Daniel. Lecția de abis: poeme / Daniel Corbu; pref.: Ion Mircea. – Iași: Princeps Multimedia, 2018. – P. 142.

DABIJA, Nicolae. Limba noastră cea română: lui Grigore Vieru // Dabija, Nicolae. Reparatul de vise: antologie de versuri / Nicolae Dabija; pref.: Theodor Codreanu. – Ch.: Cartier, 2014. – P. 171. – (Cartier popular).

DABIJA, Nicolae. La poéte: a Grigore Vieru // Dabija, Nicolae. Le troisième oeil / Nicolae Dabija. – Ch.: Ed. pentru Literatură și Artă, 2018. – P. 55. – Lb. fr.

GRAMA, Steliana. Lui Grigore Vieru // Grama, Steliana. Curcubeul viselor: versuri pentru copii / Steliana Grama. – Ch.: Pontos, 2008. – P. 25.

HADĂRCĂ, Ion. Lacrima Patriei lui Grigore Vieru // Hadărcă, Ion. Perfectul (des)compus / Ion Hadărcă. – Ch.: Prut Internațional, 2017. – P. 71.

LARI, Leonida. E magul: lui Grigore Vieru; Destinul iubitorilor de neam: fratelui Grigore // Lari, Leonida. Numai în ceruri / Leonida Lari: antologie, îngrijirea text., pref.: Ioan Mânăscuță. – Ch.: Princeps, 2014. – P. 63, 305.

MATEI, Valeriu. Lacrimă în pustiu: lui Grigore Vieru // Matei, Valeriu. Cruciada balcanică: Opera poetică / ed. de autor; pref.: Alex Ștefănescu. – Ch.: Mesagerul, 2013. – P. 460.

OLȘEVȘCHI, Rudolf. A mne tramvai snâtsâ: Grigore Vieru / Rudolf Olșevșchi // 28 plûs: russkâ poeziâ Moldovy. – Ch., 2005. – P. 180. – Lb. rusă.

RAU, Alexe. Cântecul poetului // Rău, Alexe. Schezo pentru regele Franței: (texte selectate în amonte) / Alexe Rău. – Iași: TipoMoldova, 2013. – P. 182. – (OPERA OMNIA: Poezie contemporană).

SNegur, Crina. Dor de Vieru / Crina Snegur // Cea mai frumoasă zi: antologie de versuri ale copiilor și adolescenților publicate în revista „Noi” / select. și pref.: Leo Bordeianu. – Ch.: Revista „Noi”, 2016. – P. 11.

SUCEVEANU, Arcadie. Vibrații pe tema poeziei cu ochi albaștri: lui Grigore Vieru, in memoriam // Suceveanu, Arcadie. Ferestre stinse de îngeri: poezie / Arcadie Suceveanu. – Ch.: Prut Internațional, 2014. – P. 75-77.

ZAGAIEVȘCHI, Vitalie. Deschide, Doamne, Cerul: in memoriam Grigore Vieru // Zagaievschi, Vitalie. E vremea coasei: versuri / Vitalie Zagaievschi; pref.: Claudia Partole. – Ch., 2017. – P. 13.

ZBÂRCIOG, Vlad. Când trece Poetul: lui Grigore Vieru // Zbârciog, Vlad. Lecția de a nu muri / Vlad Zbârciog. – Ch.: Lumina, 2016. – P. 82-83.

**20 martie – 100 de ani
de la nașterea domnitorului
Alexandru Ioan Cuza
(1820 -1873)**

Eminent om de stat, militant neobosit al luptei pentru făurirea statului național român modern, inițiator a numeroase reforme sociale cu un profund caracter progresist, Alexandru Ioan Cuza se înscrie

printre personalitățile de primă mărime din țara noastră. S-a născut la Bârlad. Descendent al unei familii de înalți dregători ai țării, își petrece cea mai mare parte a copilăriei pe moșia tatălui său, la Bărboși (ținutul Galați). Studiază la pensionul ofițerului francez Victor Cuenim din Iași, unde îi are colegi pe Vasile Alecsandri și Mihail Kogălniceanu, de care-l va lega, mai târziu, nu numai o statornică prietenie, ci și comunitatea ideilor revoluționare puse în slujba propășirii patriei, apoi la Paris, unde obține bacalaureatul în litere (1835). A studiat la Facultatea de Drept (1835-1840) a Academiei Mihăilene din Iași.

A făcut parte din Armata Moldovei cu gradul de cadet (1839-1840). Președinte al Judecătoriei Covurlui (1842-1845), agă (1843). Participant la Revoluția din 1848 în Moldova, după înfrângerea căreia a fost nevoit să emigreze. Revenit în țară, a reluat funcția de președinte al Județului Covurlui. Apoi a fost director al Departamentului Treburilor din Lăuntru (1851). În perioada 1851-1854, fiind fără funcții, călătorește în Austria, Franța, Italia și Cehia.

Pentru a treia oară a redevenit președintele Judecătoriei Galați (1854-1856), apoi pârcălab al ținutului Covurlui (1857). Imediat după reintegrarea sa în armată ca sublocotenent, a fost înaintat la gradul de maior (1857), apoi de colonel (1858) și de ajutor de țanman în armata moldovenească. În același an a devenit caimacan și vicepreședinte al Adunării Elective. Militant convins pentru unirea Moldovei și a Țării Românești, a fost ales domnitor al Moldovei la 5 ianuarie 1859. Prin alegerea sa la 24 ianuarie, la București, ca domnitor al Țării Românești, s-a efectuat pasul decisiv pentru unirea celor două principate. A promovat o politică externă îndreptată spre recunoașterea internațională a tânărului stat. În colaborare cu Mihail Kogălniceanu, a inițiat un program de reforme economice și sociale menite să conducă la modernizarea societății. Împotriva rezistenței viguroase a opoziției conservatoare, a reușit impunerea unor măsuri radicale, precum desființarea clăcii și împrumutarea (parțială) a țăranilor, adoptarea unei constituții, secularizarea averilor mănăstirești, introducerea învățământului general obligatoriu, introducerea unui sistem metric modern. În plan cultural, numele său rămâne legat de introducerea grafiei latine și de înființarea universităților din Iași și București.

Acuzat de tendințe dictatoriale, a fost îndepărtat de la putere printr-o lovitură de stat (11 februarie 1866) și exilat, locuind majoritatea timpului la Paris, Viena și Wiesbaden. Ultimele sale cuvinte, înainte de a lua drumul exilului, le-a rostit pentru progresul și prosperitatea României: „Să dea Dumnezeu să-i meargă țării mai bine fără mine, decât cu mine... Să trăiască România!” A încercat să revină în țară ca persoană privată, dar cererile lui repetate s-au lovit de refuzul domnitorului Carol I.

A decedat la 15 mai 1873 la Heidelberg, Germania, la vârsta de 53 de ani. Adus în țară, a fost înhumat la castelul familiei de la Ruginoasa, conform dorinței sale, în prezența a mii de români veniți din toate colțurile țării să-și ia un ultim rămas bun de la fostul domnitor. Cel mai bun sfetnic, Mihail Kogălniceanu avea să declare: „*Nu greșelile, ci faptele mari ale lui Cuza Vodă aduseră a lui detronare*”.

După Primul Război Mondial a fost reînhumat la biserica Trei Ierarhi din Iași. Luptător neobosit pentru înfăptuirea României moderne, Alexandru Ioan Cuza se înscrie în rândul marilor figuri istorice cinstite și respectate de poporul român, recunoscător faptelor mari cu care s-au impus mulți dintre înaintașii noștri.

Referințe

Unirea e singura stare politică ce putea să asigure viitorul nostru și să ne permită a da țării organizarea ce o aștepta de atât de mult timp.

Alexandru Ioan Cuza

Alegându-te pre tine Domn în țara noastră, noi am vrut să arătam lumii aceea ce toată țara dorește: la legi noi, om nou. O, Doamne! Mare și frumoasă ți este misiunea! Constituția din august însemnează o epocă nouă și Măria Ta ești chemat să o deschizi. Fii dar omul epocii, fă ca legea să înlocuiască arbitrariul, fă ca legea să fie tare, iar Tu, Măria Ta, ca Domn, fii bun și blând, fii bun mai ales pentru aceia pentru care mai toți Domnii trecuți au fost nepăsători sau răi. (...) Fă, dar, ca Domnia Ta să fie cu totul de pace și de dreptate; împacă patimile și urile dintre noi și reintrodu în mijlocul nostru strămoșeasca frăție.

Mihail Kogălniceanu

Noul domnitor, cu fața sa plăcută, aspectul său tineresc, expresia calmă și hotărâtă a fizionomiei sale, încânta mulțimea care îl privea sărbătorește și se îmbulzea în urma sa. (...)

Colonelul Cuza are una dintre calitățile cele mai rare și, în consecință, cele mai prețioase – sinceritatea. Am găsit la el, de asemenea, bunul simț și modestia. Ar fi omul pe care îl cere situația sa nouă... un om cinstit, plin de dragoste pentru țara sa, foarte hotărât să pună în practică Unirea și ideile sale de reformă și de progres.

Beclard, Consulul francez la București, 1859

Era un om cu înalte însușiri, hotărât, gata de jertfă, lipsit de patima banului, ceea ce îl ridica însă mai presus de cei mai mulți contemporani

ai săi era popularitatea sa, iubirea sa pentru cei mulți și săraci și lipsa de orice dispreț și măreție în legătura cu dânsii. Aceasta a făcut ca Alexandru Ioan Cuza să fie iubit de mulțime încă de la început. Era un semn bun: parcă se prevedea că noul stăpânitor al ambelor principate, îndeplinătorul Unirii, va fi, în același timp, și dezrobitorul țăranilor.

Nicolae Iorga

Era un om simpatic și inteligent, având replică promptă și ascuțită... I se cunoștea firea dezinteresată, nu se folosise niciodată de slujbe pentru a face ca alții avere.

Dinu C. Giurescu

Titluri pentru expoziții

Alexandru Ioan Cuza – domnitorul Unirii
Alexandru Ioan Cuza – primul domnitor al Moldovei și al Țării Românești
Marele român – Alexandru Ioan Cuza
Alexandru Ioan Cuza – omul epocii
Reformatorul – Alexandru Ioan Cuza

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE

Referințe critice

BOGDAN, Dan. Crepusculul la Heidelberg: (Alexandru Ioan Cuza și Transilvania) / Dan Bogdan. – Cluj: Viitorul Românesc, 1995. – 119 p.

BOGDAN, Dan. Pe urmele lui Alexandru Ioan Cuza / Dan Bogdan, Viorel Știrbu. – București: Sport-Turism, 1985. – 240 p.

BOSTAN, Constantin. Cuza Vodă și făcliile Unirii / Constantin Bostan; il.: Vasile Olac. – Iași: Doxologia, 2015. – 136 p.

DOCUMENTE privind domnia lui Alexandru Ioan Cuza. – București: Ed. Academiei Române, 1989. – 348 p.

GIURESCU, Constantin. Viața și opera lui Cuza Vodă / Constantin Giurescu. – Ed. a 2-a rev. și adăug. – Ch.: Universitas, 1992. – 508 p.

ICHIM, Aurica. Alexandru Ioan Cuza: demnitate publică și repere familiale: st. istoric / Aurica Ichim, Ina Chirilă; trad. în lb. engl.: Alexandra Corina Brutaru. – București: DAR Development, 2017. – 192 p.; fotogr.

IVĂNESCU, Dumitru. Alexandru Ioan Cuza în conștiința posterității: st. istoric / Dumitru Ivănescu; cop.: Vasilian Doboș. – Iași: Junimea, 2001. – 312 p.

MANOLACHE, Constantin. Alexandru Ioan Cuza în memoria contemporanilor săi: st. istoric / Constantin Manolache. – Ploiești: Libertas. – 2012. – 132 p.

VÎTCU, Dumitru. Alexandru Ioan Cuza – abdicare și exil: st. istoric / Dumitru Vîtcu, Cătălin Turliuc, Emanuel Mihalache [et al.]; trad.: Mălina Andreea Vasiliuță, Alexandra Brutaru. – București: DARK Publishing, 2019. – 310, [2]p.: fotogr.

IORGA, Nicolae. România unită: Cuza Vodă // Iorga, Nicolae. Istoria Românilor / Nicolae Iorga. – Ch.: Universitas, 1992. – P. 332 – 339.

IVĂNESCU, Dumitru. Diplomații străini despre Alexandru Ioan Cuza și Unirea Principatelor / Dumitru Ivănescu // Români în istoria universală. Vol. 3. – Iași, 1988. – P. 215-242.

VÎTCU, Dumitru. Personalitatea și epoca lui Alexandru Ioan Cuza în viziunea contemporanilor din Lumea Nouă / Dumitru Vîtcu // Români în istoria universală. Vol. 1. – Iași, 1986. – P. 258-268.

**9 mai – 125 de ani
de la nașterea scriitorului,
filozofului și dramaturgului
Lucian Blaga
(1895-1961)**

Personalitate impunătoare și polivalentă a culturii interbelice, Lucian Blaga s-a născut la Lancrăm, lângă Alba Iulia, fiind al nouălea copil în familia unui preot de origine aromână, Isidor Blaga și Ana (n. Moga). Copilăria i-a stat, după cum mărturisește el însuși, „sub semnul unei fabuloase absențe a cuvântului”, viitorul poet – care se va autodefini mai târziu într-un vers celebru „*Lucian Blaga e mut ca o lebădă*” – neputând să vorbească până la vârsta de patru ani. Despre copilăria sa poetul scria: „*Eram firav. Un pumn de țărână străvezie. Mă întrebam dacă voi răzbi cel puțin până în anii adolescenței. Mă bântuia, pentru clipe, o îndoială cât privește puterea mea de viață*”. Astfel, copilăria a rămas înscrisă pentru totdeauna în sufletul poetului ca și imaginea satului.

Primele clase le-a făcut la Sebeș, la școala primară germană (1902-1906), după care a urmat Liceul „Andrei Șaguna” din Brașov (1906-1914). Din cauza unor probleme de sănătate, Blaga se vede nevoit să-și termine studiile liceale în particular.

Încă de pe băncile liceului se familiarizează cu opera lui Friedrich Schiller, Eminescu, Goethe, Iorga, Creangă, Kant, Platon, Schopenhauer ș.a. Din teama de a fi luat în armată, se înscrie la Seminarul Teologic de la Sibiu, pe care îl va absolvi în 1917, fără să-l fi frecventat, trecându-și doar examenele anuale. Urmează studiile de filozofie și biologie la Universitatea din Viena între anii 1916 și 1920, obținând titlul de doctor în filozofie cu teza „Kultur und Erkenntnis” (1920). „*La cursuri, îmi aduc aminte că uimea pe profesori cu originalitatea răspunsurilor*” – își va aminti mai târziu un fost coleg de liceu al poetului, Horia Teculescu.

A activat în calitate de redactor la ziarele „Voința” și „Patria”, membru în comitetul de direcție al revistei „Cultura”, colaborator permanent la publicațiile „Gândirea”, „Adevărul literar și artistic” și „Cuvântul”. Revenit în România reîntregită, s-a dăruit cauzei presei românești din Transilvania, fiind redactor la revistele „Cultura” din Cluj și „Banatul” din Lugoj.

În anul 1926 a intrat în diplomatie. A fost atașat și consilier de presă la Varșovia, Praga și Berna (1926-1936), subsecretar de stat la Ministerul de Externe (1936-1938) și ministru plenipotențiar al României în Portugalia (1938-1939). La Sibiu redactează, începând cu 1943, revista „Saeculum” care va apărea un an. Conferențiază la Facultatea de Litere și Filozofie din Cluj (1946-1948). A fost ales membru al Academiei Române în anul 1937. În 1939 a devenit profesor de filozofia culturii la Universitatea din Cluj, transferată temporar la Sibiu în anii ce au urmat dictaturii de la Viena (1940-1944). A activat ca profesor universitar până în 1948, când a fost îndepărtat cu brutalitate de la catedră. Din 1948 a lucrat în cadrul filialei din Cluj a Academiei Române ca bibliograf. În 1949 devine profesor-cercetător la Institutul de Istorie și Filozofie, apoi bibliotecar-șef (1951-1954) și director-adjunct (1954-1959) la filiala clujeană a Bibliotecii Academiei.

În 1910 apar primele poezii ale lui Lucian Blaga. A debutat în ziarele arădene „Tribuna” cu poezia *Pe țarm* (1910) și în „Românul” cu studiul *Reflecții asupra intuiției lui Bergson* (1914). Poeziile care aveau să alcătuiască volumul de debut sunt scrise, mai toate, în intervalul dintre vara 1917 și 1918. În aprilie 1919 publică la Sibiu placheta de versuri *Poemele luminii* (reeditată în același an la Editura „Cartea Românească” din București), iar în luna mai – culegerea de aforisme *Pietre pentru templul meu*. Prima sa dramă, *Zamolxe*, îi apare în ziarul „Voința” (1920), iar în volum – în 1921 la Cluj, la Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul”. Apoi apar volumele *Pașii Profetului* (1921), *Tulburarea apelor* (1923), *În Marea Trecere* (1924), *Lauda Somnului* (1929), *În cumpăna Apelor* (1933), *La Curțile Dorului* (1938), *Nebănuite Trepte* (1943) ș.a.

În 1922 i se tipăresc primele traduceri de poezie în limba germană în revista cernăuțeană „Die Brucke” („Podul”). A tradus poeți germani clasici și moderni. Traduce piesa *Faust* de Goethe, iar în 1958 publică primul volum din *Opere* de G.E. Lessing.

Tot în această perioadă scrie romanul cu tentă autobiografică *Luntrea lui Caron*, publicat postum.

Întreaga sa creație literară îl situează printre scriitorii reprezentativi ai literaturii române. Și-a orientat vocația creatoare în eseistică, poezie și dramaturgie.

Sistemul său filozofic, comparabil ca anvergură și ca arhitectură a ideilor cu cel al lui Hegel, iar ca expresie literară cu opera lui Nietzsche sau Bergson, este cuprins într-o suită de trilogii: *Trilogia cunoașterii* (*Eonul dogmatic*, 1931; *Cunoașterea luciferică*, 1933; *Cenzura transcendentă*, 1934), *Trilogia culturii* (*Orizont și stil*, 1934; *Spațiul mioritic*, 1936; *Geneza metaforei și sensul culturii*, 1937), *Trilogia valorilor* (*Artă și valoare*, 1939; *Gândire magică și religie*, 1941; *Știință și creație*, 1942). A patra trilogie, „cosmologică”, ar fi urmat să cuprindă *Diferențialele divine* (1940), *Aspecte antropologice* (1948) și *Ființa istorică* (lucrare editată postum, în 1977). În *Experimentalul și spiritul matematic* (postum, 1969) Blaga analizează evoluția științelor exacte de-a lungul a trei mari etape – aristotelică, galileonewtoniană și einsteiniană, reliefând implicațiile metafizice ale acestora. În esența sa, filozofia lui Blaga este o reflecție inspirată asupra condiției omului în univers, în fața așa-zisului Mare Anonim care, în concepția filozofului, este un „produs mitic-filozofic” al imaginației căutătoare de sensuri ultime, căruia i se atribuie atât calități divine, cât și calități demonice.

În 1949 Academia Română îi încredințează redactarea a două capitole din *Istoria filozofiei românești*.

Este membru titular al Academiei Române din 1936. În anul 1956 Lucian Blaga a fost propus de către Mircea Eliade, Rosa del Conte și Bazil Munteanu, la Premiul Nobel pentru Literatură, dar autoritățile române de atunci nu au sprijinit această inițiativă, pentru că Lucian Blaga era considerat un filozof idealist, iar poeziile lui au fost interzise.

Marele „Anonim” s-a învrednicit de mai multe premii. Academia Română i-a decernat Premiul „Adamachi” pentru debut (1921), iar Universitatea din Cluj i-a premiat piesa *Zalmoxe* (1922). În 1935 a primit Marele Premiul „C. Hamangiu” al Academiei Române pentru activitatea dramatică și poetică din ultimii ani.

A trecut la cele veșnice pe 6 mai 1961, la Cluj, fiind înmormântat, alături de părinți, în micul cimitir din curtea bisericii din Lancrem, chiar de ziua sa de naștere.

Dorli Blaga a fost împuternicită de Lucian Blaga, prin testamentul său, să îi administreze opera. Fiind și deținătoarea drepturilor de autor, ea s-a implicat mult, în special în perioada după 1990, în munca de recuperare și valorificare a operei poetului. A contribuit la editarea romanului postum *Luntrea lui Caron*. De asemenea, a coordonat publicarea ediției critice a operei complete a lui Lucian Blaga. Dorli Blaga a scris și un volum de memorii – *Tatăl meu, Lucian Blaga*, care au inspirat producerea unui film documentar. A colaborat cu monograful Ion Bălu la redactarea celei mai complete biografii, în patru volume, *Viața lui Lucian Blaga*.

Referințe

Vieții nu i-am rămas dator nici un gând, dar i-am rămas dator viața toată.

După ce am descoperit că viața nu are nici un sens, nu ne rămâne altceva decât să-i găsim un sens.

Te poți împodobi cu penele altuia, dar nu poți zbura cu ele.

Lucian Blaga

Lucian Blaga este poate cel mai original creator de imagini pe care l-a cunoscut literatura română până acum: imagini neașteptate și profund poetice. Pentru a reda impresia liniștii, el cel dintâi a auzit zgomotul razelor de lună bătând în geamuri. Imaginea nu este unul din elementele poeziei lui Lucian Blaga, ci pare poezia lui însăși. Din poezia lui Blaga reiese o bucurie de a trăi, un optimism, nu conceptual, ci pur senzorial; senzația proaspătă întretine mulțumirea vieții...

Eugen Lovinescu

Poeziile lui Blaga sunt bucăți de suflet, prinse sincer în fiecare clipă și redade de o superioară muzicalitate în versuri care, frânte cum sunt, se mlădie împreună cu mișcările sufletești înseși. Această formă elastică permite a se reda și cele mai delicate nuanțe ale cugetării, și cele mai fine acte ale simțirii. E și filozofie înăuntru, o melancolică, dar nu deprimantă filozofie, care leagă împreună toate aspectele dinafară ale naturii și, înlăuntru, toate mișcările prin care și noi îi răspundem.

Nicolae Iorga

Sete de lumină – fugă de lumină, sete de tăcere – aspirație la cuvânt, tendințe ambivalente ce constituie marea, fluxul și refluxul acestui univers poetic ... Acest tărâm este un continent al sensibilității,

al sufletescului, al spațiului psihic. Blaga e poetul animei în veșnică frământare, într-un continuu efort de autorevelare și de autodepășire. Desigur, nu înțelegem prin anima doar domeniul trăirilor subiective ale poetului, ci acela al unor experiențe depășind această subiectivitate. Lucian Blaga nu este poetul unor aventuri existențiale, ci ale unor experiențe esențiale.

Nicolae Balotă

Titluri pentru expoziții

Poetul orfic – Lucian Blaga
Lucian Blaga sărbătorit prin poezie
Poemele luminii lui Lucian Blaga
Întâlniri cu versuri de Lucian Blaga

(T.C.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

DIN COPILĂRIA mea / Lucian Blaga; il.: Elena Karachentseva; cop.: Vladimir Zmeev. – Ch.: Litera mică, 2015. – 32 p.: il. color. – (Lecturi școlare) (Scriitori români ilustrați).

FĂNTÂNA-A noaptiljei (Izvorul noaptei) = Izvorot na nokta: Proza / Lucian Blaga; trad.; cuv. înainte: Vanghea Mihanj Steryu. – Skopje: [S.n.], 2008. – 66 p. – Lb. aromână/ maced.

HRONICUL și cântecul vârstelor / Lucian Blaga; ed. îngrijită de Dorli Blaga. – București: Humanitas, 2012. – 280 p. – (Seria de autor).

HRONICUL și cântecul vârstelor; Meșterul Manole / Lucian Blaga; cop.: Andrei Ichim. – Ch.: Policadran, 2014. – 272 p.

ÎN MAREA trecere: poezii, teatru / Lucian Blaga; cop.: Isai Cârmu. – Ch.: Litera, 1997. – 320 p. – (Biblioteca școlarului).

LUNTREA lui Caron: roman / Lucian Blaga. – Ed. a 4-a. – București: Humanitas, 2013. – 584 p.

MEȘTERUL Manole: dramă / Lucian Blaga; coment.: Constantin Ciopraga. – Iași: Ars Longa, 1995. – 176 p.

MIRABILA sămânță / Lucian Blaga; graf. col. și cop.: Vladimir Zmeev. – Ch.: Litera, 2003. – 312 p. – (Biblioteca școlarului, serie nouă; 247).

OPERA poetică / Lucian Blaga; cuv. înainte: Eugen Simion; pref.: George Gană. – București: Humanitas, 1995. – 665 p.

OPERE: în 2 vol. / Lucian Blaga; text îngrijit, st. introd., tab. cron., n. și coment.: George Gană; conc. graf.: V. Șișko. – Ch.: Știința, 1995. – (Moștenire).

PAȘII Profetului: versuri / Lucian Blaga; selecț.: Leo Butnaru; prez. graf.: Nicolae Răileanu; pict.: A. Sârbu. – Ch.: Ed. Uniunii Scriitorilor, 1992. – 32 p. – (Poezii de duminică).

POEME=Carmina / Lucian Blaga; micromedalion: Constantin Ciopraga; trad., n., postf.: Traian Diaconescu. – Iași: Ars Longa, 2006. – 224 p. – Ib. rom. / latină.

POEZII / Lucian Blaga; antologie, pref., tab. cron., ref. crit., bibliogr.: P. Dugneanu; cop.: D. Mihăescu. – Galați: Porto-Franco, 1992. – 127 p. – (Biblioteca școlară).

TRILOGIA cosmologică / Lucian Blaga. – Ed. a 2-a. – București: Humanitas, 2015. – 436 p.

TRILOGIA cunoașterii / Lucian Blaga. – București: Humanitas, 2013. – 650 p.

TRILOGIA culturii: eseu / Lucian Blaga. – București: Humanitas, 2011. – 502 p.

TRILOGIA valorilor: eseu / Lucian Blaga. – București: Humanitas, 2014. – 498, [4] p.

Referințe critice

BĂLU, Ion. Viața lui Lucian Blaga. În 4 vol. / Ion Bălu. – Iași: Princeps Edit, 2012. – (Biblioteca Lucian Blaga).

CIMPOI, Mihai. Paradisiacul. Lucefericul. Mioriticul: [Lucian Blaga] / Mihai Cimpoi. – Iași: Princeps Edit, 2012. – 189 p. – (Biblioteca Lucian Blaga; 3).

GESCU, Clima. Lucian Blaga – filozof al veacului XXI / Clima Gescu. – Ch.: Bulat Art Glob, 1995. – 64 p.

GRUIA, Lucian. Lucian Blaga. Universul clepsidră și matricea stilistică / Lucian Gruia. – Iași: Princeps Multimedia, 2013. – 116 p. – (Biblioteca Lucian Blaga; 8).

HUSAR, Alexandru. Lucian Blaga între amintire și actualitate / Alexandru Husar. – Iași: Princeps Edit, 2012. – 152, [2] p. – (Biblioteca Lucian Blaga; 2).

LANGA, Andrei. Expresionismul în poezia română: de la Lucian Blaga la Leonard Tuchilatu / Andrei Langa; cop.: Marcel Șendrea. – Ch.: Prut Internațional, 2001. – 96 p.

LUCIAN Blaga în amintirea contemporanilor / antologie și pref.: Daniel Corbu. – Iași: Princeps Edit, 2012. – 462, [4] p. – (Biblioteca Lucian Blaga; 1).

POP, Ion. Lucian Blaga în 10 poeme / Ion Pop; cop.: Emanuel Hărdăuț. – Cluj-Napoca: Dacia. – 2004. – 148 p. – (Bibliografie școlară: profil clasic).

POSTOLACHI, Veronica. Cuvântul ca instrument al magicului în poezia lui Lucian Blaga și Grigore Vieru: st. comparat / Veronica Postolachi, Dumitru Postolachi. – Ch.: Pontos, 2007. – 264 p.

VEREJANU, Daniel. Lucian Blaga – puterea creatoare ca putere absolută / Daniel Verejanu; consult.: acad. Mihai Cimpoi. – Ch.: OMCT, 2016. – 120 p. – (Tineri cercetători).

BLAGA Lucian // Enciclopedia marilor personalități din istoria, știința și cultura românească de-a lungul timpului. Vol. 1 – București, 1999. – P. 154-158.

GOLBAN, Elena. „Dorul” de Lucian Blaga – receptarea și interpretarea textului / Elena Golban // Făclia. – 2015. – 16 oct. Iulia Maezescului– P. 13.

MAEVSCHI-IORDĂCHESCU, Iulia. Lucian Blaga // Maevschi-Iordăchescu, Iulia. Viața și activitatea scriitorilor: Ce? Cât? Cum?: auxiliar didactic pentru elevi și profesori de lb. și lit. română / Iulia Maevschi-Iordăchescu. – Ed. a 2-a. – Ch., 2008. – P. 78-81.

MIHAIU, Virgil. Lucian Blaga între „azulejos” și vâlvele Apusenilor / Virgil Mihaiu // România literară. – 2017. – 3 febr. – Nr. 4-5. – P. 25.

NUȘFELEAN, Olimpiu. Și Dumnezeu are emoții (Lucian Blaga) / Olimpiu Nușfelean // România literară. – 2017. – 21 apr. – Nr. 18. – P. 18-19.

PĂSAT, Dumitru. Aforismul: florilegiu de gând blagian / Dumitru Păsat // Lit. și arta. – 2017. – 5 oct. – P. 5.

PĂSAT, Dumitru. Confruntarea lui Blaga cu filozofia lui Kant... // Păsat, Dumitru. La vatra slovelor cu tâlc: colocuțiuni / Dumitru Păsat. – Ch., 2018. – P. 186-192.

PECICAN, Ovidiu. Blaga și scena // Pecican, Ovidiu. Sertarul cu cărți / Ovidiu Pecican. – Cluj-Napoca, 2007. – P. 163-165.

RAU, Aurel. Ultimii ani din viață lui Blaga în amintirile lui Aurel Rău / Aurel Rău; consemn.: Anca Sîrghie // România literară. – 2017. – 3 febr. – Nr. 4/5. – P. 14-15.

Dedicații lirice

BĂLUȚĂ, Dumitru. Triptic. Blaga / Dumitru Băluță // Sensul circumferinței. – Ch., 2009. – P. 80.

BOSI-DUMINEANU, Gheorghe. Perpetuu: lui Lucian Blaga // Bosi-Dumineanu, Gheorghe. Tainele tăcerii / Gheorghe Bosi-Dumineanu. – Timișoara, 2007. – P. 103.

HADÂRCĂ, Ion. Făptura destinelor: lui Blaga la întâiul centenar // Hadârcă, Ion. Albe cetățile negre / Ion Hadârcă. – Ch., 1999. – P. 50.

MATEI, Valeriu. Vârștă: lui Lucian Blaga // Matei, Valeriu. Elegiile fiului risipitor: opera poetică / Valeriu Matei. – Iași, 2010. – P. 87.

RĂU, Aurel. Lucian Blaga // Rău, Aurel. Septentrion / Aurel Rău. – București, 1994. – P. 95.

RUSNAC, Constantin. Portrete în timp: Lucian Blaga // Rusnac, Constantin. 101 poeme / Constantin Rusnac. – Ch.; București, 2013. – P. 70.

VASILCĂU, Traian. Hrisov ascetic: pentru Lucian Blaga / Traian Vasilcău // Lit. și arta. – 2017. – 9 febr. – P. 5.

VIERU, Grigore. Lucian Blaga // Vieru, Grigore. Numele tău / Grigore Vieru; pref.: Bogdan Crețu. – Ed. jubiliară. – Ch.: Cartier, 2018. – P. 152. – (Cartier clasic).

12 mai – 75 de ani de la nașterea scriitorului norvegian Tormod Haugen (1945-2008)

„Noi, maturii, suntem responsabili de sufletele copiilor noștri” – este mesajul care traversează întreaga creație a scriitorului norvegian Tormod Haugen. Este un autor care, deși scrie pentru copii, se adresează în același timp și celor mari, pentru că „copilăria este locul unde se întâlnesc copiii și adulții”.

Viitorul scriitor s-a născut în sătucul Trysil din Norvegia. De la o vârstă fragedă citește, obișnuiește să aștearnă pe hârtie propriile sale istorioare. Studiază la Universitatea din Oslo limba și literatura germană și istoria artelor. După absolvire lucrează un timp la Muzeul din Oslo, apoi decide să se dedice scrisului, realizându-se ca autor și traducător.

Debutează cu nuvela *Ikke som i ffor* (1973, *Altfel decât anul trecut*), demonstrând chiar de la început o bună cunoaștere a psihologiei copilului, o percepere exactă a problemelor cu care se confruntă adolescenții. Tema copilăriei și a relației copilului cu lumea care-l înconjoară devine predominantă în creația scriitorului, fiind tratată cu aceeași fidelitate și sensibilitate deosebită în lucrările apărute ulterior: *Nattfuglene* (1975, *Păsări de noapte*), *Joakim* (1979, *Joakim*), *Slottet det hvite* (1980, *Castelul alb*), *Dagen som forsvant* (1983, *Ziua pierdută*), *Vinterstedet* (1984, *Vila de iarnă*), *Romanen om Merkel Hansen og Donna Winter și Den magazin flukten* (1986, *Romanul despre Merkel Hansen și Donna Winter și Marea evadare*), *Farlig ferl* (1988, *Călătorie periculoasă*), *Tsarens juveler* (1992, *Bijuteriile împăratului*), *Georg og Gloria (og Edvard)* (1996, *Georg și Gloria (și Edvard)*), *I lyset fra fullmånen* (2001, *La lumina lunii pline*), *Prinsusse Klura og dragen* (2002, 2006, *Prințesa Klura și dragonul*), *Prinsusse Klura og hekxa Salamandrine* (2005, 2010, *Prințesa Klura și vrăjitoarea Salamandrine*) ș.a.

Tormod Haugen scrie în special povești și continuă astfel tradițiile literare ale țărilor nordice. Descoperim în cărțile sale, alături de eroii din folclorul norvegian, multiple personaje și atribute din literatura universală pentru copii, amplasate, în unele cazuri, în mediul real. În viziunea sa fantasticul și viața constituie un tot întreg, povestea merge mână în mână cu realismul, visul cu realitatea, fără, însă, a trece în visare și sentimentalism.

Scriitorul nu împarte literatura în cea pentru mari și cea pentru mici, considerând că o carte bună pentru copii poate ilustra în egală măsură problemele copiilor și ale adulților. Cărțile sale oferă micilor cititori descrieri și acțiuni care intrigă imaginația, în timp ce cititorul adult este captivat de profunzimea și complexitatea tratării problemelor.

A fost și un bun traducător. A făcut traduceri din limba engleză, suedeză, germană și daneză, iar cărțile sale au fost traduse în peste douăzeci de limbi.

Ca autor și traducător a obținut mai multe premii, printre care: Premiul Ministerului Culturii din Norvegia (1975, 1976, 1979, 1987, 1989), Premiul pentru cea mai bună carte pentru copii și tineret (Germania, 1979), Premiul bibliotecarilor școlari din Țările Scandinave (1986, 1997) ș.a.

În 1990 i se decernează Medalia de Aur Hans Christian Andersen pentru contribuție deosebită la dezvoltarea literaturii pentru copii.

S-a stins din viață la 18 octombrie 2008.

Referințe

As long as anything can happen in a book it can also happen in real life, since it always happens more in real life.

[De obicei, ceea ce este descris în carte, deseori se întâmplă și în viață; de fapt, mai întâi lucrurile se întâmplă în viață și numai apoi acestea sunt redată în carte.]

Я сажусь писать о детях — но и о взрослых тоже... Детство — единственное место встречи детей и взрослых... Требование к детской книжке: она должна быть и о детях, и о взрослых.

Все мы были детьми, все мы связаны с детством. Если мы чувствуем в себе достаточно силы шагнуть навстречу своему детству, это значит что мы ощущаем боль в сердце, тоску в душе — мечту о лучшей жизни.

Я думаю, в литературе необходимо воображение, потому что воображение — одна из главных внутренних движущих сил человека.

Но воображение не должно ограничиваться только мечтами и сентиментальностью, а должно побуждать к действию...

Tormod Haugen

Autorul abordează subiecte controversate în literatura pentru copii – frica, nesiguranța, incertitudinea, lipsa afecțiunii și înțelegerii între copii și părinți etc. Copiii din cărțile lui Tormod Haugen sunt vulnerabili și sensibili la problemele și eșecurile părinților, care nu pot sau nu doresc să privească realitatea în față și care, deși încearcă, nu reușesc totuși să se schimbe, să dăruiască afecțiune, fiind constrânși de propriile ambiții și emoții.

(Text)

All Haugen's books show a deep interest in myth and fairy tale in combination with social and existential problems of today's young people.

[Toată creația lui Tormod Haugen combină armonios mitul și ficțiunea cu problemele sociale și existențiale ale adolescenței.]

Maria Nikolajeva

[Tormod Haugen] demonstrates that realism and fantasy are equal expressions of a writer's creativity. A realistic story is also arranged, manipulated. A realistic novel is no more real than a fantasy novel. It is also an illusion.

[Tormod Haugen consideră că realismul și ficțiunea sunt direct proporționale cu imaginația și creativitatea scriitorului. O istorie reală poate fi manipulată. Astfel, o povestire reală nu se deosebește de cea de ficțiune. Se crează doar o iluzie.]

Ying Toijer-Nilsson

Освещая психологические проблемы детей, Тормод Хауген намеренно сгущает краски. Тем самым он хочет подчеркнуть (в романе *Ночные птицы*), что современные дети живут не в каком-то изолированном детском мире, а в одном мире со взрослыми. Поэтому они вынуждены вплотную сталкиваться с проблемами взрослых. Но поскольку взрослые не всегда могут найти выход из сложных жизненных ситуаций, детям не приходится ждать от них помощи, а решать свои проблемы самостоятельно, то есть взрослеть намного раньше, чем это могло бы быть.

В. П. Боголюбова

Книги Хаугена многоуровневые: в них есть глубина и сложность, что увлекает взрослого читателя, есть действие и яркие характеристики героев, что занимает детей и подростков.

(Text)

Titluri pentru expoziții

Tormod Haugen – proeminent scriitor norvegian
Un clasic al romanului psihologic pentru copii – Tormod Haugen
Fondatorul romanului psihologic pentru copii din Norvegia –
Tormod Haugen

BIBLIOGRAFIE

Opera

- DAGEN som forsvant / Tormod Haugen. – Oslo: Gyldendal Tiden, 1992. – 166 p. – Ib. norv.
DIE NACHTVÖGEL / Tormod Haugen. – Munich: DTV, 2003. – Ib. germ.
GEORG og Gloria. En fortelling om kjærligheten / Tormod Haugen; il.: Anders Kaardahl. – Oslo: Gyldendal, 2005. – 157 p. – Ib. norv.
HJERTE og smerte (og Taj Mahal) / Tormod Haugen; il.: Anders Kaardahl. – Oslo: Gyldendal Tiden, 1997. – 53 p. – Ib. norv.
I LYSET fra fullmånen / Tormod Haugen. – Oslo: Gyldendal, 2001. – 240 p. – Ib. norv.
IKKE som i fjor / Tormod Haugen. – Oslo: De norske bokklubene, 1987. – 150 p. – Ib. norv.
KEEPING Secrets / Tormod Haugen; trad.: David R. Jacobs; il.: Donna Diamond. – New York: Harper Collins, 1991. – 127 p. – Ib. engl.
NOCNYE pticy: [povest'] / Tormod Haugen; per.: L. Gorlina; ill.: N. Kõrsunskaa. – Moskva: Samokat, 2007. – 166 p.: il. – Ib. rusă.
ØGLENE kommer / Tormod Haugen. – Oslo: Gyldendal Tiden, 1991. – 302 p. – Ib. norv.
SKAZOČNYE povesti: Isčeznuvšij den'; Belyj zamok; Sem' carskih kamnej / Tormod Haugen; per.: O. Vronskaa; ill.: I. Marev. – Moskva: Terra, 2006. – 464 p. – Ib. rusă.
TSARENS juveler / Tormod Haugen. – Oslo: Gyldendal, 1993. – 299 p. – Ib. norv.
VARULEV / Tormod Haugen. – Stockholm: Natur & Kultur, 2002. – 240 p. – Ib. sued.
ZEPPELIN / Tormod Haugen. – Oslo: Gyldendal, 1982. – 155 p. – Ib. norv.

Referințe critice

GATLAND, Ian Olav. Tormod Haugen [resursă electronică] / Ian Olav Gatland. – Disponibil pe internet: <https://www.nbl.snl.no/TormodHaugen>

KOPEJKIN, Aleksej. Tormod Haugen. Nočnye pticy [resursă electronică] / Aleksej Kopejkin. – Disponibil pe internet: <https://www.bibliogid.ru/knigi/tematicheskie-obzory>

SPISOK pisatelej-laureatov meždunarodnoj premii Hans Christian Andersen: Tormod Haugen [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: <https://www.zma.ucoz.ru/index/0-2>

TORMOD Haugen // The Hans Christian Andersen Awards 1956-2002. – Copenhagen, 2002. – P. 82-83.

TORMOD Haugen // Scriitori – laureați ai Premiului Hans Christian Andersen / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”; alcăt.: L. Tcaci, T. Maleru. – Ch.: Pontos, 2004. – P. 67-68.

TORMOD Haugen [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: <https://www.fantlab.ru/autor13470>

TORMOD Haugen [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: <https://www.gyldendal.no/Forfattere/Haugen-Tormod>

TORMOD Haugen [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.deti.libfl.ru/en/written/haugen

TORMOD Haugen, „Nočnye pticy”: recenzii na knigi [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: <http://www.bellarmin.narod.ru/1.Htm>

**14 iunie – 65 de ani
de la nașterea scriitoarei
Claudia Partole
1955**

Poeta, prozatoarea și publicista, Claudia Partole s-a născut în s. Cotova, Drochia, în familia lui Afanasie și Elizaveta-Lidia Partole. A absolvit școala medie în satul de baștină (1962-1972). A urmat Facultatea de Litere, Secția jurnalistică a Universității de Stat din Moldova (1972-1977). După absolvirea facultății s-a angajat în calitate de redactor la Comitetul de Stat al Teleradiodifuziunii, Redacția programelor cinematografice. În perioada 1979-1981 activează ca redactor la Editura „Cartea moldovenească”, apoi la ziarul „Învățământul public”, actualmente „Făclia” (1981-1985); la revistele „Alunelul” (1985-1994) și „Patria tânără” (1990-1994). Concomitent activează în calitate de profesor de etică și estetică la Școala de limbi moderne și management, unde a predat cursul „ABC-ul conduitei”, fiind responsabilă și de editarea revistei școlare „Festina lente”.

Din 1994 este moderatoarea cenaclului literar, actualmente Salonul literar-artistic „La Creangă” și redactor al almanahului „La Creangă” la Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”. A fost redactor literar la cotidianul „Moldova suverană”. A activat la pregătirea revistei „Universul credinței”, redactor-șef la revista „Univers muzical”, colaborator la revista „BioSynopsis”.

Pasiunea pentru scris o are încă din copilărie. Prima poezie a scris-o în clasa a patra. Semnează de-a lungul anilor versuri, eseuri, proză și dramaturgie. A debutat editorial cu volumul de basme și povestiri pentru copii *Mahalaua veselă* (1982), urmat de alte cărți pentru copii: *În așteptarea mamei* (1989), *Are mama fată mare* (1992), *Un mare calendar pentru tine, mic ștregar* (1994), *Cea mai așteptată întâlnire* (2000), *Grăbește-te încet* (2002), *Salba cu mărgele care plâng* (2004), *O plută așteaptă* (2005), *Domnița-Păstoriță* (2006), *Povestea domnului Caras* (2007), *Țara mea privită din stele* (2008); *Copilul din colivie* (2012); colecția *Să crești mare, pușor*, care cuprinde 8 cărți (2012), *Cu Soare, păsări, cânt și melci*; *Domnișoara Cineluța Ioana-Ionela-Ionuța* (2015), *Prietenul meu EleniS* (2016), *Lola cea frumoasă* (2017), *Motanul cel cu șapte vieți...* (2019).

A scris pentru maturi cărțile: *Păsări suntem când ne naștem* (1992), *Psalmii Mariei Magdalena* (1995), *O clipă* (1999), *Eu sunt* (2001), *ReCulegere* (2005), *De la facerea lumii citire* (2006), *Îmblânzirea câinilor* (2009), *Viața unei nopți sau Tötentanz* (2009, 2011, 2013, 2017), *Peisaj cu dimineți și clipe* (2011), *Ultima amantă* (2011), *101 Poeme* (2011), *Floarea iubirii* (ediție bilingvă: română-engleză (2010), română-rusă (2012), *Trandafirul pustului* (2015), *Invasia* (2018). Romanul *Rebela* (2018) a fost recomandat pentru lectură în cadrul Campaniei Naționale de promovare a lecturii „Să citim împreună!”, ediția a VIII-a.

Autoarea are în palmares mai multe piese: *Păziți copilul, sufletul și animalele* (1995), *Unde ești, Iren?* (2001), *Ochiul care se uită în lume sau cine l-a răpit pe Tonto?* (2002), *Când zorii s-au trezit* (2003), *Piesă pentru ascensor* (2016) ș.a.

Colaborează cu Compania „Teleradio Moldova” la emisiunile pentru copii și literare, cu ziarele și revistele „Făclia”, „Noi”, „Florile Dalbe”, „Moldova”, „Literatura și arta”, „Viața Basarabiei” etc. Prefățează și îngrijește apariția a mai multor cărți ale debutanților în ale scrisului, publică în culegeri colective.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1992) și membru al Uniunii Scriitorilor din România (2000).

Pentru contribuția sa scriitoricească Claudia Partole a fost apreciată la justa valoare. A obținut Premiul Salonului de Carte de la Iași pentru *Un mare calendar pentru tine, mic ștregar* (1994). Urmează premiile Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret de la Chișinău (2002, 2005, 2006, 2009, 2011, 2014, 2015, 2017, 2018, 2019), printre care Premiul „Cartea anului” (2005, 2018), Premiul pentru poezie „Grigore Vieru” (2014); Premiul „Vasile Vasilache” pentru proză (2014), premii și mențiuni la mai multe ediții ale Concursului Republican de

dramaturgie (1993, 2002, 2003, 2004). În 2008, la Congresul al XXXI –lea al Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY) de la Copenhaga, i-a fost înmănată Diploma de Onoare pentru cartea *Domnița-Păstorită*.

Referințe

Prima poezie am scris-o în clasa a patra. Când am făcut-o, de fapt, doream să ajung să devin medic sau să cânt la vioară. Așa a vrut Providența. Cred că este o alegere potrivită, pentru că nu-mi imaginez să trecă o zi fără să scriu... Bucuria vieții e să stai la masa de gândire, să te mobilizezi, să te concentrezi...

Când scriu, nu am în față scopul, eu, pur și simplu, urmez o chemare. Aud un ecou și încep să-i caut stăpânul. Uneori, când vreau sau îmi sugerez ceva și insist în ideea mea, ajung altundeva...Nuvelele mele cele mai dragi mie sunt instantaneice, ca niște clipe surprinse în flagrant...

Noi, oamenii de creație, suntem niște barometre, înregistrăm și transmitem ceea ce doare și rănește sufletul uman. Recepționăm mesajele altfel decât o face cealaltă lume. Suntem, poate, asemeni sibilelor care descifrează mesajul oracolului, doar că noi încercăm să citim ce e scris pe fruntea omenirii – portativ al destinului, și mângâierea vântului dorim s-o redăm în cuvinte, dar și tot ce e viață, existență (inexistența doar o presupunem). Încercăm și uneori (unora) ne reușește. Probabil, am și eu o sensibilitate parțial înăscută, parțial moștenită (de la mama mea) referitor la tot ce se cheamă neliniște, disperare, neîmplinire...

Claudia Partole

Prin mulțimea de copii, cu vocile lor de muzică ce naște bucuria, voci de păsări exotice ce învață să zboare în libertatea văzduhului, o regăsesc pe Claudia Partole. Diafană și enigmatică, speriată și tragică, mai rar veselă și ludică, ea trăiește și scrie în stilu-i răscolitor o istorie a destinului feminin. O face într-o grilă literară împărțită între reflecția lirică și misterul existențial.

Nicolae Busuioc

Vorba aleasă la locul cuvenit este caracteristica stilului poetesei.

Nicolae Corlăteanu

Autoarea trece cuvintele prin vrăji știute numai de dânsa, pentru a le înnobila cu infinite bogății spirituale. Din ele, din aceste cuvinte, poeta clădește mesaje istorice, situații psihologice neordinare.

Gheorghe Gheorghiu

Autoarea e foarte sinceră cu cititorul: îi destăinuie durerile, bucuriile cunoașterii prin profunde subtilități. Din atare poezii noua generație va învăța a iubi, a suferi, a cugeta asupra sensului vieții.

Larisa Gulea

Titluri pentru expoziții

Sunt un copil ce ține lumina ca un atlant în ochii săi

Claudia Partole – mereu în lumea Copilăriei

Vrăjitoarea cuvintelor înnobilate

Claudia Partole – strălucit nume al scrisului contemporan

(T.P.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

AI GRIJĂ de tine: sfaturi de asigurare pentru pici / Claudia Partole; pict.: E. Ermakova. – Durlăști: Moldpresa; Rostov: Forpost, 2011. – [8] p.: il. – (Să crești mare, pușor).

CÂND eram îngeri...: povestiri / Claudia Partole; des.: Nona Mândrescu, Violeta Zabulică-Diordiev; cop.: Iurie Canașin. – Ch.: Pontos, 2013. – 152 p.

COPILUL din colivie: povestiri / Claudia Partole; il.: Violeta Zabulică-Diordiev; des., cop.: Roman Stașcov. – Ch.: Lumina, 2012. – 128 p.: il.

DE LA FACEREA lumii citire / Claudia Partole. – Ch.: Universul, 2006. – 80 p.

DOMNIȚA-Păstorită: (legendă pentru copii mari și mici) / Claudia Partole; il.: A. Colâbneac. – Ch.: Prut Internațional, 2006. – 32 p.

DUMNEZEU vine la mare / Claudia Partole; cop.: Camil Mihăiescu. – Timișoara: Augusta, 2005. – 86 p.

FLOAREA iubirii=Cvetok lûbvi / Claudia Partole; trad.: Chiril Paraschiy; cop.: Radu Diordiev. – Ch.: Lumina, 2012. – 16 p.: il. – Lb. rom./rusă.

THE FLOWER of love=Floarea iubirii / Claudia Partole; cop.: Radu Diordiev; pict.: Violeta Diordiev. – Ch.: Lyceum, 2010. – 16 p. – Lb. rom./engl.

ÎMBLÂNZIREA câinilor: (jurnalul unei experiențe onirice) / Claudia Partole; cop.: Radu Diordiev. – Iași: Princeps Edit, 2009. – 267 p.

ÎNVAȚĂ de la Buna dimineață / Claudia Partole. – Durlești: Moldpresa; Rostov: Forpost, 2012. – [8] p.: il. – (Să crești mare, pușor).

ÎNVAȚĂ de la toate...: (câteva lecții de citire a naturii pentru mici și pentru mari) / Claudia Partole; pict.: Nona Mândrescu. – Ch.: Pontos, 2005. – 103 p.

LOLA cea frumoasă: povești / Claudia Partole; il.: Violeta Zabulică. – Ch.: Arc, 2017. – 28 p.: il. color.

O PLUTĂ așteaptă...: [piesă] / Claudia Partole; pict.: Violeta Gheorghiu, Radu Gheorghiu. – Ch.: Univers Pedagogic, 2005. – 24 p.

PEISAJ cu dimineți și clipe / Claudia Partole; cop.: Violeta și Radu Diordiev. – Ch.: Lumina, 2011. – 159 p.

PRIETENUL meu EleniS... sau Cum m-am făcut scriitoare: jurnal naiv: 1968-1972 / Claudia Partole; cop.: Vladimir Kravcenko. – Ch.: Prut, 2016. – 256 p.

REBELA: (cea rea de bună și urât de frumoasă) / Claudia Partole; il.: Oxana Diaconu-Catan. – Ch.: Prut Internațional, 2018. – 128 p. – (Scriitori contemporani: proza XX).

SALBA cu mărgele care plâng: poveste-romanțată pentru copii și părinți / Claudia Partole; design și il.: Vasile Movileanu. – Ch.: [S.n.], 2004. – 64 p.

TÖTENTANZ sau Viața unei nopți: (jurnalul menajerei) / Claudia Partole; pref.: Dorin Cârchelân; [graf. și cop.: Teodor Buzu]. – Ed. a 2-a rev. și compl. – Ch.: Pontos, 2011. – 208 p.: il.

TRANDAFIRUL pustiului: roman / Claudia Partole. – Ch.: Lumina, 2015. – 144 p.

UNDE ești, Iren? / Claudia Partole; cop.: Iurie Matei. – Ch.: Pontos, 2004. – 152 p.

Referințe critice

CLAUDIA Partole: biobibliografie / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”; alcăt.: Sabina Dodul; cop.: Ia. Oliniik. – Ch.: Pontos, 2005. – 88 p.; 4. p. fotogr.

BUSUIOC, Nicolae. De la poezie la proza de analiză psihologică // Busuioc, Nicolae. Basarabia de suflet: lecturi și dialoguri esențiale / Nicolae Busuioc. – Ch., 2010. – P. 60-62.

CIMPOI, Mihai. Optzeciștii: Cearta dintre tradiționaliști și (post) moderni // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia / Mihai Cimpoi. – Ed. a 2-a rev. și adăug. – Ch., 1997. – P. 251.

CIOCANU, Ion. Reconstituire sinceră a unei copilării de ieri: [Claudia Partole] / Ion Ciocanu // Florile dalbe. – 2017. – 27 apr. – P. 7.

CLAUDIA Partole // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. biobibliogr. / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”; alcăt.: Maria Harea, Elena Cugut. – Ed. a 2-a rev. și compl. – Ch., 2004. – P. 294-296.

JOSU, Nina. A mers cu sufletul în genunchi către cuvânt / Nina Josu // Lit. și arta. – 2015. – 23 iul. – P. 8.

MĂRIN, Gheorghe. Înger, îngerășul meu // Marin Gheorghe. Rotonda falnicilor tei: nuvelistică documentară / Gheorghe Marin. – Ch., 2012. – P. 219-230.

MOVILĂ, Boris. Claudia Partole / Boris Movilă // Femei din Moldova: encicl. – Ch., 2000. – P. 218.

MOVILĂ, Lică. Citește cu inima și sufletul: [Claudia Partole, Ianoș Țurcanu] / Lică Movilă // Florile dalbe. – 2019. – 7 febr. – P. 2-3.

O CARTE nouă de la Claudia Partole: [„Lola cea frumoasă”] // „a”MIC”, 2017. – Nr. 7-8. – P. 20.

PALLADI, Tudor. Magia adevărului sau forța iubirii: (Claudia Partole, „Rebela”) / Tudor Palladi // Florile dalbe. – 2019. – 28 febr. – P. 2.

PILCHIN, Maria. „Locul sub soare” din poezia pentru copii a Claudiei Partole / Maria Pilchin // Moldova. – 2018. – Nr. 7-8. – P. 60-63.

POSTOLACHI, Veronica. Claudia Partole. Din noaptea unei vieți spre „Viața unei nopți”: st. interpretativ / Postolachi, Veronica. Zodia amiezii / Veronica Postolachi; pref.: Nicolae Dabija. – Ch.: Pontos, 2012. – P. 15-32.

POSTOLACHI, Veronica. Spații sufletești în proza Claudiei Partole: (Cartea „Domnița-Păstorița”) // Postolachi, Veronica. Mrejele unui dulce calvar / Veronica Postolache. – Ch., 2007. – P. 141-144.

ROMAN, Valeria. Străjerul copilăriei: [Claudia Partole] / Valeria Roman // Florile dalbe. – 2016. – 31 mart. – P. 5.

STOICA, Valentina. Claudia Partole „Prietenul meu EleniS...” / Valentina Stoica // Făclia. – 2016. – 17 iun. – P. 6.

UNGUREANU, Lidia. Dimineața unui scriitor: [Claudia Partole] / Lidia Ungureanu // Florile dalbe. – 2017. – 6 apr. – P. 2.

VASILICA, Ana. Sufletul e flămând de cuvinte ca trupul de pâine: [Claudia Partole] / Ana Vasilica // Învățătorul modern. – 2017. – Nr. 3. – P. 56.

Dedicații lirice

FURDUI, Galina. Psalmii Mariei Magdalena: [Claudia Partole] // Furdui, Galina. Tangențe policrome: Eseuri. Portrete. Creionări / Galina Furdui. – Ch., 2009. – P. 99-102.

RUSNAC, Anatol. Lumină din lumină // Rusnac Anatol. Ecouri albastre / Anatol Rusnac. – Ch., 2012. – 198 p.

**31 august – 150 de ani
de la nașterea medicului,
pedagogului italian
Maria Montessori
(1870 – 1952)**

Medic, savant, profesoară, Maria Montessori s-a născut în Chiaravalle, provincia Ancona, fiind unica fiică a unei familii catolice burgheze. Încă în timpul școlii, Maria a demonstrat un spirit critic independent foarte dezvoltat. Este una dintre primele femei din Italia care a studiat la Facultatea de Medicină a Universității din Roma (1894). Activând în cadrul Clinicii Universitare de Psihiatrie din Roma, a vizitat un număr mare de instituții în care se aflau copii cu deficiențe psihice grave. Acolo a descoperit ceva ce i-a provocat interesul pedagogic. Mobilierul din aceste stabilimente era format doar din paturi, copiii nefiind antrenați în nicio activitate care să le stimuleze evoluția.

În 1907 a deschis prima școală pentru copii, în cadrul căreia au fost formate și cadre didactice specializate. În 1909 s-a organizat și primul curs de formare a pedagogilor. A scris prima carte *Il Mondo (Lumea)*, care a fost tradusă în 20 de limbi. Prin rezultatele obținute a pus la îndoială ipoteza conform căreia copiii cu deficiențe psihice nu pot învăța. A pus bazele Legii Naționale pentru educația copiilor cu retard psihic.

În următorii 40 de ani a călătorit prin Europa, India și SUA, ținând prelegeri, scriind și fondând școli Montessori. Modul în care se desfășoară activitățile în clasă este unul specific. Sala e echipată cu material ce permite învățarea prin intermediul simțurilor. În activitățile de predare sunt folosite artele vizuale, muzica și mișcarea. Materialele didactice sunt atent selectate și plasate astfel încât totul să fie la locul lui.

Metoda Montessori încurajează dezvoltarea naturală a personalității copilului prin învățare, prin atingere și mișcare liberă într-un mediu favorabil. Astfel, între anii 1907 și 1930 sistemul Montessori se răspândește peste tot în lume.

Unele țări ca Italia, Olanda, Ungaria, Panama, Australia și-au modificat legile pentru a le adapta acestei metode. Astăzi mulți educatori consideră că educația Montessori este sistemul corect de educație pentru toate timpurile și pentru toate culturile.

Pentru activitatea sa Maria Montessori a fost nominalizată de 3 ori pentru Premiul pentru Pace (1949, 1950, 1951). Chipul ei a fost imprimat pe moneda italiană de 200 de lire și pe bancnota de 1000 de lire.

A continuat să lucreze și să țină cursuri în Asia și în Europa până la sfârșitul vieții sale. La 6 mai 1952, din cauza unei hemoragii cerebrale, Maria Montessori se stinge din viață la vârsta de 81 de ani, în Olanda.

Referințe

Ajută copilul să evolueze cu grijă, pace și iubire.

Să nu faci niciodată pentru un copil ceea ce poate face singur.

Trebuie să ne ajutăm copilul să acționeze singur, să voiască singur, să gândească singur, aceasta este arta celora ce aspiră să slujească spiritul.

Maria Montessori

Metoda Montessori a fost dintotdeauna și rămâne un experiment deschis, conștient și responsabil, care îl provoacă pe adult la studiu permanent și la reflecție și care are ca rezultat organizarea unui mediu pregătit să abordeze cu rigoare științifică, onestitate și sensibilitate ființa umană la fiecare început al ei, există pentru toți speranța unei transformări pozitive în lumea în care trăim. Schimbarea în bine cea mai sigură și de lungă durată începe, fără îndoială, de la valorizarea copilului și a copilăriei.

Mariana Ulița

Titluri pentru expoziții

Metoda Montessori – o alternativă educațională
Modelul Montessori are în vizor copilul
Montessori – un stil de viață

(T.P.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

COPILUL în familie / Maria Montessori; trad.: Anca-Irina Ionescu. – București: Vreimea, 2015.

DESCOPERIREA copilului / Maria Montessori, st. introd., tab. cron., trans., n. și coment. de L. Jules-Firu. – București: Ed. Didactică și Pedagogică, 1977. – 316 p.

MINTEA absorbantă / Maria Montessori. – Drobeta Turnu Severin: Ed. APA, 2006. – 296 p. – (Educație Maria Montessori).

MONTESSORI la tine acasă: 80 de jocuri pedagogice ușor de realizat. – București: Gama, 2017. – 192 p. – (Gama Parentis).

TAINA copilăriei / Maria Montessori. – București: Vreimea, 2018. – 232 p. – (Educația Maria Montessori).

Referințe critice

D'ESCLAIBES, Sylvie. Oferă-i copilului tău încredere în sine prin metoda Montessori: 50 de activități Montessori pentru copii între 3 și 12 ani / Sylvie D'Esclaibes; trad.: Geanina Tivdă. – București: Litera, 2018. – 160 p.

POUSSIN, Charlotte. Pedagogie Montessori explicată părinților / Charlotte Poussin. – Ed. a 2-a. – București: Gama, 2017. – 211 p.

ROTARU, Maria. Metodologii speciale în debutul școlar / Maria Rotaru; UPS „Ion Creangă”. – Ch.: UPS „Ion Creangă”, 2011. – 210 p.

CE ESTE educația Montessori?: Teoria Montessori / trad.: Lucia Popescu; Asoc. Montessori Australia. – Disponibil pe internet: www.montessori.org.ro/documents/CeEsteEducatiaMontessori.pdf

CINE a fost Maria Montessori. – Disponibil pe Internet: www.montessori-ploiești.ro/pedagogia-montessori/cine-a-fost-maria-montessori

DESPRE Maria Montessori – Disponibil pe Internet: <https://empatis.org/despre-maria-montessori>

MARIA Montessori // Tiron, Elena. Teoria și metodologia instruirii; Teoria și metodologia evaluării / Elena Tiron, Tudor Stanciu. – București: Ed. Didactică și Pedagogică, 2019. – P. 17-18.

MARIA Montessori // Curentul „Educația nouă”: Doctrină pedagogică / coord.: dr. Maria Claudia Papuc. – Disponibil pe Internet: https://www.academia.edu/25706012/PPT_CURENTUL_EDUCAȚIA_NOUA

NEGREANU, Elisabeta. Pedagogia Montessori / Elisabeta Negreanu // Puncte de trecere între învățământul tradițional și cel bazat pe metode pedagogice alternative în sistemul românesc de învățământ / coord.: dr. Monică Cucjoreanu. – București, 2011. – P. 54-63.

PĂSĂILĂ, Daria. Educația Mariei Montessori. – Disponibil pe Internet: https://www.academia.edu/27253198/Educatia_Mariei-Montessori

**2 octombrie – 85 de ani
de la nașterea scriitorului
Paul Goma
1935**

Unul dintre cei mai prolifici scriitori ai literaturii române, opera căruia cuprinde cărți de diferite genuri: roman, eseu, jurnal, memorialistică,

dicționar, publicistică, documente etc., Paul Goma s-a născut în satul Mana, comuna Vatici, județul Orhei, fiind cel de-al doilea fiu al soților Maria (Popescu) și Eufimie Goma.

Primele clase primare le face în satul natal. Din cauza persecuțiilor politice din acei ani, familia este nevoită să-și schimbe locul de trai în mai multe localități. În 1946 este elev al Școlii Normale „Andrei Șaguna” din Sibiu și apoi la școala din Seica Mare.

În mai 1952, elev în clasa a X-a la Liceul „Gh. Lazar” din Sibiu, este „convocat” la securitate, „reținut” opt zile, după care este exmatriculat, deoarece susținuse în școală cauza luptătorilor anticomuniști. Cu toate restricțiile, reușește totuși să se înscrie la Liceul „Radu Negru” din Făgăraș, pe care îl absolvă în iunie 1953.

În 1954 susține simultan examene de admitere la Universitatea din București (filologie) și la Institutul de Literatură și Critică Literară „Mihai Eminescu”, reușind la ambele instituții, dar alege să studieze la institut.

Din toamna anul 1955 are conflicte la seminarii și cursuri cu mai mulți lectori. Din cauza aceasta în iunie 1956 este „judecat” la rectorat. Astfel ia naștere „cazul Goma”, acuzat de tentativă de organizare a unei manifestări „ostile socialismului”. Urmează să fie judecat și închis în penitenciarul Jilava, apoi la Gherla. În 1958 a fost eliberat cu domiciliu obligatoriu în s. Lătești, Fetești. După eliberarea din domiciliu forțat, ca urmare a unui decret al lui Nicolae Ceaușescu, ce permitea foștilor deținuți politici să-și continue studiile universitare, Paul Goma reia de la capăt studiile la Facultatea Filologie a Universității din București, susținând un nou examen de admitere.

Debutul literar are loc în anul 1966. După mai multe refuzuri este, în sfârșit, acceptat cu povestirea *Aia*, rebotezată în redacție *Când tace toba*, la revista „Lucefărul”. Acest început îi deschide porțile periodicelor „Gazeta literară”, „Viața românească”, „Ateneu” ș. a.

Debutul editorial are loc în 1968 cu volumul *Camera de alături*, apărut la ESPLA. Între timp, este angajat la revista „România literară” în calitate de redactor la pagina „Muzică”. Este perioada în care romanul *Ostinato* pornește în anevoioasa aventură a editării. Depusă încă în 1966 la editură, lucrarea apare în Occident în traducere germană și franceză. Peste un an este lansat al doilea volum, tradus în germană, *Ușa noastră cea de toate zilele*. În 1974 *Ostinato* este publicat în olandeză, iar romanul *Ușa noastră cea de toate zilele* cunoaște varianta franceză, sub titlul *Elles étaient quatre...* În 1976 apare în franceză *Gherla*, iar în 1981 – *Patimile după Pitești (Les Chiens de mort)*. În 1982 *Patimile după Pitești* apare și în traducere daneză.

În 1972 lui Paul Goma i se permite o călătorie turistică în Austria, Germania și Franța. La Paris îi cunoaște pe Monica Lovinescu și pe Virgil Ierunca. Mai târziu va avea cu ei o colaborare strălucită la Radio „Europa Liberă”. Îi întâlnește, de asemenea, pe Eugen Ionescu, Mircea Eliade și Emil Cioran. În aceeași perioadă la „Europa Liberă” sunt difuzate în direct, în lectura autorului, romanele *Ostinato*, *Ușa noastră cea de toate zilele* și *Gherla*.

Creația scriitorului intră pe deplin în circuitul european. În 1977 Paul Goma susține, printr-o scrisoare deschisă difuzată la „Europa Liberă”, „Carta 77”, inițiată de Václav Havel, la care aderă mai mulți cetățeni români. Declarația sa de solidaritate a fost tradusă în mai multe limbi, iar actul de protest a intrat în istoria disidenței românești ca „Mișcarea pentru drepturile omului”. Din această cauză Paul Goma este arestat, exclus din Uniunea Scriitorilor, însă după un timp scurt, datorită unei campanii internaționale, este eliberat. După mai multe ezitări, familia Goma pleacă definitiv la Paris și cere azil politic. Aici și-a continuat lupta împotriva regimului comunist de la București și a lui Nicolae Ceaușescu. A sprijinit înființarea, în 1979, a Sindicatului Liber al Oamenilor Muncii din România (SLOMR). Ca reacție la activitatea sa anticomunistă, a fost ținta unui atac cu colet-capcană și a unei tentative de așasinat puse la cale de regimul de la București.

În anul 1977 la Editura „Gallimard” apare romanul *În cerc*, iar mai târziu, tot aici, romanul *Garda inversă*. Începe să scrie cărțile *Culoarea curcubeului* și *Patimile după Pitești*. În 1985 va deschide ciclul romanelor autobiografice, începând cu rescrierea romanului *Din Calidor* și continuând cu *Arta reFugii*, *Astra*, *Sabina*, *Roman intim* și *Bonifacia*, în care își va reconstitui artistic cursul vieții de la momentul nașterii în satul basarabean Mana până la perioada universitară.

În 1989, după ce majoritatea romanelor au fost editate în Europa, începe să fie editat și în română. În acest palmares se mai adaugă scrierea altor câteva cărți: *Alfabecedarul*, *Justa*, *Soldatul câinelui* (1991), *Adameva (Adam și Eva)* (1995), *Garda inversă* (1997), *Altina – grădina scufundată* (1998), *Infarct* (2001), *Basarabia* (2002), *Săptămâna roșie, 28 iunie – 3 iulie 1940 sau Basarabia și evreii*, ed. I-VIII (2003-2010) etc.

Începând cu 1997, după ce își publică primele trei *Jurnale*, care mărturisesc despre comportamentul unor scriitori, colegi ai săi în timpul regimului comunist, Paul Goma intră într-un nou „con de umbră”.

Actualmente, Paul Goma locuiește cu familia sa – soția Ana (Năvodaru) și fiul Filip – tot la Paris și tot în exil.

Lucrările scriitorului au fost apreciate și premiate: Chevalier dans l'ordre des Arts et des Lettres (Franța, 1986) și *Opera Omnia* (2018), oferit de Uniunea Scriitorilor din Moldova.

Începând cu anul 2014, Academia de Științe a Moldovei a instituit, pentru realizări științifice valoroase ale savanților din diasporă, Premiul „Paul Goma”.

Este Cetățean de Onoare al orașului Timișoara din 2007. În 2013 Paul Goma obține cetățenia Republicii Moldova. Este desemnat, din 2015, Cetățean de Onoare al raionului Orhei.

Paul Goma este și va rămâne omul-legendă, omul care, în pofida obstacolelor și greutăților puse în cale, nu a renunțat la poziția sa, și-a menținut verticalitatea. Personajele din romanele sale reușesc să supraviețuiască provocărilor istoriei, pentru că au noțiunea normalității, eticii și adevărului. Ele constituie modele de rezistență în condiții subumane și situații-limită.

Referințe

Istrati, acuza și plângea. Am reținut răzvrătirea, am refuzat lacrimile (...). De la Sadoveanu am oprit cântecul, am alungat mila.

Oamenii, odată ce li s-au tăiat lanțurile de la picioare, nu aruncă, nu distrug acel simbol al sclaviei, ci îl repară, îl întăresc, eventual îl perfecționează, ca să-l poată folosi înlănțuind picioarele altuia, altora.

Oamenii au dureri de cap, de spate, de burtă, de inimă. Eu – printre alții – am durere de Basarabie.

Paul Goma

Literatura lui Paul Goma operează cu o pluralitate de planuri și este expresia unei conștiințe tumultuoase. Scriitorul se consideră om liber, în stare să rostească cuvinte nealterate de constrângeri politice. În plan social, el devine patriarhul disidenței românești, iar în cel literar se afirmă în formule ale unor maxime energii narative și într-un limbaj polifonic prin care adevărul nu cunoaște opreliști. Talentul de povestitor, dar și curajul comunicării cu realitatea crudă a perioadei totalitariste îl face important pentru supraviețuirea literaturii de expresie românească din ultima jumătate de secol.

Scriitorul de la Mana este o personalitate modelatoare. Demnitatea prin care a înfruntat dictatura face din el o credibilă instanță de conștiință și de morală. Ideile lui călăuzitoare au fost neuitarea și exprimarea răspicată a adevărului.

Aliona Grati

În ciuda tuturor criticilor oficiali, te-ai încapăținat ca un țăran basarabean să-ți ari ogorul literar cu plugul tău de lemn cioplit în fundul grădinii din Mana, cătunul unde te-ai născut... tras prin colbul refugiului și al surghiunului, ascuțit prin cremenea cărților mari și pe podelele gărilor pe unde dormeai, copil fiind, așteptându-ți părinții să iasă din beciurile Securității, întărit prin pușcării, bătut bine cu maui în nesfârșitele nopți din Bărăgan, când arai până la istovire prin manuscrise, în Lătești, la domiciliul obligatoriu – plugul tău stropit cu sânge pe la anchetele securității, înzorzonat cu fleoncuri moldovenești, de la Creangă, ascuțit cu partea de piatră a inimii tale, tataie!

Viorel Ilișoi

Titluri pentru expoziții

Destinul unui disident – Paul Goma
Paul Goma cu dor de Basarabie
Omul-legendă – Paul Goma

(T.C.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

ALTE jurnale / Paul Goma; cop.: C. Stegerea. – Cluj-Napoca: Dacia, 1998. – 346 p.

ALTINA – grădina scufundată: roman / Paul Goma; cop.: Vitalie Coroban. – Ch.: Cartier, 1998. – 188 p.

ARTA refugii: O copilărie transilvană: roman / Paul Goma; cop.: Vitalie Coroban. – Ed. a 4-a. – Ch.: Cartier, 2015. – 399 p. – (Cartier clasic).

BASARABIA: roman / Paul Goma. – Ch.: Flux, 2003. – 192 p.

BONIFACIA: (Paris, 1983): [roman] / Paul Goma; postf.: Aliona Grati; design: Igor Condrea. – Ed. a 4-a. – Ch.: Gunivas, 2015. – 284 p.

CULOAREA curcubelului '77: (Cutremurul oamenilor) / Paul Goma. – Ch.: Flux, 2003. – 272 p.

DIN CALIDOR: O copilărie basarabeană: roman / Paul Goma; cop.: Mihai Bacinschi. – Ed. a 6-a. – Ch.: Lumina, 2012. – 296 p.

GHERLA: dialog monologat (Paris, 1972-1973) / Paul Goma; cop.: Filip Goma. – Ed. a 3-a. – București: ANAMAROL, 2007. – 298 p.

ÎN CERC: roman / Paul Goma; cop.: D. Micu. – București: Eminescu, 1995. – 464 p.

OSTINATO: roman / Paul Goma; cop.: Filip Goma. – Ed. a 2-a. – București: ANAMAROL, 2007. – 230 p.

PATIMILE după Pitești: roman / Paul Goma; cop.: Filip Goma. – Ed. a 4-a. – București: ANAMAROL, 2007. – 248 p.

Referințe critice

GRATI, Aliona. Paul Goma: inițieri în textul literar / Aliona Grati; cop.: Mihai Bacinschi. – Ch.: Arc, 2011. – 67 p. – (Cartea care te salvează).

MIHAIL, Dinu. Paul Goma sau Predica în pustiu: pagini recuperate dintr-un interviu ratat cu cel mai mare disident român: st. literar / Dinu Mihail. – Ch.: Magna-Princeps, 2010. – 72 p.

PAUL Goma: cuvântul basarabeanului răzvrătit / pref., select., coord.: Aliona Grati. – Ch.: Știința, 2019. – 344 p.: fotogr. – (Personalități notorii).

BANTOȘ, Ana. Paul Goma – scriitor și intelectual // Bantoș, Ana. Recuperarea autenticului / Ana Bantoș. – Ch., 2006. – P. 86-105.

GRATI, Aliona. „Din caloridor” de Paul Goma. O altă imagine artistică a basarabeanului // Grati, Aliona. Romanul ca lume postBabelică: despre dialogism, polifonie, heteroglosie și carnavalesc / Aliona Grati. – Ch., 2009. – P. 157-170.

GRATI, Aliona. Drama refugiatului: [Paul Goma] // Grati, Aliona. Cronici în rețea: metaliteratura.net / Aliona Grati. – Iași, 2016. – P. 49-56.

10/22 octombrie – 150 de ani de la nașterea scriitorului rus Ivan Bunin (1870-1953)

Poetul și romancierul rus Ivan Bunin s-a născut în orașul Voronej, Rusia, într-o veche familie de nobili. A urmat școala gimnazială în orașul Eleț, din vestul Rusiei, pe care nu a absolvit-o din cauza prezenței slabe la ore. A continuat instruirea sub îndrumarea fratelui său mai mare, care, în acea perioadă, era student la universitate. Fratele a fost cel care l-a încurajat să scrie și i-a recomandat să citească din clasicii ruși Aleksandr Pușkin, Nikolai Gogol, Mihail Lermontov, Lev Tolstoi ș.a.

A lucrat ca ziarist și funcționar.

În anul 1891 i-a apărut prima culegere de versuri, marcată de o peisagistică lirică subtilă. A continuat și după aceea să cânte frumusețile naturii, cu simțul rafinat al omului format la țară.

A devenit cunoscut ca prozator prin operele *Антоновские яблоки* (1900, *Merele Antonov*), *Деревня* (1910, *Satul*), *Суходол* (1912, *Valea uscată*), *Сны Чанга* (1916, *Visele lui Ceang*), *Господин из Сан-Франциско* (1916, *Gentlemanul din San Francisco*) ș.a.

Talentul său de scriitor a fost recunoscut de critica vremii și apreciat de public. Despre el Maxim Gorki scria următoarele „... a început să scrie așa o proză, încât dacă se va spune despre el că e cel mai bun stilist al contemporaneității – nu va fi nicio exagerare”.

Poezia lui a fost foarte apreciată de Vladimir Nabokov. Cu toate acestea, majoritatea cărților sale au fost interzise în Rusia, din cauză că descria haosul și distrugerile cauzate de comuniști după revoluția rusă din 1917.

A călătorit foarte mult prin Europa, Asia și Africa. În anul 1920 a emigrat în Franța. Acolo a scris unele dintre cele mai faimoase opere ale sale. Printre acestea se numără *Легкое дыхание* (1922, *Respirația ușoară*), *Грамматика любви* (1929, *Gramatica iubirii*), *Митина любовь* (1925, *Dragostea lui Mitea*), *Жизнь Арсеньева* (1933, *Viața lui Arseniev*), *Темные аллеи* (1943, *Alei întunecate*) ș.a. Ultima carte a sa *Memoirs* (1953, *Memorii*), este o amintire a anilor petrecuți de către el la Paris.

A vizitat de câteva ori și Basarabia. Locurile istorice, tradițiile băștinașilor au oferit scriitorului impresii puternice, pe care acesta le-a expus ulterior într-o minunată povestire intitulată *Песня о гоце* (*Cântecul haiducului*) publicată în anul 1916, în ziarul „Orlovski vestnik”.

A tradus *Cântecul lui Hiawatha* de Longfellow, pentru care a primit Premiul „A. S. Pușkin”; *Manfred* de Lord George Byron, *Lady Godiva* de Alfred Tennyson, precum și poezii de Alfred de Musset.

Academician de Onoare al Academiei de Științe din Sankt Petersburg (1909).

I-a mai fost acordat Premiul „A. S. Pușkin” în 1903 pentru cartea *Листопад* (*Cad frunzele*) și 1909 pentru *Собрание сочинений* (*Opere complete*, vol. 3 și 4). Este primul scriitor rus, căruia i-a fost decernat Premiul Nobel pentru Literatură în anul 1933.

A murit la 8 noiembrie 1953, la Paris, fiind înmormântat în Cimitirul rusesc din Sainte-Geneviève-des-Bois.

A fost unul dintre cei mai prolifici scriitori ruși, care a scris neîntrerupt timp de 70 de ani.

Referințe

Мне все кажется, что я был всегда во веки веков и всюду. А где грань между моей действительностью и моим воображением, которое есть ведь тоже действительность, тоже жизнь?

Прежде всего я не признаю деления художественной литературы на стихи и прозу. Такой взгляд мне кажется неестественным и устарелым. Поэтический элемент стихийно присущ произведениям изящной словесности одинаково как в стихотворной, так и в прозаической форме. Проза тоже должна отличаться тональностью. [...] К прозе, не менее чем к стихам, должны быть предъявлены требования музыкальности и гибкости языка. [...] Мне думается, я буду прав, если скажу, что поэтический язык должен приближаться к простоте и естественности разговорной речи, а прозаическим слогом должна быть усвоена музыкальность и гибкость стиха.

Иван Бунин

Вынте Бунина из русской литературы, и она потускнеет, лишится радужного блеска и звездного сияния его одинокой страннической души.

Максим Горький

Тихая, мимолетная и всегда нежно-красивая грусть, грациозная, задумчивая любовь, меланхолическая, но легкая, ясная „печаль минувших дней” и, в особенности, таинственное очарование природы, прелесть ее красок, цветов, запахов — вот главные мотивы поэзии г. Бунина. И надо отдать справедливость талантливому поэту, он с редкой художественной тонкостью умеет своеобразными, ему одному свойственными приемами передавать свое настроение, что заставляет впоследствии и читателя проникнуться этим настроением поэта и пережить, почувствовать его.

Александр Куприн

Мастерство Бунина для нашей литературы чрезвычайно важный пример — как нужно обращаться с русским языком, как нужно видеть предмет и пластически изображать его. Мы учимся у него мастерству слова, образности и реализму.

Алексей Толстой

Он [Иван Бунин] вышел из русских недр, он кровно, духовно связан с родимой землей и родимым небом, с природой русской... со всей красотой и богатством родной земли. Все это — в нем, все это впитано им, остро и крепко взято и влито в творчество — чудеснейшим инструментом, точным и мерным словом, — родной речью. Это слово вяжет его с духовными недрами народа, с родной литературой.

Иван Шмелев

Titluri pentru expoziții

Один я был в полном мире...

Иван Бунин – последний классик, последний могиқан русской литературы

Мастер прозы Серебряного века – Иван Бунин

Иван Бунин – замечательный русский писатель, поэт и прозаик

Иван Бунин – Князь-рыцарь русской литературы

(М.Н.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

GRAMMATIKA lûbvi: rassказы / Ivan Bunin. – М.: Drofa, 1998. – 190 p. – Lb. rusă.

IZBRANNAĀ proza / Ivan Bunin. – М.: AST; Astrel' ; Olimp, 2000. – 270 p. – Lb. rusă.

NESROČNAĀ vesna: Stihotyoreniâ. Izbrannaâ proza / Ivan Bunin; vstup. st.: S.N. Morozov. – М.: Škola-Press, 1994. – 542 p. – Lb. rusă.

RITM: stihotyoreniâ / Ivan Bunin. – М.: Komsomol'skaâ pravda; Sankt-Peterburg: Amfora, 2012. – 240 p. – (Velikie poëty). – Lb. rusă.

VERSURI / Ivan Bunin, Anna Ahmatova; trad.: Traianus; pref.: Mihaï Cimpoi. – Ch.: Tipografia Academiei de Științe, 2008. – 144 p.

ŽIZN' Arsen'eva. Temnye allei / Ivan Bunin; sost., vstup. st.: O.N. Mihajlova. – М.: Drofa; Veče, 2003. – 512 p. – (Biblioteka otečestvennoj klassiki). – Lb. rusă.

Referințe critice

BUNIN, I.A. Liš' slovu žizn' dana: [dnevnik pisatelâ 1881-1953] / I.A. Bunin. – М.: Sovetskaâ Rossiâ, 1990. – 368 p. – (Russkie dnevniki). – Lb. rusă.

I.A. BUNIN: pro et contra: Ličnost' i tvorčestvo Ivana Bunina v ocenke russkikh i zarubežnyh myslitelej i issledovatelej: antologija / sost.: B.V. Averin, D. Riniker, K.V. Stepanov. – Sankt-Peterburg: [S.n.], 2001. – 588 p. – Lb. rusă.

SMIRNOVA, Ludmila. Ivan Alekseevič Bunin: žizn' i tvorčestvo / Ludmila Smirnova. – M.: Prosvešenie, 1991. – 192 p. – Lb. rusă.

ȘERBAN, Alexandru. Ivan Bunin și Serghei Esenin: poezia naturii: eseuri / Alexandru Șerban. – Iași: Performantica, 2011. – 212 p.

ARZAMASCEVA, I.N. Russkaâ detskaâ literatura XX veka: Ivan Alekseevič Bunin // Arzamasceva, I.N. Detskaâ literatura / I.N. Arzamasceva, S.A. Nikolaeva. – M., 2000. – P. 198-200. – Lb. rusă.

ÂSENSKIJ, S. Bunin Ivan / S. Âsenskiĭ // Russkie pisateli. XX vek: biobibliogr. slovar'. V 2 č.: Č 1. – Moskva, 1998. – P. 233-238. – Lb. rusă.

BUNIN Ivan Alekseevici // Enciclopedia universală Britannica. Vol. 3 / coord.: Ilieș Câmpeanu, Cornelia Marinescu. – București, 2010. – P. 102.

BUNIN Ivan Alekseevič // 100 velikih imen v literature / pod red.: V.P. Sitnikova. – M., 1998. – P. 76-79. – Lb. rusă.

BUNIN Ivan Alekseevič // Literatura: spravočnik škol'nika / pod red.: V.V. Agenosova. – M., 1999. – P. 70-72. – Lb. rusă.

BUNIN, Ivan Alekseevič // Pisateli našego detstva. 100 imen: biogr. spravočnik. Č. 2. – M., 1999. – P. 100-103. – Lb. rusă.

BUNIN Ivan Alekseevič // Sovremennyĭ slovar'-spravočnik po literature / sost.: S.I. Kormilov. – M., 1999. – P. 70-74. – Lb. rusă.

BYKOV, Dmitriĭ. Ivan Alekseevič Bunin / Dmitriĭ Bykov // Ènciklopediâ dlâ detej. T. 9. Russkaâ literatura. Č. 2: XX vek / red.: M.D. Aksenov. – M., 2000. – P. 148-157. – Lb. rusă.

HODASEVIČ, V. O poèzii Bunina // Hodasevič, V. Koleblemyj trenožnik / V. Hodasevič. – M.: Sovetskij pisatel', 1991. – P. 551-558. – Lb. rusă.

BUNIN Ivan Alekseevič // Â poznaû mir: detskaâ ènciklopediâ: Literatura / avt.-sost.: N.V. Čudakova. – M., 1999. – P. 79-81. – Lb. rusă.

TVORČESTVO Bunina v kritike i literaturovedenii // Russkaâ literatura: bol'šoj učebnyĭ spravočnik. – M., 1999. – P. 752-755. – Lb. rusă.

**23 octombrie – 100 de ani
de la nașterea scriitorului,
jurnalistului și pedagogului
Gianni Rodari
(1920-1980)**

Unul dintre cei mai importanți autori de cărți pentru copii din secolul XX, Giovanni Francesco Rodari s-a născut în Omegna, Italia, într-o familie de muncitori – tatăl Giuseppe Rodari (brutar) și mama Maddalena Ariocchi (casnică).

Viitorul scriitor face clase elementare în comuna Omegna. După moartea tatălui (în 1929) s-a mutat la Gavirate din provincia Varese (locul de naștere al mamei). Având o situație financiară nu prea bună, este nevoit în anul 1931 să-și continue studiile în cadrul seminarului catolic de la San Pietro Martire din Seveso, unde era hrănit și îmbrăcat gratis. La vârsta de 17 ani primește diplomă de învățător de clasele primare și începe să activeze în instituțiile de învățământ sătesc. Despre această perioadă scriitorul mărturisește: „*Pedagog din mine nu prea a ieșit, dar în schimb la lecțiile mele elevii nu se plictiseau...*”

În 1939 se înscrie la Facultatea de Filologie a Universității Catolice din Milano, dar abandonează cursurile. În 1945 își începe cariera jurnalistică în Lombardia la revista de ciclism „Cinque punte” (Cinci sfaturi), apoi „L’Ordine Nuovo” (Ordinea Nouă), iar din 1948 la ziarul „L’Unità”. În 1950 părăsește Milano pentru Roma, unde a fondat și editat, împreună cu Dina Rinaldi, timp de zece ani, revista pentru copii „Pioniere”.

Primele versuri pentru copii le publică în anul 1948 în ziarul „L’Unità” din Milano, unde susține rubrica „Ungherașul micuților”. „*Când am început să scriu, mi-am imaginat că ochii elevilor sunt țintiți spre mine, că ei așteaptă să le scriu povești ori povestiri haioase. Așa am început să scriu pentru copii.*”. Poeziile umoristice scrise pentru rubrica respectivă au intrat mai apoi în placheta de versuri pentru copii *Il libro delle filastrocche (Cartea cu poezii vesele)* – cartea de debut a lui Gianni Rodari (1950). Au urmat peste douăzeci și cinci de volume de poezie, printre care: *Il treno delle filastrocche (Trenul cu versuri)*, 1952), *Filastrocche in cielo e in terra (Poezii în cer și pe pământ)*, 1961) ș.a.

Un loc aparte în creația scriitorului îl ocupă minunata poveste *Le avventure di Cipollino (Aventurile lui Ceapollino)*, 1951) scrisă în tradiția *Aventurilor lui Pinocchio* de Carlo Collodi. Fantezia și umorul se îmbină aici cu realitățile vieții din Italia anilor '50, sec. XX, cartea fiind considerată cel mai frumos succes al scriitorului.

Au urmat mai apoi un șir de povești cunoscute și îndrăgite de copii: *Gelsomino nel paese del bugiardi* (*Gelsomino în Țara Mincinoșilor*, 1959), *Favole al telefono* (*Povești spuse la telefon*, 1962), *La torta in cielo* (*Torta în cer*, 1966) și altele, eroii cărora sunt veseli și îndrăzneți, întotdeauna gata să-și ajute prietenii.

În 1973 a publicat capodopera sa pedagogică *Grammatica della fantasia. Introduzione all'arte di inventare storie* (*Grammatica fanteziei. Introducere în arta de a născoci povești*). Gianni Rodari propune o serie de exerciții interesante și amuzante pentru stimularea fanteziei prin inventarea de cuvinte sau de povești, prin juxtapunerea unor situații și imagini fără legătură, prin crearea de benzi desenate etc. Este o lucrare didactică adresată pedagogilor, părinților, animatorilor, care vine „să salveze de sclavia plictisului și pentru a dezvolta capacitățile creatoare ale elevilor; învățând copiii să inventeze înainte de a le cere să gândească.”

Pentru contribuția la dezvoltarea literaturii pentru copii, scriitorul devine deținător al Medaliei de Aur „Hans Christian Andersen” (1970). Pentru Aventurile lui Ceapollino i se acordă Premiul Editurii „Млады лета” din Ceho-Slovacia (1967), iar cartea *Torta în cer* este menționată cu Premiul Europei „Dralon” (1967).

Poeziile, povestirile și poveștile sale vesele, alteori triste și ironice, au fost traduse și ecranizate în diferite limbi, deoarece ele educă curajul de a învinge greutățile, formează simțul umorului, dragostea pentru tot ce e frumos și minunat.

Gianni Rodari a plecat din viață cu doar câteva luni înainte de a împlini 60 de ani (14 aprilie, 1980) și este înmormântat în Cimitirul Verano, Roma, Italia.

Despre el au fost scrise zeci de lucrări, numele lui îl poartă sute de parcuri, cluburi, biblioteci, centre de joacă, străzi, grădinițe, școli.

În anul 2010, la cea de-a 90-a aniversare de la nașterea scriitorului și 40 de ani de la acordarea Premiului „Hans Christian Andersen”, Italia și multe alte țări, în care a fost cunoscută și promovată creația lui Gianni Rodari, au organizat diverse manifestări culturale de amploare.

Referințe

*M-am format din suprarealiști francezi, din umoriști italieni...
Formația mea e destul de completă. În poeziile mele pentru copii poate fi întrezărit și Palazzeschi.*

*Am visat la multe lucruri în viață, multe din ele nici nu le-am realizat,
mai mult le-am făcut pe cele la care nici nu am visat.*

A gândi este o chestiune folositoare, poate una extrem de utilă chiar. De aceea omul e obligat să gândească profund cel puțin treizeci de minute pe zi. Aceasta se poate oriunde: la masa de scris, la o plimbare, în singurătate...

Este dificil să faci lucruri dificile... Copii, învățați să faceți lucruri dificile: a da mâna celui orb, a cânta pentru cel surd, a elibera sclavii care se cred liberi.

Ce minunat e să știi că opera ta interesează cititorul, un excelent consumator de cărți. Să crezi că acesta le devorează, recitindu-le în orice împrejurare. Vreau ca rețeta mea de lectură să placă. Să aveți, deci, poftă!

Doresc prin orice carte a mea să apropii iremediabil părinții de copiii lor: Cu ele să râdă, să plângă, să cadă pe gânduri sau să negocieze și să se revolte.

Gianni Rodari

Numai acei poeți care trăiesc o viață printre oameni pot scrie poeme demne de a fi alături de un cântec popular și o numărătoare. Un astfel de poet este Gianni Rodari. În poemele sale aud vocile copiilor care se joacă pe străzile Romei, Boloniei și Neapolului.

Samuil Marșak

Gianni Rodari știa să-și dezlănțuie fantezia cu avânt insolit și destins. Avea intuiția de a șlefui detaliul cu minuțiozitate, posedând un lexic bogat...

Italo Calvino

Родари утверждал, что мир спасет сказка. Его собственные сказки до сих пор оберегают мир наших детей. Джанни очень сильно любил детей, видел как они страдают от людской несправедливости. Он просто хотел помочь им научиться понимать жизнь. По-моему, ему это удалось.

Мария-Тереза Феретти-Подару

Titluri pentru expoziții

Am încercat să creez jucării din cuvinte
Părintele lui Ceapollino – Gianni Rodari la cei 100 de ani

În laboratorul creației și fanteziei scriitorului Gianni Rodari
Savurăm împreună Torta în cer a scriitorului Gianni Rodari
(T. C.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

ANIMALE din povești, cum la Zoo nu găsești / Gianni Rodari, Anna Laura Cantone; trad.: Silvana Răpeanu. – București: Nemira, 2007. – 40 p.

AVENTURILE lui Ceapollino / Gianni Rodari; trad.: Baca Deleanu; il.: Iurie Simac. – Ch.: Prut Internațional, 2000. – 160 p.: il. – (Cheița de aur).

AVENTURILE lui Cepelică / Gianni Rodari; trad.: Mircea Sântimbreanu; il.: Manuela Santini. – București: Humanitas junior, 2012. – 198 p.: il.

СТО ЧИТАЎТ кошки по воскресеньям: стихи / Gianni Rodari; per.: Samuil Maršak. – Stavropol': Knižnoe izdatel'stvo, 1991. – 15 p. – Lb. rusă.

GELSOMINO în țara mincinoșilor / Gianni Rodari; trad.: Vlad Russo; il.: Valeria Petrone. – București: Arthur, 2017. – 206 p.: il.

GRAMATICA fanteziei: introducere în arta de a născoci povești / Gianni Rodari; trad.: Anca George. – București: Humanitas, 2009. – 198 p.

HISTOIRES a la courte Paille / Gianni Rodari; trad.: C. Tempereni. – Paris: Hachette Jeunesse, 1993. – 190 p. – Lb. fr.

HISTORYJKI o Alicji, Która zawsze wpadala w kłopoty / Gianni Rodari; per.: Iaroslav Mikolajewski; ill.: Pawel Pawlak. – Warszawa: Muchomor, 2003. – 36 p. – Lb. polon.

PESTRYE skazki / Gianni Rodari; per.: Irina Konstantinova, Lev Tarasov; ill.: Valerij Dmitrûk. – Petrozavodsk: Kareliâ, 1991. – 231 p.: il. – Lb. rusă.

PLANETA pomilor de Anul Nou / Gianni Rodari; trad.: Eugenia David. – Ch.: Ancestrala, 2007. – 112 p.

POVEȘTI la telefon / Gianni Rodari; trad.: Vlad Russo. – București: Arthur, 2016. – 234 p.

PRIKLÛCENIĂ Cipollino / Gianni Rodari; trad.: Zlata Potapova. – M.: Èksmo, 2015. – 296 p. – Lb. rusă.

LA TARTE volante / Gianni Rodari; trad.: Thierry Sechan; ill.: B. Veillon. – Paris: Hachette Jeunesse, 1993. – 143 p. – Lb. fr.

TEATR Gianni Rodari / Gianni Rodari; per.: Mihail Vizeli; ill.: Viktoria Popova. – Moskva: Belaâ vorona, 2019. – 184 p. – (RAMPA). – Lb. rusă.

Referințe critice

FERRARIS, Maria Grazia. Luna bufă: Gianni Rodari și Italo Calvino: Lejeritate și Exactitate / Maria Grazia Ferraris; trad.: Ecaterina Deleu; pref.: Vladimir Beșleagă. – Ch.: [S.n.], 2017. – 127 p.

GIANNI Rodari // Â poznaû mir: detskaâ ênciklopediâ. Literatura / avt.-sost.: N. V. Ćudakova. – M., 1999. – P. 338-340. – Lb. rusă.

GIANNI Rodari (1920-1980) // Scriitori – Laureați ai Premiului Hans Christian Andersen / alcăt.: Lilia Tcaci, Tamara Maleru. – Ch.: Pontos, 2004. – P. 39-43.

KURIJ, Sergej. Kak Gianni Rodari naĉal pisat'?' / Sergej Kurij. – Disponibil pe Internet: <https://omiliya.org/article/kak-dzhanni-rodari-stal-pisat-skazki-sergei-kurii>

TUBEL'SKAA, G. N. Rodari Gianni // Tubel'skaâ, G. N. Zarubežnye detskie pisateli. Sto imen: biobibliogr. spravoĉnik. Ć. II / G. N. Tubel'skaâ. – M., 2006. – P. 66-73. – Lb. rusă.

28 octombrie – 100 de ani de la nașterea pictoriței Valentina Rusu-Ciobanu (1920)

Artist plastic basarabean, a cărei creație se remarcă atât prin mijloacele expresive, considerate de critici neconvenționale, inovatoare, cât și printr-o profundă notă poetică, Valentina Rusu-Ciobanu s-a născut la Chișinău. Încă din anii de liceu este atrasă de misterul și armonia culorilor. Ca îndrumător l-a avut pe fratele Victor, care studiasse la Școala „Belle Arte” din Chișinău. În anii 1938-1940 face studii la Școala de Arte din Chișinău. Studiază ulterior la Academia de Arte Frumoase din Iași (1941-1944, astăzi Universitatea de Arte „George Enescu”), fiind eleva maestrului Corneliu Baba. În 1947 absolveste Școala de Arte Plastice „I. Repin” (azi Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”) din Chișinău, unde i-a avut profesori pe Auguste Baillayre, un personaj spectaculos al artelor plastice din perioada interbelică, care a exercitat o influență enormă asupra formării artistei sub aspectul abilităților sale tehnice, concepțiilor estetice, precum și pe renumitul

sculptor Alexandru Plămădeală, în clasa căruia a studiat desenul. Urmează o stagiere la baza de creație din Senej, Moscova. Participă la tabere de creație în Federația Rusă (1951, 1952 și 1954). Din 1948 devine membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova.

În anul 1991 este numită membru al Colegiului de redacție al revistei de artă, cultură și civilizație „Sud-Est”.

Lucrează în mai multe genuri: portret, tablou, peisaj, natură statică etc.

Prima lucrare de proporții, recunoscută de criticii de artă ca o certă valoare plastică, a fost *La joc* realizată în anul 1957.

Printre cele mai remarcabile lucrări din prima perioadă de activitate sunt: *Portretul unei eleve*, *Portretul scriitorului Aureliu Busuioc*, *Fata la fereastră*, *Ștefan cel Mare după lupta de la Războieni*, *Femeie cu broboadă neagră*, *Fată care se avântă în dans* ș.a.

Prin lucrările *Vizita medicului* (1970-1971) și *Micul dejun* (1979-1980), Valentina Rusu-Ciobanu atinge culmi fără precedent în arta plastică basarabeană, grație faptului că a folosit procedee și tehnici foarte bine ajustate la tradițiile Renașterii și ale artei contemporane.

Cele mai reprezentative lucrări din perioada de maturitate artistică a pictoriței sunt: *În parc*, *Setea*, o galerie întreagă de portrete – *Emil Loteanu*, *Grigore Vieru*, *Scriitorul Ion Druță*, *Maestrul Glebus Sainciuc*, *Actorul Dumitru Fusu*, *Scriitorul Igor Crețu*, *Mama* etc., dar și o serie de autoportrete. Această perioadă este caracteristică prin trecerea de la interpretarea lirică la cea filozofică.

S-a impus în domeniul scenografiei, realizând decorurile la spectacolele: *Radu Ștefan – întâiul și ultimul* de Aureliu Busuioc (Teatrul „Lucașfărul” din Chișinău) și *Păsările tinereții noastre* de Ion Druță (montat la „Teatrul Mic” din Moscova).

A expus lucrări personale la Muzeul Național de Artă a Moldovei, Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” din Chișinău, la Biblioteca Națională a Republicii Moldova. A participat la numeroase expoziții de grup în străinătate: Franța, România, Bulgaria, Polonia, Rusia, Germania și alte țări.

Lucrările Valentinei Rusu-Ciobanu se păstrează în multe muzee și colecții private: Muzeul Național de Artă a Moldovei, Muzeul Național de Istorie a Moldovei, Muzeul Național de Literatură „Mihail Kogălniceanu”, Fondul Ministerului Culturii al Federației Ruse, Moscova.

Opera ei este inclusă în prestigioasa serie „Maeștri basarabeni din secolul XX”, alături de exponenți reprezentativi ca Alexandru Plămădeală, Mihai Grecu, Andrei Sârbu ș.a.

I-au fost conferite mai multe distincții: Ordinul „Insigna de Onoare” (1961), Medalia de Argint a EREN (1966), Premiul de Stat al RM (1974),

Maestru Emerit în Artă din RM (1980), Premiul de Stat al RM (1984), Artistă a Poporului din RM (1985), Ordinul Republicii (1996), Premiul Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova pentru întreaga activitate și pentru prosperarea artelor plastice (1998), Medalia „Dimitrie Cantemir” a Academiei de Științe a Moldovei (2009).

Cetățean de Onoare al orașului Chișinău (2010).

Referințe

Pictura este domeniul în care am trăit, am experimentat, m-am bucurat, nu am cunoscut odihna, dar nici oboseala... Nu sunt sigură că acesta a fost drumul meu cel adevărat și drept. Nu l-am ales eu, el m-a ales.

Nu imit realitatea, ci o reinventez, o amplific sau o diminuez în funcție de dorința mea.

Tot ceea ce am de spus, o fac prin intermediul culorii, compoziției, ritmului, și, cu toate acestea, tabloul reprezintă doar o parte din zbuciumul unui creator, cea mai mare parte rămânând invizibilă pentru alții, ca și cea mai mare parte a ghețarului, ascunsă sub apă.

Valentina Rusu-Ciobanu

Ceea ce ne reține în fața tablourilor Valentinei Rusu-Ciobanu, indiferent de gen – portrete, naturi statice, peisaje, compoziții etc. – este farmecul pe care-l degajă, tușa delicată, vopselele nuanțate, izvorătoare unele din altele, lumina caldă care le împresoară, finețea detaliilor și petelor de culoare, de rând cu inteligența și bogata imaginație a celei care le semnează. Majoritatea pânzelor autoarei sunt restrânse ca dimensiuni și expresive din interior. Dacă ar fi să definim creația Valentinei Rusu-Ciobanu într-un singur cuvânt, acesta nu ar fi altul decât preaplinul imaginilor, pe care criticul literar Mihai Cimpoi îl folosește în legătură cu poezia lui Grigore Vieru.

Gheorghe Vrabie

Opera Valentinei Rusu-Ciobanu este unică în spațiul basarabean. Toată viața a fost o ființă retrasă și a muncit așa cum i-a dictat vocația. Suntem în fața unei opere fără pereche în arta noastră. Regretatul ei soț, Glebus Sainciuc, i-a servit ca un scut în viață. Ea nu a deviat nicio clipă, niciun milimetru de la ceea ce este arta autentică.

Vladimir Beșleagă

Pictura Valentinei Rusu-Ciobanu este o simbioză de realism poetic și spirit original.

Sofia Bobernaga

Valentina Rusu-Ciobanu este un artist plastic basarabean, a cărei creație se remarcă atât prin mijloacele expresive, considerate de critici neconvenționale, inovatoare, cât și printr-o profundă notă poetică.

Dumitru Crudu

Valentina Rusu-Ciobanu este un model demn de urmat pentru tânăra generație prin tenacitatea, verticalitatea și talentul de care a dat dovadă. Majoritatea lucrărilor sale Valentina Rusu-Ciobanu le-a creat în perioada sovietică, însă n-a fost influențată de realismul socialist. Ea a găsit o formulă proprie în compozițiile sale și a respectat principiile estetice ale artei. Tocmai de aceea lucrările pictoriței au fost apreciate în cadrul mai multor expoziții.

Dumitru Bolboceanu

Titluri pentru expoziții

Nu eu am ales arta, ci arta m-a ales pe mine...

Pictura este domeniul în care am trăit...

Pledez pentru o artă deschisă spre viață...

Doamna Culorilor – Valentina Rusu-Ciobanu

Incontestabila maestră a penelului – Valentina Rusu-Ciobanu

Universul creației artistului plastic Valentina Rusu-Ciobanu

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE

Referințe critice

VALENTINA Rusu-Ciobanu: O creatoare îndrăgostită de firea luminoasă, blândă și înțeleaptă a Lumii: biobibliografie / BNRM; alcăt.: Svetlana Miron. – Ch., 2018. – 154 p. – (Plasticienii Moldovei). – Disponibil pe Internet: <http://bnrm.md/files/publicatii/Biobibliografie-Valentina-Rusu-Ciobanu.pdf>

CIOBANU, Constantin I. Valentina Rusu-Ciobanu / Constantin I. Ciobanu; trad.: Iulian Robu. – Ch.: Arc, 2003. – 152 p. – (Maeștri basarabeni din secolul XX). – Lb. rom./engl.

RUSU-CIOBANU, Valentina. Mica istorie din albumul de familie / Valentina Rusu-Ciobanu, Lică Sainciuc; conc. graf.: Lică Sainciuc. – Ch.: Arc, 2018. – 212 p.: fotogr.

AMINTIRI din copilărie... cu Valentina Rusu-Ciobanu: [interviu] / Valentina Rusu-Ciobanu; consemn.: Antonina Sârbu // Viața Basarabiei. – 2016. – Nr. 1 – P. 131-138.

BABUC, Monica. Valentina Rusu-Ciobanu. Micile zâne ale marilor orașe / Monica Babuc // Moldova. – 2015. – Nr. 11-12. – P. 30-31.

BORTĂ, Victoria. Cuplul contrastelor: [Valentina Rusu-Ciobanu și Glebus Sainciuc] / Victoria Bortă // Ziarul Național. – 2015. – 6 noiembr. – P. 17.

BULAT, Vladimir. Gânduri fugare despre doi corifei ai artei basarabene / Vladimir Bulat // Contrafort. – 2015. – Nr. 11-12. – P. 22.

BULAT, Vladimir. Valentina Rusu-Ciobanu / Vladimir Bulat // O antologie a picturii moldovenești=An Anthology of MOLDAVIAN PAINTING (1940-2015) – Ch., 2015. – P. 57-58. – Lb. rom./engl.

BULAT, Vladimir. Valentina Rusu-Ciobanu: Apoteoza de după pictură // Bulat, Vladimir. Ochiul de veghe: Plinurile artei basarabene actuale / Vladimir Bulat. – Ch.: Cartier, 2005. – P. 69-75. – (Rotonda. Eseu).

CIOBANU, Iraida. Tendințe moderniste în creația marilor maestri: Valentina Rusu-Ciobanu, Mihai Grecu, Andrei Sârbu / Iraida Ciobanu // Arta. 2012: Seria Arte vizuale; Arte plastice, arhitectură / AȘM. – Ch., 2012. – P. 48-57.

CORGHENCI, Ludmila. Un produs semnificativ de bibliotecă...: [despre biobibliogr. dedicată pictoriței Valentina Rusu-Ciobanu] / Ludmila Corghenci // Magazin bibliologic. – 2018. – Nr. 3/4 . – P. 110.

LA PEINTURE Valentina Rusu-Ciobanu – presqu'un siècle d'amour pour la peinture et les arts // Le portail de la Moldavie francophone. – Disponibil pe Internet: <https://www.moldavie.fr/La-peintre-Valentina-Rusu-Ciobanu-presqu-un-siecle-d-amour.html>. – Lb. fr.

[VALENTINA Rusu-Ciobanu] // Stăvilă, Tudor. Patrimoniul Cultural al Republicii Moldova=The Cultural Heritage of the Republic of Moldova=Le patrimoine culturel de la République Moldova / Tudor Stăvilă, Constantin I. Ciobanu. – Ed. a 2-a. – Ch.: Arc, 2014. – P. 258-259. – Lb. rom./engl./fr.

ȚĂRĂLUNGĂ, Ecaterina. Rusu Ciobanu Valentina // Țărălună, Ecaterina. Enciclopedia identității românești. Personalități / Ecaterina Țărălună. – București: Litera Internațional, 2011. – P. 688.

**27 noiembrie – 135 de ani
de la nașterea scriitorului
Liviu Rebreanu
(1885-1944)**

Punct de reper în proza românească interbelică, scriitorul Liviu Rebreanu s-a născut în satul Târlișaua (din fostul comitat Solnoc Dăbâca – azi județul Bistrița-Năsăud), fiind primul din cei 14 copii ai învățătorului Vasile Rebreanu și ai Ludovicăi (născută Diuganu). Copilăria și-o petrece la Năsăud, iar școala primară o face cu tatăl său, la Maieru, comună în care s-a mutat familia Rebreanu în 1889. Potrivit afirmației scriitorului: „*În Maieru am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele*”. Urmează două clase la Gimnaziul grăniceresc din Năsăud, trei clase la Liceul german din Bistrița și încă trei la Școala Reală Superioară de Honvezi din Sopron (Ungaria), unde își ia bacalaureatul. Din 1903 până în 1906 a urmat Academia Militară „Ludoviceum” din Budapesta (deși s-a simțit atras de medicină, ale cărei cursuri presupuneau cheltuieli inacceptabile pentru familia Rebreanu). Cariera militară a scriitorului se încheie în 1908, în urma unui conflict cu autoritățile, după ce fusese repartizat la garnizoana honvezilor regali din Gyula. Revine la Prislop, unde familia sa se stabilise încă în 1897, și ocupă diferite funcții administrative în satele din zonă.

În 1909 trece munții și se stabilește la București. Aici a activat în calitate de secretar literar la Teatrul Național din Craiova (1911-1912), director general al teatrelor și director al Teatrului Național din București (1928-1929, 1941-1943), vicepreședinte al Societății Române de radio (1933-1937). Este membru al Societății Scriitorilor Români din 1911. În 1923 a fost ales vicepreședinte, iar în 1925 și 1927 – președinte al acestei societăți.

Prima parte a activității lui ca scriitor se desfășoară în spațiul jurnalistic. Colaborează la diverse periodice ale timpului „Lumina”, „Flacăra”, „Revista idealistă”, „Viața Românească”, „Scena”, „România literară”, „Sburătorul” etc.

Debutează editorial în 1912 cu volumul *Frământări*, urmat de alte volume de schițe și nuvele editate sub titlurile: *Golanii* (1916), *Mărturisire* (1916), *Catastrofa* (1924), *Cuibul visurilor* (1927), *Cântecul iubirii* (1928), *Oamenii de pe Someș* (1936) ș.a.

În anul 1920 apare romanul *Ion*, care îl va impune drept cel mai important prozator român de până atunci. Romanul este considerat de Eugen Lovinescu „cea mai mare creație românească” și el îi va aduce scriitorului consacrarea academică. Academia îi acordă Premiul

Năsturel Herescu, iar doi ani mai târziu, după apariția romanului *Pădurea spânzuraților* (1922), autorul primește Marele Premiu al romanului, urmat în 1929 de Premiul Național pentru Literatură.

Șirul romanelor e continuat de *Adam și Eva* (1925), *Ciuleandra* (1927), *Crăișorul* (1929), *Răscoala* (1932), *Jar* (1934), *Gorila* (1938), *Amândoi* (1940).

A scris, de asemenea, piesele *Cadrilul* (1919), *Plicul* (1923), *Apostolii* (1926) ș.a., prezentate în premieră pe scena Teatrului Național din București; cartea de călătorii în Franța și Germania *Metropole* (editată postum); culegerea de studii, articole, conferințe, mărturisiri *Amalgam* (1943) – expresie a activității sale publicistice. Abordând o tematică atât de variată, Liviu Rebreanu și-a pus în valoare diversitatea preocupărilor artistice și a formulelor narative, alături de plurivalența talentului epic.

Opera sa este tradusă în toate limbile de circulație europeană.

În anul 1939 devine membru al Academiei Române, ținând un memorabil discurs de recepție: *Laudă țaranului român*.

Ultimii ani ai existenței sunt marcați de retragerea din viața publică, moartea scriitorului survenind la 1 septembrie 1944 la Valea Morilor. Peste câteva luni a fost reînhumat la Cimitirul Bellu din București.

Referințe

Pentru mine arta – zic „arta” și mă gândesc mereu numai la literatură – înseamnă creație de oameni și de viață. Astfel arta, întocmai ca credința divină, devine cea mai minunată taină.

Liviu Rebreanu

Liviu Rebreanu este un scriitor mare, așa de mare, încât picioarele sale lasă iarba nevătămată, dar deșzrădăcinează păduri.

George Călinescu

Liviu Rebreanu, privit în marea felurime a formulelor de roman, pe care le-a practicat, este scriitor de o vioiciune pe care n-au atins-o niciodată scriitorii reputați prin agerimea de concepție și realizare. În adevăr, literatura română nu mai cunoaște un alt romancier care să-și varieze cu atâta libertate de spirit formula artistică de la un roman la altul.

Vladimir Streinu

Rebreanu scrie un roman al marilor ciocniri, al marilor conflicte dramatice, al momentelor de tensiune. Este un romancier al luptei și al pasiunii.

Lucian Raicu

Rebreanu a dăruit vieții lui o operă și operei lui o viață.

... Ne aflăm în fața unui scriitor obiectiv, care are puterea de a prezenta viața în complexitatea ei socială și psihologică, prin personaje surprinse în umila și precara lor realitate socială.

Tudor Vianu

Romancierul cel mai viguros, cel mai captivant rămâne, fără tăgadă, d. Liviu Rebreanu.

Perpessicius

Prin modernitatea creației sale, Liviu Rebreanu și-a asigurat poziția de titan al realismului românesc, contribuind incontestabil la universalizarea literaturii române prin nenumăratele traduceri.

Elena Buica

Titluri pentru expoziții

Coloana de granit a literaturii române – Liviu Rebreanu
Ctitorul romanului românesc modern
Un portretist al satului ardelenesc – Liviu Rebreanu
Personalitate proeminentă a culturii naționale – Liviu Rebreanu

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

COLECȚIA „Liviu Rebreanu (1885-1944)” // Biblioteca Digitală a Bucureștilor. – Disponibil pe Internet: www.digibuc.ro/colectii/liviu-rebreanu-1885-1944-c1490

ADAM și Eva / Liviu Rebreanu; pref.: Andrei Moldovan. – București: Jurnalul Național; Litera Internațional, 2009. – (Biblioteca pentru toți; 10).

CIULEANDRA: roman / Liviu Rebreanu; cop.: Vitalie Coroban. – Ed. a 3-a. – Ch.: Cartier, 2017. – 156 p. – (Cartier popular).

GORILA / Liviu Rebreanu; pref.: Ion Simuț; fișă biobibliogr. și ref. crit.: Lucian Pricop. – București: Ed. Liviu Rebreanu, 2018.

ION: roman / Liviu Rebreanu; cop.: Iurie Babii. – Ch.: Pro Libra, 2018. – 352 p.; Ch.: Cartier, 2017. – 464 p. – (Cartier popular).

NUVELE / Liviu Rebreanu. – București: Corint Educațional, 2017. – 112 p. – (Clasici români) (Bibliografie școlară recomandată).

OPERE. În 2 vol. / Liviu Rebreanu; îngrijirea text., cuv. înainte, tab. cron., n. și coment. crit.: N. Gheran. – Ch.: Știința, 1994. – (Moștenire).

PĂDUREA spânzuraților: roman / Liviu Rebreanu; cop.: Vitalie Coroban. – Ed. a 5-a. – Ch.: Cartier, 2017. – 272 p. – (Cartier popular).

RĂSCOALA: roman / Liviu Rebreanu. – București: Corint Educațional, 2015. – 528 p. – (Clasici români) (Bibliografie școlară recomandată).

TEATRU / Liviu Rebreanu. – București: Ed. Liviu Rebreanu, 2006. – 302 p.

Referințe critice

LIVIU Rebreanu – creator de destine: Catalog-bibliografie / Bibl. Mun. „B.P. Hasdeu”, Chișinău; Bibl. Jud. „George Coșbuc”, Bistrița-Năsăud. – Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2014. – 144 p.

CHIPER, Grigore. Proza lui Liviu Rebreanu: (Secretul capodoperelor) / Grigore Chiper. – Ch.: Arc, 2009. – 46 p. – (Cartea care te salvează).

GHERAN, Nicolae. Liviu Rebreanu prin el însuși / Nicolae Gheran, Andrei Moldovan. – Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2018. – 458 p.

GROSS-MEDAN, Gabriela. Vocabularul prozei lui Liviu Rebreanu / Gabriela Gross-Medan. – Cluj-Napoca: Risoprint, 2010. – 261 p.

ILIE, Zanfîr. Romanul de analiză la Liviu Rebreanu / Zanfîr Ilie. – Florești: Limeș, 2014. – 116 p.

MĂNUCĂ, Dan. Liviu Rebreanu sau Lumea Prezuntivului / Dan Mănucă. – Iași: Moldova, 1995. – 280 p.

PAIU, Constantin. Rebreanu, omul de teatru / Constantin Paiu; pref.: Constantin Ciopraga. – Iași: Junimea, 1995. – 262 p. – (CONEX).

SÂNDULESCU, Alexandru. Pădurea spânzuraților de Liviu Rebreanu / Alexandru Sândulescu. – Ed. a 2-a. – Cluj-Napoca: Dacia, 2008. – 160 p. – (Bibliografie școlară: Biografia unei capodopere; 15).

SIMUȚ, Ion. Liviu Rebreanu și contradicțiile realismului / Ion Simuț. – Cluj-Napoca: Dacia XXI, 2010.

SLAVICI, Rebreanu: (Antologie comentată) / alcăt.: Florea Firan, C. M. Popa. – Craiova: Macedonski, 1994. – 240 p. – (Antologii școlare).

TANCO, Teodor. Despre Liviu Rebreanu: Omul și scriitorul / Teodor Tanco; pref.: Ilderim Rebreanu. – Ed. a 2-a recit. – Cluj-Napoca: Napoca Star, 2012. – 165 p.

GÎRLEA, Olesea. Alexandru Robot – Liviu Rebreanu / Olesea Gîrlea // *Philologia*. – 2018. – Nr. 5-6. – P. 25-29.

NEGRILĂ, Iulian. Liviu Rebreanu – metafora luminii / Iulian Negrilă // *Arca*. – 2016. – Nr. 10/12. – P. 152-155.

NUȘFELEAN, Olimpiu. Modelul Rebreanu / Olimpiu Nușfelean // *România literară*. – 2017. – Nr. 51. – P. 17.

LIVIU Rebreanu (1885-1944). Realism critic, analiză morală și pedagogică: *Pădurea spânzuraților. Răscoala. Ion* // Curelar, Mirabela. Studii de literatură română modernă. Anul II / Mirabela Curelar. – Târgu-Jiu: Academica Brâncuși, BNRM, 2011. – P. 137-144.

SIRCUȚA, Cristina. Liviu Rebreanu: Intelectualii și Marea Unire / Cristina Sircuța // *Magazin istoric*. – 2018. – Nr. 9 – P. 22-26.

SPOIALĂ, Cristina. Tehnici și figuri narative în romanul *Pădurea spânzuraților* / Cristina Spoială, Vlad Caraman // *Probleme actuale ale științelor sociumanistice*. – Ch.: UPS „Ion Creangă”, 2016. – P. 57-62.

TERIAN, Andrei. Oameni, câini și alte dobitoace: O lectură pseudo-darwinistă a romanului *Ion* de Liviu Rebreanu / Andrei Terian; Univ. „Lucian Blaga” din Sibiu // *Transilvania*. – 2018. – Nr. 11-12. – P. 18-23.

TOMUȘ, Mircea. Profunzime și întindere a viziunii în romanul *Răscoala* de Liviu Rebreanu / Mircea Tomuș // *Convorbiri literare*. – 2017. – Nr. 11 – P. 115-121.

VORNICU, Mihai. Liviu Rebreanu – considerații asupra unor premise estetice / Mihai Vornicu // *România literară*. – 2016. – 18 mart. – Nr. 11. – P. 12-13.

**3 decembrie – 70 de ani
de la nașterea poetului, prozatorului,
traducătorului, publicistului
Ion Anton
1950**

Ion Anton s-a născut în s. Gelăuza, Strășeni, într-o familie de țărani răzeși Gheorghe Anton și Ileana (născută Donica). A învățat la școala de opt ani din satul natal (1958-1966). Și-a continuat studiile la Școala medie nr.1 din or. Strășeni (actualmente Liceul Teoretic „Ion Vatamanu”).

A lucrat ca strungar (1969-1972) la Uzina „Electrotocipribor” din Chișinău. În această perioadă publică versuri în ziarul „Tinerimea Moldovei” și frecventează Cenaclul literar „Lucefărul” (conducător -

poetul Liviu Damian). În 1977 a absolvit cu mențiune secția Jurnalistică a Facultății de Litere a USM. A activat ca secretar general de redacție și șef de secție la săptămânalul „Literatura și arta” (1978-1987). Împreună cu Leonida Lari și Nina Josu, susținuți de redactorul-șef Victor Teleucă, organizează Cenaclul literar-artistic „Dialog”, ulterior devenit cenaclul Uniunii Scriitorilor, condus de poetul Nicolae Dabija. În perioada 1987-1994 este secretar general de redacție și redactor-șef adjuncț la revista săptămânală pentru copii și adolescenți „Florile dalbe”. Din 1994 și până în prezent este director și redactor-șef al acestei publicații.

Ion Anton a elaborat și întreține pagini permanente în „Literatura și arta” și „Florile dalbe” (*Orizont ecologic, Patrimoniul, Căderea pe gânduri* etc.). Semnează editoriale care dau răspunsuri la cele mai actuale întrebări ale cititorilor, în care abordează teme de etică, morală, estetică etc. Aceste articole sunt un suport esențial educațional în ajutorul cadrelor didactice.

Publică în reviste și culegeri colective de versuri. Drept debut editorial este marcată cartea *Vamă pentru speranță* (1983), urmată de alte volume: *Viitorul ca moștenire* (1992), *Rondelurile călătorului* (1997), *Mâine va fi Ieri* (2002).

Ion Anton scrie mai multe cărți atât pentru copii, cât și pentru adulți: *Bună dimineața, ziuă!* (1986), *Garderoba veselă* (1988, 2006), *Alfabetul pe portativ* (1998, în colaborare cu compozitorul Mihai Ungureanu), *Semaforul* (2000), *Cuibul soarelui* (2003). Urmează lansarea povestirii *Zodia Zimbrului*, revăzută și completată, editată la Timișoara (2004), placheta de versuri *Necuprinsul punctului*, Editura „Pontos” (2005), *Vesel îndrumar pentru vestiar*, versiune nouă a *Garderobei vesele*, cu o prezentare grafică originală (2010), *Cădere sentimentală pe gânduri: scrieri alese* (2010), *DE CE?: Enciclopedie pentru fete și băieți curioși* (2011), *FOKA*, roman-cronică despre calvarul deportării basarabenilor (2012), romanul *Viața ca amintire* (Chișinău, 2013, București, 2014), *Anotimpurile clipei* (2015), *Singuri în doi* (2015), *Alina* (2015), *Jucăria din cuvinte* (2015), romanul *Ieșirea din uitare* despre muzicianul Eugeniu Coca (2019). Romanul *Alina* a fost recomandat pentru lectură în cadrul Campaniei Naționale „Să citim împreună!”, ediția 2017, organizată de Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și al Uniunii Scriitorilor din România, membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova.

Distins în repetate rânduri cu numeroase premii, diplome și medalii atât în țară, cât și peste hotare. În anul 2000, cu ocazia jubileului de 50 de ani, este decorat cu Medalia „Meritul civic” pentru activitate prodigioasă pe tărâmul literaturii și presei, cât și pentru contribuție la propagarea valorilor moral-spirituale. Premiul Ligii Jurnaliștilor Profesioniști „Pentru înalt profesionalism jurnalistic și merit personal în

activitatea presei” (2002). La Saloanele de Carte pentru Copii și Tineret cărțile lui Ion Anton au fost apreciate cu premii și diplome.

Revistei „Florile dalbe”, sub conducerea scriitorului Ion Anton, i s-a oferit, în 2008, la Paris, Franța, Premiul Internațional pentru calitate și excelență „Steaua Calității”, Categoria AUR. În 2010 scriitorului Ion Anton i s-a decernat înalta distincție de stat Ordinul de Onoare, în același an i-a fost acordată Diploma de gradul I a Guvernului Republicii Moldova.

Referințe

Patosul spovedaniei nu împiedică cursul narativ să se desfășoare într-o albie a firescului, naturaleței, Ion Anton lăsând totul să curgă de la sine, într-un stil poetic fără emfază și note silite. Un merit de seamă e și acela de a spune lucrurilor pe nume, din perspectiva Adevărului Istoriei, destinul Ghelăuzei simbolizând însuși destinul Basarabiei.

Mihai Cimpoi

Lirica lui Ion Anton este una confesională și meditativă, mizând pe valoarea asociativă și pe vocația aforistică a cuvântului și a zicerii directe sau indirecte, întotdeauna sobre și cu un cult al firescului, „asumându-și” nu numai „chinurile facerii”, dar și pe cele ale „sincerității” ...

Ion Anton de fapt „sculptează” un vers de dragoste „cu respirația”, cu vrerea internă a ei... născută de „iubirea de lumină”.

Tudor Palladi

Cartea [*FOKA*] reprezintă o întreagă, multicoloră și – nu ne sfim a spune – autentică panoramă a satului basarabean de odinioară.

Ion Ciocanu

Ion Anton își plasează Dragostea, personaj liric central în spectacolul sugestiei, într-un cadru temporal cuprins în parametrii târziului metafizic, deși poetul îl definește drept „târziu la timp!”, adică un târziu-prezent... Simt cum în inimă mi se face un fel de lumină dulce-târzie. Și asta pentru că există și în Basarabia poeți.

Alina Nour

Titluri pentru expoziții

Sunt laureat al dorului...

Ion Anton — cavalerul *Florilor Dalbe*

Trecut, Present și Viitor într-un suflet de dor

Poetul aducător de lumină dulce-târzie
Ion Anton – inovator al romanului istoric

(T. P.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

ALINA: roman / Ion Anton; pref.: Ion Ciocanu; cop.: Vitalie Pogolșa. – Ch.: Lumina, 2015. – 196 p.

ANOTIMPURILE clipei / Ion Anton; coord. serie: Cassian Maria Spiridon; cop.: Andrei Ștefanachi. – Iași: Tipo Moldova, 2015. – 690 p. – (OPERA OMNIA: Poezie contemporană).

CĂDERE sentimentală pe gânduri: scrieri alese / Ion Anton; tab. cron.: Ion Ciocanu. – Ch.: Lumina, 2010. – 352 p.

CERCEI de cireșe / Ion Anton; design: Natalia Petrenco-Niș. – Ch.: Silvius Libris, [2016?]. – 24 p.: il.

CUIBUL soarelui: [versuri] / Ion Anton; ed.: Adrian Dinu Rachieru. – Timișoara: Augusta; Artpress, 2003. – 62 p.

FOKA: roman-cronică / Ion Anton; cop.: Valeriu și Iurie Oprea. – Ch.: Silvius Libris, 2012. – 334 p.

GARDEROBA veselă: versuri / Ion Anton; il.: Violeta și Radu Diordiev. – Ch.: AO „PRINCEPS”, 2006. – 56 p.: il.

IEȘIREA din uitare: roman / Ion Anton; pref.: Tudor Palladi; cop.: Vitalie Pogolșa. – Ch.: Lumina, 2019. – 224 p.

JOCUL de-a cuvintele / Ion Anton. – Ch.: Silvius Libris, [2016?]. – 24 p.: il.

JUCĂRIA din cuvinte / Ion Anton; pref.: Claudia Partole. – Iași: Tipo Moldova, 2015. – 204 p. – (OPERA OMNIA: Poezie pentru copii).

MĂINE va fi Ieri: (101 poeme de dragoste) / Ion Anton. – Timișoara: Augusta, 2002. – 134 p.

NECUPRINSUL punctului: poezii / Ion Anton; conc. col. și îngrijire: Manole Neagu, Marcela Mardare. – Ch.: Pontos, 2005. – 96 p. – (Pegasus).

SINGURI în doi. Dialogie: Viața ca amintire. Alina / Ion Anton. – Iași: Tipo Moldova, 2015. – 742 p. – (OPERA OMNIA: Romanul de azi).

SORA mea, fiica bunicului / Ion Anton; coord. serie: Valeriu Stancu; pref.: Veronica Postolachi. – Iași: Tipo Moldova, 2015. – 216 p. – (OPERA OMNIA: Proză scurtă contemporană).

VESEL îndrumar pentru vestiar / Ion Anton; prez. graf.: Maxim Cerevcov. – Ch.: Silvius Libris, 2010. – 64 p.: il.

VIATA ca amintire: roman / Ion Anton. – Ch.: Iulian, 2013. – 240 p.
ZODIA zimbrului / Ion Anton; cop.: Camil Mihăiescu. – Timișoara:
Augusta; Artpress, 2004. – 79 p.: il.

Referințe critice

ION Anton: biobibliografie / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”;
alcăt.: Tamara Maleru; ed. îngrijită de Claudia Balaban. – Ch.: [S.n.],
2015. – 333 p.

ION Anton – Laureat al Dorului: Medalion literar / LT „Mircea
Eliade”, BP „Onisifor Ghibu”. – Ch., 2011. – 35 p.

BALAN, Tatiana. „Alina”, bucurie, tristețe, meditație despre viață /
Tatiana Balan // „a” MIC”. – 2018. – Nr. 1. – P. 21.

BALAN, Tatiana. Imprevizibilul destinului uman: [despre romanul
„Alina”] / Tatiana Balan // Florile dalbe. – 2018. – 15 febr. – P. 8.

BALTAG, Liuba. „Viața ca amintire”: reflecții / Liuba Baltag //
Florile dalbe. – 2016. – 16 iun. – P. 11.

CEBAN, Tamara. Un punct de vedere original: [romanul „Alina” de
Ion Anton] / Tamara Ceban // Florile dalbe. – 2017. – 5 oct. – P. 3.

CIOCANU, Ion. Carte amuzantă, pentru voi interesantă: [Ion Anton,
„Jocul de-a cuvintele”] / Ion Ciocanu // Florile dalbe. – 2019. – 24 ian.

CIOCANU, Ion. Introducere în antologie: [despre creația scriitorului
Ion Anton] / Ion Ciocanu // Viața Basarabiei. – 2016. – Nr. 1. – P. 78-80.

GOLBAN, Daniela. Criza economică și... dorul de casă: [Ion Anton,
„Alina”] / Daniela Golban // Florile dalbe. – 2018. – 15 febr. – P. 8.

GRIGORIEV, Tatiana. Interviu cu Eul interior despre destinul
implacabil al eroinei romanului „Alina” de Ion Anton / Tatiana Grigoriev
// Florile dalbe. – 2017. – 14 dec. – P. 4.

MOVILĂ, Lica. Alina, femeia care și-a sfidat destinul / Lica Movilă
// Florile dalbe. – 2017. – 1 iun. – P. 3.

MOVILĂ, Lica. „Cercei de cireșe” și alte poezii / Lica Movilă //
Florile dalbe. – 2017. – 1 sept. – P. 2-3.

MOVILĂ, Lica. Subiecte dureroase și actuale: [„Alina” de Ion
Anton] / Lica Movilă // Florile dalbe. – 2018. – 22 febr.

MOVILĂ, Lica. „Viața ca amintire”, un veritabil manual de istorie /
Lica Movilă // Florile dalbe. – 2016. – 29 sept. – P. 2-3.

NOUR, Alina. „Foka” – simbol al deportării „binelui” în „rău”: [Ion
Anton, „Foka”] / Alina Nour // Florile dalbe. – 2018. – 22 febr. – P. 7.

NOVAC, Adriana. ALINA, o icoană a avatarului neamului meu /
Adriana Novac // Florile dalbe. – 2018. – 22 noiembr. – P. 8.

PALLADI, Tudor. Aspirația omonimică a inspirației: [Ion Anton, „Jocul de-a cuvintele”] / Tudor Palladi // Florile dalbe. – 2017. – 8 iun. – P. 8.

PALLADI, Tudor. Universul poemelor cu „Cercei de cireșe” / Tudor Palladi // Florile dalbe. – 2017. – 15 iun. – P. 12.

PARTOLE, Claudia. Copilul din sufletul bunicului / Claudia Partole // Viața Basarabiei. – 2016. – Nr. 2 – P. 92-94.

POPA, Petre. Amintiri despre viață: [„Foka” și „Viața ca amintire” de Ion Anton] / Petre Popa // Florile dalbe. – 2018. – 29 mart. – P. 7.

ROATĂ, Andriana. Viața este plină de surprize / Andriana Roată; O temă foarte acută / Veronica Cernous; În căutarea sensului vieții / Aliona Țânțari; Libertatea valorează mai mult ca banul / Cătălina Damaschin; Imprevizibilul destinului uman: [despre romanul „Alina”] / Tatiana Balan // Florile dalbe. – 2018. – 15 febr. – P. 8.

VERDEȘ, Eudochia. Cartea cu mesaje secrete: [Ion Anton, „Jocul de-a cuvintele”] / Eudochia Verdeș // Florile dalbe. – 2017. – 18 mai. – P. 2.

Dedicații lirice

VASILCĂU, Traian. La tron: pentru Ion Anton / Traian Vasilcău // Lit. și arta. – 2017. – 9 febr. – P. 5.

VASILCĂU, Traian. La tron: pentru Ion Anton / Traian Vasilcău // Florile dalbe. – 2017. – 26 ian. – P. 5.

INDEX DE NUME

Adams, Richard George	13
Adamson, Joy	6
Alexandrescu, Grigore	9
Alighieri, Dante	13
Andersen, Hans Christian	10
*Anton, Ion	25, 119
Arghezi, Tudor	14
Arionescu-Baillayre, Lidia	10
*Asimov, Isaak	5, 36
Bahcevan, Victor	18
Bach, Johann Sebastian	10
Barbu, Ion	9
Barbu Lăutarul (Vasile Barbu)	26
Barrie, James Mathew	13
Băleanu, Andrei	14
Bejenaru, Ion	19
Bergolc, Olga	14
Beethoven, Ludwig van	24
Bezviconi, Gheorghe	11
Bieșu, Maria	18, 26
*Blaga, Lucian	13, 77
Blok Aleksandr	24
Bordeianu, Leo	17
Bradbury, Ray	18
Brâncoveanu, Valentina	22
Brânzei, Boris	23
Brediceanu, Mihai	15
Brodski, Iosif	15
Bujor, Liuba-Drăgostița	15
*Bunin, Ivan	21, 101
*Calamanciuc, Gheorghe	7, 53
Caragiale, Mateiu Ion	10
*Cărare, Petru	8, 57
Cârmu, Isai	13
Cebotari, Maria	8
Chirtoacă, Constantin	16
Christie, Agatha	19
Cibotaru, Arhip	8
Ciocanu, Anatol	15
Ciocanu, Ion	6
Ciurunga, Andrei	23
Cobzac, Victor	19
Cocieru, Alina	15
Coetzee, John Maxwell	8
Colesnic, Iurie	18
Crowther, Kitty	11
Curbet, Vladimir	25
Curtescu, Margareta	19
*Cuza, Alexandru Ioan	10, 73
Çaikovskij, Petr	13
Capek, Karel	5

Ĉehov, Anton	7
Damian, Liviu	9
Daniŝin, Anatol	14
Daudet, Alphonse	13
David, Aurel	16
Diordiev, Ion	14
Diviza, Ion	8
Dohotaru, Vasile	11
Dumitrescu-Bușulenga, Zoe	18
*Eminescu, Mihai	6, 44
Esenin, Sergej	21
Esinencu, Nicolae	6
Fet, Afanasij	25
Garaz, Mihail	23
Garšin, Vsevolod	8
*Goma, Paul	21, 96
Gordin, Rufin	17
Grin, Aleksandr	18
Gromov, Alexandru	12
Gozzi, Carlo	25
Griboedov, Aleksandr	6
Grimm, Jacob	5
Grosu, Valeria	16
Guillot, René	7
*Haugen, Tormod	13, 84
Händel, Georg Friedrich	9
Herța, Valeriu	19
Husar, Alexandru	12
*Iachim, Ion	5, 29
Iliuț, Maria	9
Iosif, Ștefan Octavian	21
Iovița, Vlad	26
Iovu, Vasile	17
Ispirescu, Petre	5
Jucov, Titus Bogdan	20
*Kadono, Eiko	5, 33
Kipling, Joseph Rudyard	26
Kobizev, Claudia	9
Kovalgi, Kiril	9
Krasnopolski, Ion	9
Kuprin, Aleksandr	19
Labiș, Nicolae	25
Lamartine, Alphonse de	22
Le Clezio, Jean-Marie Gustave	11
Lihanov, Albert	19
Lozanciuc, Alexandru	26
Madan, Ion	15
Mann, Thomas	15
Maupassant, Guy de	18
Mauriac, François	22
Mauroix, André	17
Mățeaș, Nicolae	12
Mândăcanu, Valentin	17

Micle, Veronica	12
Mihai, Veronica	17
Mocanu, Maria	5
Modiano, Patrick	17
*Montessori, Maria	18, 94
Moraru, Haralambie	21
Moraru, Ion	12
Nagibin, Iurij	11
Neaga, Ștefan	24
Neagu, Manole	18
Neamțu, Petre	7
Nemcová, Božena	7
Ōe Kenzaburo	7
*Partole, Claudia	16, 88
Pasternak, Boris	8
Paulencu, Ioan	25
Pinter, Harold	21
Popescu, Suzana	12
Proca, Ion	25
Puiu, Ion	20
Rațiu, Iuliu	17
*Rebreanu, Liviu	24, 115
Rilke, Rainer Maria	25
*Rodari, Gianni	22, 106
Roșca, Valentin	5
Rusu, Vladimir	17
*Rusu-Ciobanu, Valentina	23, 110
Sădoveanu, Mihail	23
Sain-Exupéry, Antoine de	16
Saka, Serafim	9
Samoilă, Alexandru	23
Sartre, Jean-Paul	16
Sat-Okh (Stanislav Suplatovicz)	11
Sârbu, Andrei	25
Seton-Thompson, Ernest	18
Sinclair, Lewis	8
*Sladkov, Nikolaj	5, 41
Stevenson, Robert Louis	23
Șcurea, Sandri Ion	23
Șolohov, Mihail	15
Tamazlăcaru, Andrei	26
Tăbărtă, Ion	7
Tărățeanu, Vasile	19
Târțau, Constanța	19
Teodorovici, Petre	14
Twain, Mark	24
Ungureanu, Ion	17
Vesily, Anne-Katrine	8
*Vieru, Grigore	8, 63
Vrânceanu, Silvia	9
Vutcărău, Petru	16
Zbârnea, Tudor	26

SUMAR

INTRODUCERE

3

*ENUMERAREA DATELOR REMARCABILE ȘI
MEMORABILE*

4

LISTE DE RECOMANDARE A LITERATURII

29

INDEX DE NUME

125